

Siril Masaroto

100
praznih
strana

*Kada čudno nasleđstvo
podeli životne karte...*

Siril Masaroto

100
praznih
strana

*Kada ljudno nasljedstvo
podeli životne kartice...*

Cyril Massarotto
Sto praznih strana
Cyril Massarotto
Sent pages blanches

Siril Masaroto Sto praznih strana
Copyright © XO Editions, 2009.
Copyright © za srpsko izdanje Sezam Book 2010.
Izdavač: SEZAM BOOK d.o.o. Zrenjanin
Za izdavača: Branko Bukvić
Urednik: Jasmina Bukvić
Lektura i korektura: Nikola Kovačević
Tehnička priprema: SEZAM BOOK d.o.o.
Štampa: Margo-art, Beograd

S francuskog prevela Snežana Radović

Prolog

- Ako mi dozvoljavate, pročitacu poslednje želje vašeg dede.

Naravno da dozvoljavamo! Imam utisak da čekamo već satima da gospodin beležnik počne. *A priori*,¹ ja lično bih rekao samo kratko - beležnik, ali kada smo ušli u njegovu kancelariju, rekao je:

- Dobar dan, ja sam gospodin beležnik.

Čudno je što se predstavlja tako, mora da gospodin ima baš visoko mišljenje o samom sebi. No, dobro...

Iako smo svi potvrdno klimnuli glavom kad nas je upitao da li želimo da on čita, on je ipak ućutao, nije rekao ništa više, verovatno nas nije razumeo. Ne znam šta čeka. Gledam svoje sestre u nadi da se jedna od njih umeša kako bi nastavio, ali i one su neodlučne kao i ja, slušaju pažljivo.

Sekunde se nižu jedna za drugom. A još uvek se ništa ne dešava.

I najzad, kao da je neko nevidljivo biće, sakriveno negde iza negovih leđa, pritisnulo dugme *uključiti*, pokrenuo se, otpečatio je koverat i izvadio iz njega dragoceni rukopis. Posmatram svoje sestre i začudio sam se koliko one još uvek liče. Nekad sam bio toliko ponosan što imam dve starije sestre, uz to i bliznakinje, koje me maze, štite. Danas smo odrasli, s previše nesreće u sebi. Mi smo odrasle osobe koje znaju da će im se budućnost promeniti u trenu kada ovaj sitni muškarac u tamnom odelu pročita pismo. Vidim u očima sestara kako se u njima rađa mešavina razumevanja i nade. A mene je baš briga.

Ne nadam se ničemu, ne očekujem ništa. Samo da on ispriča i završi s tim.

- Ja, Silvio Mak, pri čistoj svesti i zdravoj pameti, ostavljam svojoj unuci Mariji polovinu svoje imovine, kao i vilu u Padovi.

Osetio sam da joj je laknulo. Brzo sam sračunao: polovina novca, šest stotina hiljada evra najmanje, plus kuća gradonačelnika Padove, koja verovatno vredi još toliko. Možda i više. U svakom slučaju, Marija je sada mirna.

Jedina stvar zbog koje se brinem jeste što ona pored svog posla i dece neće stići da se brine o toj kući. Dakle, plašim se da je ne proda. Za mene ta kuća ne predstavlja novac, već uspomene iz destinjstva. Svaki raspust u Italiji iščekivao bih čitavu godinu, a noć

uoči polaska zaspao bih glave pune slika, blage svetlosti iz kamene peći čije senke plešu po zidovima salona, zamišljao bih kako se penjem uz strmo stepenište koje vodi do tavana gde sam među starim slikama, kovčezima punih tradicionalnih kostima i zbirki dekinih mandolina uvek pronalazio najbolja skloništa. Već u polusnu osećao bih na koži tamošnju toplinu i čuo bih glas. Čim bismo prešli granicu, deka više nije bio isti, govorio je svim ženama koje sretno: *Bella, ma che bella!*². Polovina vremena za volanom razmenjivao bi s drugim vozačima reči za koje sam mislio da su imena ptica. Iako ne razumem jezik, postoje pokreti koji ne varaju. Naročito u italijanskom. Sećam se devojčice iz susedstva koja me je terala da se s njom igram školice, stare gospođe izboranog lica u crnom, koja je stalno sedela na klupi preko puta kako drhtavim rukama trebi mahune pasulja...

Ništa sem prošlosti. Slika iz prošlog vremena. U kući koja će verovatno brzo pripasti nekom drugom.

Beležnikov glas vraća me na naš tužan obred:

- Svojoj unuci Solen, ostavljam drugu polovinu svoje imovine, kao i stan u Ulici Monte Kristo.

Skoro u istom trenu pustila je pramen kose koji je uvijala i ruke su joj pale pored tela. Imam utisak da je vidim kako tone u stolici, kao da je odjednom otežala zbog novca koji će joj uskoro napuniti džepove. Eto, bogata je. Zadovoljan sam; zaslužila je da se više ne brine, s obzirom kako je pazila deku.

Dok sam bio dete, Solen sam zvao *Solej*.³ To je zasmejala. Kad ne bi razlikovali bliznakinje, bilo je dovoljno pogledati koja stalno ima široki osmeh i znali bi ko je Solen, Sunce. Nadimak joj dobro pristaje: obasjava me svojom životnom radošću.

Dalje, sad je red na mene. Uspravio sam se malo u svojoj stolici i čekam odluku. Okrećem glavu ka sestrama, pokušavam da im se osmehnem, ali shvatam kako me čudno gledaju. Marija duboko uzdahnu i najzad reče:

- Zaista mi je žao zbog tebe.

I tad, samo u jednom trenutku, sve mi je postalo jasno: jedna polovina plus druga polovina - jednako je sve. Kuća plus stan jednako je... ništa više. Ništa više za mene. Sve je dao njima dvema.

Ne znam šta da mislim o tome. Koliko god da ništa ne želim, iz principa - jer bih više od dedinog novca voleo da je on živ -razočaran sam. Ne, tužan sam. Kad čovek umre, kada on zbog toga ne može više voleti nekoga, čini mi se da svoju privrženost prema drugoj osobi pokazuje jedino tako što joj ostavi nešto, deo onoga što je sagradio. Tako živimo još malo preko onih koje volimo. Pomisliću da me deda nije voleo.

Beležnik nas je podsetio na svoje prisustvo pročistivši grlo, a zatim je nastavio da čita:

- Svom unuku ostavljam...

Ostaviće mi nešto? Ali šta? U svakom slučaju, kada pogledam advokatovu glavu, plašim se najgoreg. Kao da mu je neugodno - posmatra me s nekakvim saosećanjem koje je prilično zapanjujuće za njegov tip čoveka, jer bi trebalo da se navikao na razočaranja i nevolje, na niske udarce.

- ... ostavljam svoju beležnicu.

Otpečatio je drugi koverat, spustio beležnicu na sto i vrhovima prstiju lagano gurnuo beležnicu k meni. Prepoznajem je, naravno: njen povez od braon kože; znam da je stara, ali sija se kao da je nova; deka je toliko čistio, glancao je satima dok ne zablista. Još uvek je uvezana u stare lastiše zahvaljujući kojima je čvrsto zatvorena, kao da štite ono što je u njoj. Znatiželja me pecka; zgrabio sam je i otvorio. Prelistao sam je na brzinu, ali sasvim dovoljno da shvatim da u njoj nije ništa zapisano. Nijedna rečenica, ni reč. Samo prazne strane obeležene brojevima od jedan do sto.

Naljutio sam se.

- Ne želim ovu stvar.

- Jeste li sigurni, gospodine? U tom slučaju moraćete da pokrenete postupak za odricanje od nasledstva. Mogu odmah da vam dam neke obrasce, ali znajte da ćete pre svega morati...

- Dobro je, pustite to! Uzeću tu vašu prokletu beležnicu...!

Stavio sam je u unutrašnji džep jakne i izašao brzo iz kancelarije. Na pločniku sam čuo sestre kako me dozivaju. Stao sam, okrenuo se i video kako trče prema meni. Zagrlile su me nagonski, rekle kako

ne razumeju, da su tužne i kivne na deku. Uveravaju me, potvrđuju mi kako nisam ništa učinio da bih ovo zaslužio.

Onda su se udaljile na tren i nešto raspravljale, tiho razmenile nekoliko reči, uz povremeno klimanje glave, i vratile se k meni:

- Ne znamo šta je spopalo dedu pa ti je priredio ovako nešto, ali nepravedno je. Poludeo je malo na kraju, to je tačno; s tom svojom beležnicom, nije izlazio uopšte i nije želeo da vidi nikoga više. To nije tvoja greška. Dakle, obe smo se složile -podelićemo novac s tobom.

- To je lepo od vas, ali dobro znate da...

- Ni reči! To je gotovo. I da se nisi usudio da odbiješ!

Čim sam se vratio kući seo, sam na kanabe, ispraznio džepove na stočić i uključio televizor u nadi da ne mislim ni na šta. Dobro je što sam uzeo slobodan dan; ne bih bio sposoban da radim danas, da budem prijatan, da izgledam kao da me sve to zanima, da se pretvaram. Ipak, slike mi prolaze pred očima, ali ja ih ne vidim uopšte; moj dragoceni krovni prozor ne postiže svoj učinak. Odlučio sam da prilegnem, ne bi li mi san izbrisao ovaj dan, kao i prethodne: telefonski poziv iz bolnice, dekino hladno telo, sahranu, svoje suze i suze svojih sestara. San će možda izbrisati tu žalosno običnu noćnu moru, to prokletstvo koje zovu *poredak stvari*.

Probudio sam se srećan jer sam zaključio da je san tiho odneo četiri sata mog popodneva. Bolje išta nego ništa. Ali nemam nameru više da spavam i evo me kako skoro kasnim u restoran. Obećao sam Mariji i Solen da ću im se pridružiti; navaljivale su da večeramo zajedno, da popričamo; rekle su mi da jednostavno budemo zajedno nas troje.

Previše kasnim da bih se tuširao, tako da sam se samo umio, obukao prikladnu odeću, namirisao se.

Dok otvaram vrata, pogled mi privlači beležnica na stolu. Mislim da je ovo gore nego da nisam dobio ništa. Dobro, nije želeo ništa da mi ostavi, ali ostaviti mi manje od mrve, prazne strane, skoro je okrutno.

Prokleta beležnica.

Uzeo sam je, pomilovao na tren mekani kožni povez. Osećam se prazno. A onda sam se otišao u kuhinju i bacio je tamo gde je trebalo da se nađe odavno: na dno kante za smeće.

Srećan sam što sam se našao sa sestrama za jedan tren zadovoljstva: skrenuće nam misli s poslednjih meseci. Bar se

nadam, jer na većini sahrana osoba za koje sam znao da im je kraj blizu, primećujem jedno: što ljudi više plaču prilikom samog obreda, kad se nakon njega sretnu, još isto to popodne ili večer, već su smireniji. U početku su to samo sitne šale, ali za tren taj smeh postaje neobuzdan. Ali nije u pitanju usiljeni smeh, ne, pre je to nužan smeh, neophodan da bi najzad izbacio bujicu osećanja, razočaranja, grižu savesti, prazninu. Bujicu suza, pre svega.

Plakati od smeha posle sahrane, u stvari, znači povratiti malo topline u oči; potom možemo otići i koračati napred bez te potištenosti koja nas sprečava da jasno vidimo.

Večeras u restoranu sve troje smo se neprestano smejali; naš smeh je prelazio granicu hysterije. Verujem da smo čak i malo ugrozili privatnost para za susednim stolom.

Prepustili smo se maloj tradiciji koju je još deka uspostavio: pričati po stoti put najsmješnije dogodovštine sa sahrana rođaka. Dakle, sve troje smo ih prepričavali. Poput one kad je u crkvi u toku propovedi sveštenik izgovorio dekinu prezime umesto pokojnikovog; pa onda kad su pred svim ljudima jednom od nosača kovčega pukle pantalone preko čitave zadnjice pošto se nagao napred da spusti kovčeg u zemlju. Pa zatim naša omiljena - nje se prisećamo samo sa onima koji su bili prisutni tog dana - jer nam drugi ne veruju - kad se rođak Pol, pošto je prišao grobnici svog dede da baci prvi grumen zemlje, okliznuo i pao u iskopanu rupu, pruživši se preko kovčega. Nikada nismo mogli da objasnimo kako se to desilo. Svi su se ludački nasmejali u tom trenu i niko nije ni pomislio da mu pomogne, niti da će on morati sam da se izvlači iz grobnice.

Na kraju naših priča malo smo se posramili što smo se smejali takvim stvarima. Ali nebitno nam je. Izgubiti staratelja, to je svakako velika stvar, jedan stepenik u životu. Nemamo nikog više iznad sebe, ostali su samo oni pored i oni ispod. Ja, ja bih voleo zaista da imam nekog iznad, kao neki zdrav razum koji bdi nada mnom, to smireno biće koje nikada neće prestati da nas voli. Staratelj koji nas voli, to je kao nežan osmeh koji lebdi iznad naših glava: kad nam je loše, dovoljno je da pogledamo na gore i da se ugrejemo iznutra.

S dekinom smrću izgubio sam svoj osmeh odozgo. Srećom, ostale su mi moje sestre pored. Za vreme deserta zatražio sam im da mi zvanično obećaju da neće umreti. Dale su mi obe reč ukrštajući svoj

mali prst s mojim što smo radili kao deca. Ova zakletva s malim prstom, koja je oduvek sveta u našem bratstvu, potpuno me smirila. Ostaće sa mnom.

Ispod sebe u ovom trenu nemam nikoga. Čak ni dete. Julija je želela jedno, ali ja se nisam osećao spremnim. Navaljivala je mesecima, a ja sam joj ipak tražio još vremena, što je svaki put vodilo istoj raspravi: *Želim dete, imam već dvadeset pet godina, osećam to duboko u sebi! Ti to ne možeš da shvatiš;, ali kako god ti sebično, ne želiš da misliš ni na koga drugog, sem na sebe, ja sam žena i moj biološki sat mi kaže da je vreme.* I posle samo jednog trena rekao sam joj da me zamara tom svojom pričom o biološkom časovniku; ona je jednog dana iznenada pitala suseda koliko ima sati i dobila je dete.

S njim.

Užas. Naravno, to se nije desilo tek tako, odjednom, ali mi je svakako zadalo strašan udarac jer nisam video da se nešto dešava.

Naravno, primetio sam kako joj se smeška taj kicoš kad bismo se sreli u liftu i gleda samo u nju kao da je ne postojim. Ali Julija se sviđala svim muškarcima, pa me to nije zabrinjavalo više nego inače. A ipak...

Verujem da je potukla svetski rekord u brzini preseljenja: samo jedan sprat iznad, šesnaest stepenika, prebrojao sam ih. Otišao sam na jedno jutro i jedno večer, i hop - ništa više od nje. Te nedelje kad se odselila, kućepazitelj je slomio jezik pričajući svima po zgradi - a čuo sam tu tračaru, kako šapuće sa susedima:

- Jeste li čuli za slatki par s trećeg?

Kako mogu da šapuću tako glasno? Čuo sam sve do svojih vrata kako bi govorili radoznalo:

- Ne, nije moguće!

Ima i gore. Bilo je onih koji su sebi dozvoljavali i da dodaju:

- Plašim se da je moralo da se desi tako nešto!

Imao sam želju da siđem i da ih upitam da li se plaše pesnice kojom ću ih udariti posred lica, ali zašto? Ponašao sam se kao da to nije ništa, naizled veoma dostojanstveno, ali sam uprkos svemu, očekivao od njih mrvu saosećanja, osluškujući da li ću čuti bar jednog da kaže:

- Preživeće on. Ili:

- Zaista ga je povredila - i to bi me bar malo razvedrilo. Međutim, jedino što sam malo kasnije čuo bilo je:

- Jeste li videli kako se stomak one male s četvrtog zaoblio? Ma da, ona devojka koja je ranije živela na trećem!

Kad sam sopstvenim očima ugledao pomenuti stomak, tu malu naduvenu trbu, odselio sam se. Bilo je previše teško.

Gledati Juliju kako se razvija, čak sam se upitao da li je zatrudnela samo kako bih ja patio.

Ali sam joj uprkos svemu pozeleo da bude srećna bez mene.

Dešava mi se takođe da poželim da je jedna mlada i luda devojka iznajmila moj stan i da kicoš sad njoj uputi osmehe i vatrene poglede u liftu, pa da se ovog puta ona preseli sprat iznad.

Samo da vidi, izdajica!

Vratiti se jutros u svakodnevicu nije bilo tako mučno. Kad sam se probudio čvrsto sam rešio da zaboravim čitavu tu priču. Lepo sam počeo, ali, kad sam se vratio s posla, sačekala me poruka na telefonskoj sekretarici.- Od beležnika:

- Dobar dan, ovde gospodin beležnik. Treba da vam dostavim jedan dokument, ali pre toga bi trebalo da popričamo. Molio bih vas da me pozovete što je pre moguće. I ne pričajte nikome o ovom pozivu.

Poslednja rečenica me kopka. Dokument? Kakav sad dokument? I kakvu bi tajnu on mogao kriti?

Osamnaest i trideset je časova, pomislih da je možda još u kancelariji, ali zovem ga već deseti put i svaki put je zauzeto.

Posle jedanaestog pokušaja najzad se javila njegova sekretarica i prebacila mi vezu.

- Dobili ste moju poruku?

- Ovog trena.

- Čujte, situacija je malo smešna, ali radi se o želji vašeg dede. Treba da vam dostavim poslednji dokument koji mi je ostavio.

- Dakle, ima još nešto za mene?

- Da, pismo. Zahtevao mi je da vam ga dostavim tačno dva dana posle rasprave. Znači, to je sutra. Ali ima jedna klauzula koju je on stavio.

- Kakva klauzula?

- Smem da vam dostavim to pismo samo pod tačno određenim uslovom, da se pojavite s beležnicom koju vam je ostavio.

- Beležnicom?

- Da. Ako više nije u vašem vlasništvu, ja ću uništiti dokument, iako ga prethodno niste ni pročitali. To je takođe želeo vaš deda.

- Uh... Samo trenutak, molim vas, ne prekidajte!

Spustio sam slušalicu i otrčao prema kuhinji. Ako se ne varam, još nisam izbacio smeće. Podigao sam poklopac kante, zaronio u nju rukama i prekopao po otpacima i bačenim pakovanjima...

Beležnica je još tu. Prljava, ali je ipak tu.

- Dobro, imam je još uvek.

- Odlično. Onda vam predlažem da dođete sutra u 18 časova.

- Doći ću.

Vratio sam se u kuhinju i uzeo beležnicu vrhovima prstiju: prekrrio je talog kafe. Očistio sam je pažljivo rukom, ali sam se uplašio da joj ne upropastim korice. Ipak mi je smetalo, probaću da je očistim. Podigao sam tanak kožni povež i ispod njega pronašao nekoliko reči, ispisanih crnim mastilom:

Un ricordo per pagina

Nisam baš stručnjak za italijanski, ali ovde ni nema potrebe da govorim oba jezika. *Jedna uspomena po stranici*. Čudno. Da li je ova beležnica zbirka dekinih uspomena? Ako jeste, zašto onda ništa nije zapisao?

Ne znam šta da mislim.

Štaviše, skoro sam siguran da ovaj rukopis nije njegov. Slova su previše obla, a on je pisao ružno, skoro kao ja.

Jedna uspomena po stranici - sto praznih strana. Da pomisliš kako se ničega nije sećao.

Treba reći da je u poslednje vreme počeo da bunca, da tone u pravo ludilo koje nas je potpuno sludilo. Moje sestre i ja smo se brinuli o njemu na smenu. One verovatno malo više od mene. Jer ja sam veoma loše podnosio sve to. Bdeti nad nekim ko se brinuo o nama toliko dugo, istovremeno je i mučno i bolno. Tako ga nisam viđao veoma često. U svakom slučaju, ne dovoljno, i zaista sam svestan toga.

Zato mi verovatno ništa i nije ostavio, da me kazni što sam ga skoro napustio na kraju.

Nije znao da sam mislio na njega svaki dan i da mi nedostaje hrabrosti da se suočim sa situacijom. Videti ga kako se zatvara u

sebe, njega, mog uzora, mog junaka, bilo je previše teško.

Nikada mu nisam rekao da ga volim; možda zato što sam ga voleo previše. Voleo sam ga kao da predstavlja nekoliko osoba.

Mislim da je ova navala ljubavi prema njemu zbog odsustva mojih roditelja. Ustvari, trebalo bi reći, mojih bioloških roditelja. Ja, ja ih nikada nisam upoznao, a bliznakinje misle da se sećaju jednog trena ili dva koje su priovele s njima. Ali ni same nisu sigurne u to, možda su ta sećanja stvorile na osnovu onoga što im je deka pričao. Mogu mi reći šta god požele, ali napustiti ovo troje dece, od kojih je jedno novorođenče, samo zato što su želeli da žive u Indiji, u nekoj selendri blizu Katmandua - da bi navodno započeli život u skladu s prirodom i njenim elementima - to je žalosno. Ponašanje zaostalih bitnika, neodgovorne omladine. Na početku, to je bilo samo na godinu dana, da bi se pridružili nekoj grupi tupavaca poput njih samih, obećali su dedi i babi da će se vratiti. Koješta, trebalo je da ih primi u zajednicu neki guru osrednjih vrednosti namazanog čela i verovatno su petnaest godina proveli u pušenju organske trave i glupavim razmatranjima o svetu i njegovoj iskvarenosti.

Uostalom, činili bi to i dalje da se nije desila ta priča s kravom.

Nešto posle mog petnaestog rođendana deka i baka su okupili moje sestre i mene da nam saopšte *tužnu vest*: roditelji su nam mrtvi. Izbile su strašne poplave u Indiji i jedna krava se davila na nekoliko metara od njihove kuće ili kolibe - ne znam tačno. Moji roditelji uplašeni za život svete životinje, pokušali su s grupom Indijaca da je spasu. Blato ih je sve odnelo. Ukupno šest mrtvih. A krava se izvukla sama. To je tako glupo. Napustili su svoju decu, a dali su život za jedno goveče.

Ustao sam sileći sebe na što izveštačeniji osmeh koji govori kako je za njih dobro što su umrli isto tako glupo kao što su i živeli.

Krenuo sam ka svojoj sobi i u početku sam koračao sporo, ali, čim sam se našao izvan vidokruga svog dede, babe i sestara, potrčao sam. Zatim sam se sručio na krevet i zaplakao. Isplakao sam sav svoj bes, ali i sva svoja potajna nadanja da ću ih videti jednog dana. Isplakao sam naše ponovne susrete koje sam zamislio u glavi stotinu puta, njihova kajanja, njihovo kasno osvešćenje i svoju dugu ozlojeđenost koju bih im odvažno pokazao, naizgled ravnodušan, kao neko ko je već puno propatio i postao hladan kao kamen. U

stvari, do tog dana ja nikada nisam stvarno patio. Tog dana kada sam isplakao čitav jedan deo svoje budućnosti.

Ali ne treba misliti da sam bio nesrećan, jer nisam to nikad bio u čitavom svom detinjstvu, pa ni u životu. Uostalom, ja verujem kako ništa ne bih shvatio da mi deda i baba nisu rekli istinu. Činilo bi mi se samo da su mi roditelji malo stariji.

A već neko vreme, na kraju, ne osećam se dobro ovako sasvim sam. Od Julijinog odlaska, možda. Verovatno.

Proveo sam noć pitajući se šta mi je deka namenio tim pismom. Čudno je to njegovo javljanje posle smrti, reklo bi se kako želi da nas prodrma. A, kao i uvek kad smo nestrpljivi, poslednji minuti su najduži, a samim tim i najteži.

Iako sam stigao malo ranije, beležnik me je primio u tačno ugovoreno vreme. Verovatno tako radi u životu: ujutru kreće od kuće skoro u minut, vreme putovanja do posla je proračunato, stiže tačno u predviđeno vreme. Zatim pretpostavljam da pozdravlja svoju sekretaricu istom rečenicom svaki božji dan, poput: *Dobar dan, Terezo, kako smo danas?* i jadnica mu odgovara: *Veoma dobro, gospodine beležniče, veoma dobro.* Iako zna da i nije tako, ona mu odgovara isto jer njen gazda ne želi zaista znati da li je ona dobro, već samo da se uveri kako mu današnji dan liči na jučerašnji, kao i na sve ostale pre. Pitam se da li je u njegovom privatnom životu sve tako uređeno, da li vodi ljubav sa suprugom samo subotom ili svakog prvog u mesecu.

Kako god, on ne izgleda kao da ima suprugu. A kad malo bolje razmislim o tome, on ne izgleda ni da vodi ljubav uopšte.

Upravo sam o tome razmišljao kad se konačno pojavio i pozvao me da uđem u njegovu kancelariju. Stao je ispred mene tako kruto da bi zadivio i one najrevnosnije vojnike.

- Jeste li doneli beležnicu?

- Da, izvolite.

- Možete li mi dati samo minut, molim vas? Treba da se uverim kako se radi o originalu.

- A kako ćete to znati?

- Vaš deda mi je ostavio uputstva. Treba da je pod koricima ispisana jedna rečenica na italijanskom.

- U redu, proverite.

- Evo je, odlično. Izvolite pismo koje vam je ostavio. Treba da ga pročitate preda mnom i da mi ga potom vratite.

- Zašto moram da vam ga vratim?

- Zato što ću ga uništiti čim ga budete pročitali. Naređenje vašeg dede.

- A zašto?

- Jer on nije želeo da ostane ni najmanji trag niti dokaz o postojanju ove beležnice.

- Dokaz čega?

- Ne znam to. Hajdete, pročitajte ga.

Pomislio sam ne sve lude stvari dok sam otvarao kovertu. Trebalo je u tom trenu izmeriti brzinu ljudskog mozga, verujem da bi se iznenadili. Dok mi se prsti pokreću, pitam se da li se radi o poslednjem bunilu mog dede ili je zaista nešto ozbiljno. Šta bih mogao otkriti tako tajno o ovoj beležnici? Dobro sam je pregledao i siguran sam da negde među stranama nije skrivena nikakva mapa o filigranskom blagu. Niti o suvom zlatu - znalo bi se. Dakle, šta je onda?

Mali moj,

Žao mi je što sam umro. Bio sam ubeđen da doživeti starost jeste najbolji način da pobegneš od Smrti. Ipak, moram priznati, to nije dovoljno. Brinem se što te ostavljam samog, ali znaš i sam da mi je svega preko glave od kada nas je tvoja baka napustila. Nadam se da ti i tvoje sestre niste bili previše tužni, da me niste previše oplakivali. Volim vas toliko...

Eto, malo osećanja. Ne pričajmo o tome više sada; nadam se da nemaš ništa protiv? i vratimo se na temu. Prvo, ako čitaš ovo pismo, znači da si zadržao beležnicu, na čemu ti čestitam. Plašio sam se, zaista, da ćeš je se rešiti usled razočaranja, jer sam veoma svestan da bi trebalo da budeš razočaran; međutim ostavio sam ti takvo blago da će, sa svim novcem na svetu, tvoje sestre biti ipak oštećena strana. Shvati dobro ovo: ostavio sam ti najvredniju imovinu, blago u vrednosti svojih osećanja prema tebi. Žuriš da saznaš, zar ne? Ne budi nestrpljiv, odgovoriću ti na tvoje pitanje.

Ali, pre toga, zastaćemo, pričaćemo da ublažimo iščekivanje. Posmatraj neprimetno beležnikovu glavu nekoliko trenutaka... Nije li smešan sa svojim grobarskim izrazima lica? Pazi, ne smej se,

shvatiće da govorim o njemu! Već se plašim da nije pročitao ovo pismo... Ja sam oduvek želeo da mu udarim klempu, kao što smo radili u školi učiteljičinim ljubimcima. Ali prestar je sada... Štaviše, u trenutku dok ti čitaš pismo, ja sam stvarno mrtav... Kakva šteta!

Hajde, vreme je. Reći ću ti (skoro) sve. Prvo, treba da znaš da mi je ovu beležnicu ostavio otac, tvoj pradeda, pre više od četrdeset godina. Dva dana posle toga, beležnik mi je doneo pismo. Otac mi je u njemu objasnio da mu je beležnicu ostavila njegova majka. Ja, ja je nisam upoznao, ali znam da su je u selu svi zvali fattucchiera, veštica. Moj otac je uporno ponavljao da mi daje dar koji nema cenu, inače smo bili veoma siromašni. Jasno se sećam nekoliko reči: Ova beležnica otkriće svoju moć samo jednom potomku onoga u čijem je vlasništvu. Jednom jedinom.

Dakle, ja je predajem tebi. Njemu nije bilo lako da izabere među svojom decom, ali ja sam odmah znao da ću je dati tebi. U svom pismu on je takođe meni dao nekoliko kratkih uputstava, sve vreme me upozoravajući kako da je koristim. Pomislio sam da je poludeo i ostavio sam ovu beležnicu u orman s nekoliko drugih njegovih sećanja. A zatim, dve godine posle smrti tvoje bake, izvadio sam ove starudije, usled tuge, i shvatio sam. Četrdeset godina mi je trebalo da shvatim, razumeš li?

Ne, ne treba da shvatiš odmah... Ali ne čini istu grešku kao ja, preklinjem te! Imaj poverenja.

Pretpostavljam da si uočio četiri reči na italijanskom. Verovatno si se začudio što su sve strane prazne. Međutim, pre nego što sam umro, nisu bile; pisao sam na svakoj. Ne, nisam lud. Reći ćemo jednostavno da je to... čarolija. Moć beležnice je čarobna. Jesi li shvatio? Nisi još uvek?

Nateraću sebe da budem malo jasniji nego što je moj otac bio sa mnom. Evo šta treba da radiš s tom beležnicom: kad dođeš kući, stavi je na sto, otvori je, uzmi hemijsku i piši. To je sve.

Na kraju želim da ti zahvalim. Hvala što si mi dozvolio da te volim kao što otac voli sina.

Tvoj deda

P.S. Sećaj me se...

Kakva je ovo priča? Štaviše, kako beležnik ispituje moje reakcije, u nastojanju da ne pokažem svoje razočaranje, zabio sam nos ponovo

u pismo. Pročitaću ga ponovo kako bih se uverio da mi ništa nije promaklo i nateraću ga da iscepa listove na što je moguće više sitnih parčića kako bih bio siguran da neće moći ništa da pročita. Zatim sam mu zahvalio tiho i napustio kancelariju.

Eh, gore je nego što sam mislio... Deko je zaista poludeo, jadnik... Verovao je da njegova beležnica zaista ima čudesne moći!

Kad sam stigao pred zgradu, iznenadio sam se što vidim Mika kako šeta tamo-amo, s telefonom kao zalepljenim na uvetu. Kad me je ugledao, raširio je ruke:

- Ah, tu si! Zovem te bez prestanka!

- Bio sam kod beležnika, zaboravio sam da uključim telefon.

- Da te zagrlim, družo moj... Privukao me je i stisnuo uza se.

- Žao mi je što nisam bio tu u tim teškim trenucima...

- U redu je, posao je posao. A zatim, pretpostavljam da ti nije bilo baš lako tražiti deset dana najlepše devojke u Bugarskoj...

- Eto, opet počinješ!

Naša mala igra. Često sam ga podsećao na moju žarku želju da radim isti posao kao on. Što je skoro i slučaj. Skoro.

Prošle godine, pošto sam dao otkaz na mom prethodnom poslu, nisam znao čemu drugo da se okrenem. Razmatrao sam sve mogućnosti kad me je Mik pozvao jednog jutra.

- Našao sam ti posao!

- Ozbiljan si?

- Da, potpuno! Znaš dobro da je gazdina supruga malo luda za mnom, tako da sam te toplo preporučio kada mi je ispričala za ovaj posao.

- Čekaj, to znači da ću raditi... u tvojoj firmi? Agenciji u kojoj radiš?

- Upravo tako.

- Ne znam da li je uopšte potrebno reći, ali ti si najbolji prijatelj na svetu!

- Da, znam, znam... Hajde, ozbiljno, bilo mi je zadovoljstvo. Uostalom, počinješ u ponedeljak. Čao, pozdravljam te!

U tom trenu dotakao sam krajnju sreću. Oduvek sam sanjao o Mikovom poslu: uređivati u nekoj agenciji kastinge za manekenke, činilo mi se najlepšim poslom na svetu. Čak bih to radio i besplatno da sam mogao. Redovno sam balio na Mikove priče o stalnom defileu mladih lepotica savršenog tela.

A još ću i biti plaćen za to.

Ponedjeljak je sporo došao: nikada mi vikend nije izgledao tako beskrajan. Očešljan i sveže obrijan, u svojoj najboljoj garderobi, ušao sam u Mikovu kompaniju u oblaku svoje sreće s neskrivenim i od tada uobičajenim oduševljenjem. Predstavio mi je moje kolege, a nekoliko minuta kasnije već smo sedeli, spremni da primimo prve kandidatkinje.

Kad su se vrata otvorila, ostao sam otvorenih usta od zaprepašćenja. U suštini, pomenuta kandidatkinja bila je veoma, veoma dlakava.

A pre svega, imala je četiri noge.

I umesto neke prelepe devojke, naspram mene je stajala ženka psa. Labrador, čini mi se.

Okrenuo sam se ka Miku, koji je prasnuo u smeh. Pre nego što sam mu išta mogao reći, ustao je i rekao:

- Sada te ostavljam; snađi se dalje sam. Ja, ja se vraćam u svoju kancelariju, na sprat ispod! Znaš, tamo se biraju prave manekenke! Čao, lepo se zabavi!

Oklevao sam jedan tren da li da se nasmejem zbog položaja u kome sam se našao ili da plačem. Ali sam prionuo na posao s krajnjom ozbiljnošću: posmatrati defile pedesetak pasa. Izabranik dana treba da se navikne na hod starog gospodina, koji se hvalio da ima životno osiguranje. Dakle, tražili su nam da odaberemo *psa srednjih godina, odanog, vernog, sigurnog za vođenje starijih osoba*: mi smo izabrali labradora svetle dlake. Prvog iz dugog niza.

U svakom slučaju, smejali smo se tome desetinama puta, a Mik uživa da ispriča tu dogodovštinu svim osobama koje upoznamo.

Obožavam Mika. On mi je kao brat; upoznali smo se u osnovnoj školi i od tada smo nerazdvojni. On je takođe italijanskog porekla; to nas je verovatno i povezalo. Pravo ime mu je Mikael. Toliko ga je užasavalo što ga ljudi zovu *Majki*, s lošim američkim naglaskom, da je sada Mik za sve; uvredi se ako mu se neko obrati drugačije.

Ja ga od gimnazije zovem po nadimku - *Zavodnik*, ali to mu se baš i ne sviđa jer mu i nije baš namera da bude zavodnik. Jer njegov izgled lošeg momka - neverovatno je lep, oštih i grubih crta lica, zastrašujuće crnih očiju - privlači samo devojke koje čeznu za strasnom ljubavlju. A kod Mika je zapravo sve obrnuto: miran je,

sanjar, nežan, pažljiv, a naročito je osoben što se zaljubi za deset sekundi. Naravno, one ga napuštaju sve vreme. Devojke ga *fino* izbegavaju. Kada ga je zaludela ona mala ćutljiva crnka, ona iz kraja učionice, koja se skoro nikad ne čuje; odbila ga je, prestravljena: naprotiv, pankerka crvene kose, s pribadačama u ušima, pala mu je u zagrljaj potpuno opijena njime. A kako on nikada nije znao reći ne, izlazio je s njima. Da bi ih se rešio dva dana kasnije, ponašao se kao mamin sin ili plašljivac, kako kad.

Tako već nekoliko godina on traži onu pravu, koja će u njemu videti muškarca kakav on zapravo i jeste. Takav je Mik, zanima ga samo ljubav. Ljubav s velikim LJ. Jednog dana mi je rekao da mu je najveća mana njegova lepa faca. Da zbog nje ne može da živi život kakav želi. Izgledao je nesrećno tog dana i obećao sam sebi da ću mu što je pre moguće pronaći njegovu polovinu. Već je zašao u tridesete godine, verujem da sam malo zakasnio. Ali ne gubim nadu; on to zaista zaslužuje....

- Reci mi, družo moj, kako se osećaš? Teško je, pretpostavljam, sahrana i sve to...

- Prošlo je sada. Bolje mi je, pretpostavljam.

- Hoćeš li doći na nekoliko dana kod mene?

- Ljubazno od tebe, ali ne. A ti, kakva ti je bila protekla sedmica? Jesi li pronašao lepe manekenke?

- Da, dobro je bilo.

- To je sve, samo dobro?

- U stvari, upoznao sam jednu devojku.

- A! Na kastingu?

- Ne, ona radi na recepciji hotela.

- Ona je Bugarka? Neće biti lako da se vidite ponovo...

- Znam da neće. Poslao sam joj cveće i čokoladu pre nego što sam ušao u avion. Nadam se da će me pozvati...

- Ma da! Čuj, hajde uđi da popiješ nešto, ispričaćeš mi sve...

Mik mi je pravio društvo što je duže mogao, ali video sam da je iscrpljen od puta. Morao sam da ga nateram da ode kući, iako mi je sada malo žao zbog toga. Ostao sam sam i jedino društvo mi je beležnica. Šta ću da radim s njom? Dekina priča o čaroliji je potpuno luda, ali me ipak kopka. Iako je na kraju naglo ostario, on je svakako

bio pametan čovek, obrazovan i nimalo lakoveran. Ne razumem šta...

Oh, ovaj telefon!

- Halo?

- Da, Solen je ovde. Zvučiš mi napeto, da li te remetim u nečemu?

- Ti mi nikada ne smeteš, čuj...

- Nadam se da je tako! Slušaj, zovem te jer me nešto muči čitave noći: siguran si da ništa nije zapisano u toj beležnici?

- Siguran sam. Samo prazne strane.

- Mislim da je čudno to... Jer jednog dana stigla sam kod deke u vreme popodnevnog odmora i on je izvadio tu beležnicu ispod jastuka. Ja sam se pretvarala da me zanima nešto drugo; međutim posmatrala sam ga krajičkom oka. I videla sam da je otvorio, kao da želi nešto da proveri, a onda je stavio u džep svoje pidžame, kao da je potpuno bezvredna stvar. E upravo me to muči: potpuno sam sigurna da sam videla njegovu škrabotinu na jednoj strani...

- On je sve izbrisao, šta hoćeš da ti kažem! Lep poklon, zar ne? Kao da ja tebi poklonim bočicu parfema, ali praznu!

- Znaš, normalno je da mu zameraš, ali razmišljala sam noćas. Pomislila sam da je ostavio tebi, ta beležnica za njega je imala pravu vrednost... Shvataš? Kao kad ti dvogodišnje dete pokloni kamenčić ili opao list; oni su u njegovim očima vredan poklon... Mislim da je to za deku, s obzirom na njegovu regresiju na kraju, bila ista stvar.

- Ne znam... Da, mora da si ti u pravu, bolje išta nego ništa... Dobro, ljubim te, sestrice!

Istina, ova beležnica mi je sve što mi je ostalo od dede. Ali kopka me što je Solen potvrdila ono što mi je deka rekao u pismu: on je zaista pisao u ovoj beležnici...

Ne razumem ništa više. Šta je napisao? I zašto je sve izbrisao?

Dobro, i da ispadnem glup, učiniću kao što mi je tražio. Otvaram beležnicu, uzimam hemijsku i pišem na prvoj strani. Ali šta da upišem? Ako je zaista čarobna beležnica, šta bi u njoj trebalo zapisati?

Napisaću sve što mi prođe kroz glavu, pa ćemo već videti.

Dobar dan!

Ne znam šta to čekam. Možda da mi nekako odgovori. Sekunde se nižu jedna za drugom, a ništa se ne dešava. Čak sam se potrudio oko svog rukopisa, kao da treba da bude veoma čitak.

Ništa.

Eto šta mislim, deka je bio...

Oh! Do đavola! Ovo je nemoguće!...

Moje *dobar dan* upravo je nestalo, ovde pred mojim očima! Mastilo je posvetlelo i za manje od dve sekunde strana je postala prazna! Beležnica je progutala moje *dobar dan!* Deko me nije lagao - ova beležnica jeste čarobna! Nek sam proklet, ovo je neverovatno!

Da razmislimo: dešava se zaista nešto čudno sa ovom beležnicom. Ali ona nije najvrednije blago zato što briše sve što se u njoj zapiše! To bi onda bila prava smejurija. Negde sam sigurno pogrešio nešto. A ova beležnica mi neće otkriti šta. Deko mi je rekao da je ispisao svaku njenu stranu i to sad znam; znači možda je to što je zabeležio ostalo sve do njegove smrti i onda nestalo... Ili se odmah brisalo čim bi napisao nešto na neku od ovih sto praznih strana?

Ne znam šta da radim.

Solen me je odmah navela, možda da...

- Halo, Mari? Ja sam.

- Kako si, bratiću moj?

- Dobro, hvala. Želeo bih da te pitam nešto o deki i njegovoj beležnici.

- Ta priča te baš toliko muči?

- Da. Solen mi je upravo potvrdila da je videla kako je bilo zapisano nešto u njoj. A sada, ja joj verujem jer, uh... dobro, mislim da je istina.

- Ne shvatam uopšte čemu ovo vodi!

- Pitam se da li ti je deka pričao o ovoj beležnici.

- Ne, misim da nije.

- Razmisli još jednom.

- Možda jednom kad sam ga malo zadirkivala, ali mislim da to nije od velikog značaja...

- Reci ipak!

- Eh dobro, na početku, kad smo se svi čudili što čuva tu stvar kao nekakvu svetinju, upitala sam ga potpuno obično: 'Reci, deko, ti nam to sigurno pišeš roman?'

- I?

- I, pobledeo je, izbegavao je moj pogled nekoliko sekundi. Zatim me je pogledao pravo u oči i rekao mi: 'Ne pišem da bih ispričao svoj život, znaš. U mojim godinama pisati znači sećati se'. Izgledao je čudno, kao da je veoma tužan. Ili možda pre uzbuđen. Baš tako - uzbuđen. Zbog toga se i sećam.

- Ništa drugo?

- Ne, ništa.

- Hvala, sestrice.

Pisati, znač i sećati se? Dekla je dakle pisao da bi se sećao...

Oh! Pa naravno, kako sam glup: *un ricordo per paginal* Jedna uspomena po stranici! Eto šta treba pisati u ovoj beležnici, sećanja!

Trebalo je da shvatim ranije!

Treba da ispišem na svakoj od sto strana po jedno sećanje i nešto će se desiti. Nešto *čarobno!* Sigurno je tako! Možda će sve se izbrisati kad je ispišem i tada će mi beležnica ispuniti jednu želju? Ili tri, kao u bajkama! Ah, to bi bilo sjajno! Zdravlje, novac, ljubav, sve što želim! Ili bar mir u svetu da bih imao mirnu savest, a dve druge želje samo za mene, zdravlje i novac, to je sve.

Kakvu bih neverovatnu moć imao...

Dobro, ispisaću je celu! Sto uspomena, to je puno, ali isplatiće se! Dobro... jedno sećanje, brzo, prvo... Očigledno dovoljno je samo potražiti uspomenu, bez razmišljanja o nečemu posebnom, da bi nešto naišlo!

Ah da! Evo setio sam se nečeg:

Čas flaute gospođe Frazje

Ovo je baš nikakvo sećanje, ali to je prva stvar koja mi je pala na pamet, kad sam bio u osnovnoj školi i kad...

Ah! Bože moj, ne vidim ništa više! Postao sam slep! Ova beležnica je prokleta, to je jedno...

Ne, mislim da mi je bolje. Nazirem svetlost, samo zračak, ali on me smiruje, vraća mi se vid. Svetlost je sve jača preda mnom, uočavam senke. Gle, od silnog straha nisam ni primetio, ali uši mi zuje, nekakav tupi zvuk koji se srećom utišava kako mi se vraća vid. Verovatno sam imao nekakav moždani udar, sigurno se krvni ugrušak zaglavio negde... A ja sam sam, bez ikoga da mi pomogne, da pozovem u pomoć...

Uf! Čini mi se da opet čujem... Nečiji glas? Neko je u mom stanu?

Namrštio sam se da bih se usredsredio na jednu tačku i oblici postaju jasniji. Ne

shvatam šta mi se dešava, znoj mi izbija kroz sve pore i telo mi je nekako čudno...

Oblik preda mnom postaje jasniji i vidim nečiju glavu od pozadi. Dečja glava, devojčica s repićima, nek sam proklet, da li to ja sanjam ili šta? Sekunde prolaze i ja razaznajem pred sobom sve više dečjih glava, pokušavam da pogledam oko sebe, ali ne mogu da se pokrenem, kao da mi je vrat ukočen.

Vid i sluh su mi se brzo vratili i u potpunosti shvatam: ja sam u školi, u učionici gospođe Frazje. Ona je tu, preda mnom, potpuno stara i naborana, sedi za svojom malom katedrom i drži u ruci drvenu flautu s piskom. Neka deca okreću glavu i odmah ih prepoznajem, a verovao sam da sam ih zaboravio. Frederika i njegove pege, Kristijana još mršavijeg od mene, Severin i njenu frizuru kao u plejmobil figurice...

Vratio sam se u to doba, u moje dečje telo koje ne uspevam da obuzdam, ali sam samo posmatrač događaja, kao da se neki film odvija preda mnom.

Gospođa Frazje progovori:

- Veoma je jednostavno, note su ispisane na tabli. Ko može da mi ih iščita?

- Ja, ja!

Za samo jedan tren shvatio sam da su ove dve reči potekle iz mojih usta i da sam u isto vreme ushićen podigao dva prsta. Taj glas je tako piskav, čudno je. Nove glave se okrenuše k meni i ja sam ih sve prepoznao.

- Ovako glasi sol-sol-sol-la-si-la-sol-si-la-la-sol. To je Na mesečini, učiteljice!

- Odlično. Odsviraću je jednom, a zatim će je ponoviti neko od vas.

Prinosi flautu svojim usnama, svira - rekao bih loše - kratku melodiju i vadi flautu iz usta. Tu je upravo suština mog sećanja; pisak flaute umrljan je njenim karminom, jarkocrvenim, koji je potpuno supritan svetloj boji drveta. U tom trenu, iako nisam hteo, glava mi se okreće i zabezeknut prepoznajem Mikovu facu. Osećam da mi se telo grči i čujem tihi smeh koji mi se omakao iz usta, smeh koji mi je Mik uzvratio uz reči:

- Nadam se da me neće pitati da sviram njenu flautu. Bilo bi kao da je ljubim, previše odvratno!

I obojica smo prasnuli u što tiši smeh. U meni se mešaju dva osećanja: moj tadašnji smeh, sreća tadašnjeg i moje današnje osećanje, tihog posmatrača koji je doživeo jedan trenutak iz mog dečjeg života.

Ja sam istovremeno obe ove osobe.

Polako mi se vid ponovo zamaglio, a uši zuje. Shvatam odmah da se tok preokreće, da se vraćam u sadašnjost i ne paničim.

Kad sam se vratio u sadašnjost, u svoj stan, s hemijskom u ruci, iznenadio sam se što vidim da je kap vode pala na otvorenu beležnicu, ali pada i druga za njom, pa još jedna. Iz mojih očiju teku suze. Proživeo sam sećanje koje sam napisao. Slike, zvuke, mirise, ali i osećanja. Ponovo sam doživeo taj tren iz svog detinjstva, koji mi se, ne znam zašto, toliko urezao u sećanje. Flauta sa crvenim piskom gospode Frazje i ludi smeh. Naježio sam se na podlakticama; grlo mi se steglo.

Doživeo sam čudo.

Satima ne radim ništa, već samo sedim i gledam u beležnicu postavljajući sebi na hiljade pitanja. Desilo se nemoguće,

nezamislivo, neverovatno. Iako sam to lično doživeo, opet mi je teško da poverujem. Ne samo da treba napisati sto uspomena kako bi čarolija delovala, već ću i doživeti čaroliju svaki put kada napišem jedno sećanje.

Ne mogu to da zadržim samo za sebe.

- Halo, Mari, opet ja!

- Hej! Zašto vičeš toliko?

- Zato što je deda bio u pravu!

- Molim?

- Beležnica jeste čarobna! A to sam shvatio upravo zahvaljujući tebi!

- Baš smešno...

- Uveravam te, zaista je čarobna!

- Šta to pričaš?

- To je beležnica koja ti oživljava uspomene. Napisao sam jedno sećanje i vratio sam se u svoju tadašnju kožu, u osnovnu školu!

- Kako da ne, čuvena beležnica koja oživljava uspomene! Baš su pričali o tome u sinoćnim vestima, znaš!

- Nije istina?

- Ne, naravno, da nije istina...

- Ti mi se to smeješ u lice?

- Upravo tako! I počinjem da verujem da jedinu moć koju ima ta beležnica jeste da sludi sve koji je drže u rukama.

- Oh, nije moguće! Šta radiš sad?

- Ništa posebno, po prvi put. Uostalom, ako mogu da iskoristim to...

- Ne, ne, dođi kod mene, probaćeš.

- Probaću?

- Pa da, pisaćeš i videćeš i sama!

- Ali na kraju...

- Dolazi odmah!

- Sad ja tebi tražim uslugu, međutim ti ćeš se meni zahvaljivati kasnije. Dakle, dolaziš?

- Pa... Stižem.

Kada je najzad zazvonila, bio sam kao lud. Bacio sam se na nju, pružio joj hemijsku, gurnuo je na moju stolicu naspram beležnice i čekam. Ona priča nešto, ali prekidam je i tražim jednostavno da na drugoj strani napiše svoju najlešpu uspomenu. Ona odmahuje

glavom i uzdiše glasno. Namrštio sam se kako bih izgledao zapovednički i pokazao joj prstom beležnicu. Mari se zadubila na tren, a zatim je počela da piše. Pokušava da sakrije, ali uspevam da pročitam: *Moje venčanje*. Oh, kakav kliše! Mada, istina je da je tog dana zračila od sreće iako je neprestano plakala. Pažljivo sam joj vrebao i najmanji pokret očiju ili lica, kako bih u njima pročitao ikakvu reakciju, ali kao da se ništa ne dešava. Istovremeno, u tom sećanju nisam video sebe, dakle, možda se dešava tamo; razmišljam takođe da, iako je moje sećanje trajalo nekoliko minuta, nisam stekao utisak da je proteklo tako mnogo vremena u stvarnom životu. Ali ne znam baš ništa o tome, istinu da kažem.

- Za koje vreme treba da počne da deluje ova tvoja stvar?

- Odmah, a priori.⁴

- Znači, ona sada ne deluje?

- Ne razumem, veruj mi... Uglavnom, prvo izgubiš vid, a zatim...

- Još i postajemo slepi? Nisam sigurna da baš želim... Slušaj, već sam izgubila dovoljno vremena na ovu tvoju ludoriju. Ne znam kuda ovo vodi, ali ako je ovo nekakva šala, iskreno ne prija mi baš previše.

- Ali, Mari, ti me poznaješ...

- Da, poznajem te. Inače, umeš da budeš i zabavniji, uostalom... Dakle, odlazim.

- Nemoj, sačekaj, ja...

- Ne čekam ništa. Vidimo se.

Zalupila je vrata, neuobičajeno za nju... Zašto ne deluje? Otvorio sam ponovo beležnicu i shvatio da je u međuvremenu druga strana postala ponovo prazna. Moj rukopis je ipak još uvek na prvoj, dakle šta se desilo?

Ma da! Dekino pismo...

Ova beležnica otkriće moć samo jednom potomku onoga u čijem je vlasništvu. Jednom jedinom. Ja sam već pisao u ovoj beležnici... Jednom jedinom.

Verovatno mi je zato napisao da uprkos svemu što im je ostavio bliznakinje će biti ipak oštećene.

Ovo blago je samo za mene. Neću moći da ga podelim ni s kim.

Najpre ću se uveriti da nisam priviđao i napisaću novu uspomenu. Ali ovog puta ću je dobro odabrati, neku najsnažniju, neku naj, ne

znam... Samo ne treba da žurim. Kad stvarno razmislim o tome, sto uspomena stvarno nije puno i mislim da treba polako razvrstati sve to u glavi, odvojiti smešne od bitnih i...

Ali gde mi je hemijska?

Nije pod stolom, ni na stolu, stolici, ni u fioci... Nije mogla da nestane tek tako! Sem ako beležnica nema još neku moć i da... Ah! Ne, kako sam glup.

Mari je verovatno odnela.

Kad sam spustio hemijsku na pokretnu traku, pomislio sam da sam kreten iz dva razloga: prvo, otići u radnju da kupiš *jednu hemijsku* i ništa više, prilično je glupo; a drugo verujem da sam jedina osoba kilometrima u krug koja u kući nema bar jednu olovku u rezervi.

Pokušavam da se malo našalim s kasirkom na račun moje jadne kupovine kad me je neko prstom kucnu nekoliko puta po ramenu:

- Zdravo i tebi!

- Julija! Šta radiš ovde?

- Kupujem, je li zabranjeno?

- Ne, nego nisam očekivao da te vidim...

- Zaista, nismo se odavno videli! A ti, šta ti radiš u ovom kraju?

- Živim tu pored. A ovde, došao sam da kupim, uh... ovo.

- Znala sam da nemaš velike prohteve, ali da su baš toliko mali...

- To je duga priča! Treba da napišem nešto, povodom Siliviovog nasledstva, i...

- Čekaj, Silvio je preminuo?

- Da...

- Mogao si me obavestiti!

- Mislio sam da pošto se niste baš previše viđali...

- To nema veze! Ipak sam ga poznavala, bio je tako ljubazan... I znači, ti si, uh... naslednik?

- Veoma je zamršeno. U suštini, dobio sam samo jednu malu beležnicu.

- A...

- Ali su sestre podelile novac sa mnom. Svakom po trećina. - Ah!

- Da, one su sjajne. A ti si, dakle, postala mama?

- Da. Ali nije lako biti majka, znaš! A ni Rober mi ne pomaže baš puno u svemu tome...

- Rober? Zove se Rober, onaj s glavom manekena?

- S glavom manekena? Ah, ti pričaš o Davidu!
- Izgleda da baš i nisam upućen...
- Da, nisam s Davidom već odavno. Tako, verila sam se s Roberom...
- Koji ti ne pomaže baš puno, tako je, shvatio sam. Eh, dobro!
- Reci mi, pošto živiš tu pored, hoćeš li me bar pozvati da popijem nešto? Po ovoj vrućini, prijalo bi mi da se osvežim.
- Ako želiš.
- Hajde, pratim te.

Uhvatila me pod ruku, kao nekada. Poverovao bih da smo se vratili četiri godine unazad. Usput mi priča o svojoj hirovitoj kćerci, da je nepodnošljiva i da samo plače, o Roberu koji je nezrela budala i o svom životu koji nije uvek ružičast. Slušam je tek polovično. Ali zato je posmatram sve vreme. Još uvek je lepa. Nosi kratku suknju kao navijačice u televizijskim serijama, a izrez na majici upada u oči... Ne znam kakvu moć ta žena ima nada mnom, ali još uvek je toliko želim. Možda čak i više nego ranije.

- Mali ti je stan!
- Da, ali je za mene samca sasvim dovoljan.
- Ne nameravaš da kupiš nešto sad kad imaš novca? Neki malo veći stan ili kuću?
- Verovatno hoću, ali još uvek nemam novac. Za takve stvari treba vremena, znaš, za papire i sve ostalo...
- Tačno. Živiš sam... znači... nemaš devojku?
- Ne trenutno.
- Dakle, nisi uspeo da mi nađeš zamenu?
- To je najmanje što želim sada. Ko se jednom opekne...
- I u hladnu vodu duva! Upravo to i pričam, nisi uspeo da pronadeš neku koja te zadovoljava kao ja! Bilo nam je dobro, sećaš li se?
- Uh... da. Bilo je dobro.
- Dobro, moram da pokupim malu. Nisi promenio broj telefona?
- Ne.
- Savršeno, pozvaću te uskoro! *Ćao.*

Tako dakle. Sanjam ili je stvarno raspalila strasti u meni? Uostalom, zašto bi želela da me pozove? Da se ponovo vidimo? Sigurno je da ne bih imao ništa protiv nekoliko trenutaka prisnosti da je sama...

Videćemo već.

Julija...

Susret s njom u meni je oživeo mnogo toga. Puno lepih stvari, prijatnih trenutaka nekad. Otkad je otišla, razmišljam koju drugu uspomenu da napišem; oklevao sam malo, ali minut po minut, misao po misao, i ona mi se sama nametnula.

Prizori sreće, delovi naše priče. Da, upravo to želim da sada ponovo doživim.

Nesvesno sam zatvorio oči kako bih se bolje usredsredio na ono što će uslediti. Ali sekund kasnije, pošto sam shvatio da će biti teško da ostanem svestan svog prolaznog slepila, otvorio sam ih. Već sad više ne vidim ništa i uši mi zuje kao što sam i očekivao. Smešim se jer znam da će ubuduće tako delovati svaki put. U dubini svog uma pokušavam da zamislim sve ono što ću ponovo doživeti, sve što mi padne na pamet, neverovatnu moć koju mi ovih nekoliko listova papira daju. Vagam do kojih granica doseže vrednost poklona koji mi je deda dao.

Ostavio mi je blago.

Senke se rasipaju po terasi kafea u koji sam nekada redovno odlazio; češće nego na fakultet - to je sigurno. Mik je pored mene; priča mi o nekom filmu, čini mi se. Međutim, ja sam pažnju u potpunosti usmerio na devojkicu koja sedi nekoliko stolova od našeg. Veoma je lepa; mislim da me posmatra. Čujem svoj tadašnji unutrašnji glas kako me pita da li ta devojkica čeka nekog, možda muškarca, ili je ovde samo da bi bila sama ili da ubije vreme. U svakom slučaju, ubeđen sam da mi već čitav sat namiguje i, kad bih imao hrabrosti, ja bih...

- Hej! Slušaš li me?

- Da, Mik, slušam te!

- Šta misliš o scenariju?

- Odličan, scenario je odličan!

- Odličan? Ti se šališ ili šta? Od samog početka se zna ko je ubio devojkicu!

- Ah, ti pričaš o tom scenariju!

- Da, naravno, ti me uopšte ne slušaš...

- *Ne, izvini, ali ona devojkica tamo, imam utisak da me neprestano gleda...* U tom trenu prilazi nam konobar i stavlja pred mene kriglu veoma hladnog piva:

- Ja nisam ništa poručio! To je od one devojke tamo.
Dobri čovek mi je krajem oka pokazao devojku o kojoj sam upravo
pričao.

Moj susret s Julijom

- Vidiš, rekao sam ti da me gleda! Strava, častila me pićem! To je dobar scenario, kao u nekom filmu! Dobro, idem da popričam s njom.

- Čekaj, ne pali se! Nemoj odmah da ideš, pusti je da čezne malo...

- Da, u pravu si. Ja sam baš neki laki tip!

Samo što sam zahvalio pokretom mladoj lepotici, a ona je pozvala konobara, nešto mu rekla i on se tren kasnije vratio do nas:

- Molim vas da prihvatite moje izvinjenje, gospodine, ali piće je bilo za vašeg prijatelja.

Povukao je kriglu za nekoliko centimetara i stavio je pred Mika.

- Zbunjen sam, gospodine. Često mešam svoje levo i desno...

U trenu sam toliko poželeo da ga zalepim pravo u vilicu jer ne razlikuje strane, siguran sam da bi posle toga našao iz prvog puta svoju desnicu. I to bez greške.

Mom drugaru kao da je neprijatno.

- Hajde, Mik, nemoj toliko da čezne, idi kod nje.

- Uh, siguran si?

- Ma da..

Mik, pomalo nesiguran, ustaje i kreće ka njoj, kad čujem kako mi neko kroz smeh govori iza leđa:

- Ah! Ah! Dakle, to se zove razočaranje, zar ne?

- Molim?

Okrećem se i vidim predivnu devojkicu za stolom pored svog.

- Ne zameraj mi, sve sam videla, toliko je smešno!

- Ako tako kažeš...

- Oh, daj, nemoj da si na kraj srca! Mogu li da sednem s tobom na minut?

- Naravno.

Dok joj uz svoj najlepši osmeh izvlačim stolicu da sedne, obuzimaju me osećanja od tog trena. Vrelina mi je preplavila obraze, tajac je oko mene. Vidim samo nju, ruke su mi vlažne, pogled mi luta njenim telom od glave do pete, preko nogu joj, očiju, poprsja, usta.

Lepa je, a ona se i dalje smeje:

- Znaš, trebalo bi da te častim pićem.
- Ah, je li? A zašto?
- Ne znam, onako.
- Nije nikada kasno, znaš...
- Želela bih, ali moram da idem.
- Već? Kad si rekla da hoćeš da sedneš na minut...
- I zaista sam mislila na minut, izvini. Imam važan sastanak. Ali sačekaj sekund...

Izvadila je hemijsku iz tašne, nastavila da pretura po njoj, a zatim izvadila praznu paklicu cigareta na kojoj je nešto brzo naškrabala.

Dala mi je paklicu i otišla, namignuvši, što mi je izgledalo veoma obećavajuće. Teško sam pročitao njeno ime: Julija, a ispod njega broj telefona.

Polako pada veče i ponovo čujem zujanje u ušima. Moje sećanje se završava i ja se vraćam.

Danas je na poslu poseban dan iz dva razloga. Prvi, jer treba da održim prvi kasting za papagaje; drugi, i važniji razlog - imamo novu šeficu u odseku za životinje.

Svi smo se okupili u njenoj kancelariji i plašim se da ćemo celo jutro provesti izražavajući lepe rečenice o vrednosti timskog rada i iznoseći svako ponaosob najpohvalnije osobine svoje malenkosti. Na tim sastancima grupnog predstavljanja zabavno je što svi igraju šah, vole sport, umetnički film. A onda, kada upoznate te ljude, shvatite da su kao i mi: vole da se zavale pred televizorom i gledaju zabavni program grickajući čips.

Srećom, nova šefica nam je nagovestila da će sastanak trajati samo minut:

- Dobar dan svima, zovem se Klaris. Pripremila sam za vas kratak govor, a to je da ne držim govore. Imaćemo dovoljno i vremena i sastanaka za upoznavanje. Dakle, hvala i vidimo se kasnije.

Svoj govor naglasila je jedva primetnim osmehom i mi smo sedeli zatečeni nekoliko sekundi, sve dok neko nije ustao, a za njim i svi ostali. Jedan kolega mi je šapnuo:

- Zgodna je ova nova šefica, šta kažeš?

Istinu govoreći, ne znam šta da mislim. Mlada je, vidi se da je nekoliko godina mlađa od mene i ne uklapa se u profil mladog sposobnog rukovodioca, spremnog, zarad uspeha, da zgazi sve

pred sobom. Ne, naprotiv, Klaris odaje jedan utisak spokoja, mira, na koji nisam navikao.

Okrenuo sam se i na tren je ponovo pogledao kroz staklo njene kancelarije. Srednje je visine, prilično mršava, ali ni blizu kao neka manekenka koja uđe kod nas jer na našu sreću pogreši sprat. Kosa srednje dužine, frizura joj nije baš po poslednjoj modi i odevena je poprilično klasično, crne pantalone i bluza u krem boji. Izgleda da joj cilj i nije bio da zadivi. Ali u suštini, prilično je zgodna.

Već je vreme za kasting papagaja. To će biti moja prva neposredna saradnja s Klaris i malo sam napet.

Sela je s moje desne strane, nasmešila mi se i predložila da zajedno pregledamo ponovo zahteve klijenta pre nego što pred nama prošetaju prvi kandidati.

Reklama treba da se odvije na sledeći način: žena i mladi muškarac su u krevetu i vidno iscrpljeni dele štanglu ukusne čokolade. Papagaj posmatra prizor odozgo iz svog kaveza. Odjednom, stariji muškarac u odelu s kravatom stiže pred ulazna vrata i okreće ključ u bravi. *Bože, moj suprug*, uzvikuje žena i mladi ljubavnik skuplja svoje stvari i odlazi da se sakrije na balkonu. Suprug ulazi u sobu uz povik: *Imaš ljubavnika! Gde je on?* Papagaj okreće glavu ka balkonu i razrogačenih očiju posmatra ljubavnika koji mu maše štanglom čokolade i šapuće da će mu je dati. Papagaj se potom okreće ka svom gazdi i kaže: *U kupatilu, u kupatilu* i suprug požuri tamo, dajući mladiću vremena da umakne. Sledeća scena prikazuje papagaja kako se sladi čokoladom, a zatim umesto zaključka namiguje u kameru.

U napomeni stoji da je mig okom specijalni efekat koji će se dodati montažom.

- Srećom da su nam to rekli, inače bih tražila svim papagajima da namignu!

Ne znam da li treba da shvatim Klaris ozbiljno, ali ona se nasmejala tiho i ja sam joj se neusiljeno pridružio. To je lep početak.

Naredne sate proveli smo u šali dok smo tražili papagaja *raznobojnog, zabavnog, vragolastog izgleda*, kako je tražio klijent. Jer koliko se ranobojni papagaj lako pronađe, toliko nam vragolasti izgled lagano izmiče od jedne do druge ptice.

Rastali smo se uz poljubac, sa usmehom na usnama. Nisam ni pomislio da ću jednog dana reći kako sam zadovoljan svojim novim šefom. Verujem da ću je zavoleti.

Uostalom, smatram da ima i slatko ime - Klaris.

Posle dugog razmišljanja, odlučio sam da primenim samo tri uspomene po godini. Tako će mi ostati sećanja za više od trideset godina; znači treba da koristim ovu beležnicu na kašičicu. Kad malo bolje razmislim, deka mi nije ostavio beležnicu da bih protraćio njenu moć. Kod njega je bilo drugačije, bio je samo dve godine pred smrt i znao je da je bolestan; dakle, morao je da žuri kako bi je celu ispisao. Zato smo mislili da je malo poludeo. Sad ga razumem. Ja, ja ću morati pažljivo da je upotrebljavam kako bi mi potrajala.

S druge strane, postoje izgledi da živim duže od trideset godina...

Napisaću samo svojih devedeset devet sećanja. Stotu stranu ću sačuvati za kraj života, za poslednji tren, za najvažniju uspomenu. Treba samo da se nadam da neću iznenada umreti jer u tom slučaju ne bih iskoristio samo jednu uspomenu. Ali mislim da vredi pokušati. Na svojoj samrtnoj postelji, skoro u stotoj godini - zašto da ne, moći ću da proživim iz početka najlepše, najsnažnije, najdirljivije ili najluđe trenutke. Poslednji vatromet u trenu kad sve treba da se ugasi.

Da, to je to: zabrana upotrebe poslednje uspomene. Sačuvati je za kraj.

Ostaje mi dakle devedeset sedam. U ritmu od tri po godini ostaje mi više od trideset devet godina da se sećam. To je puno.

Prve dve uspomene ne računam; to je za upoznavanje, probu. Recimo dakle da mi ostaju tri strane da potrošim od sada do kraja godine. Čini mi se razumnim.

Večeras toliko želim da ponovo doživim jednu. Ali poslednjih dana mislim na mnogo stvari, pa mi je teško da se zaustavim samo na *jednom sećanju*, nekom koje je zaista vredno.

Palo mi je nešto na um: napraviću spisak uspomena pa ću tako izabrati neku dobru. Da, spisak - to je baš dobra zamisao.

Počinjem odmah s gomilom uspomena, uglavnom sve same gluposti. Zabavno je to što mi, dok pišem uspomene, druge stalno nadolaze. Na primer, kad sam napisao *Moja prva žurka*, na kojoj sam prvi put poljubio devojkicu, razvio sam film u glavi, da bih video da li to vredi, i pomislio sam ponovo na drugove iz detinjstva,

drugove koji su me nesvesno odveli do drugih sećanja, pre ili posle ovog sa žurkom, a za koje sam mislio da sam potpuno zaboravio. Za manje od sata rada, našao sam se dakle sa više od šezdeset događaja.

Zadatak će biti naporniji nego što sam mislio, ali...

Moj prvi put

Dobro, koju da izaberem za večeras? Želim nešto posebno na neki način. Jedan nezaboravan trenutak u životu jednog čoveka...

Dosetio sam se nečeg, ali pitam se da to neće biti malo, kako bih rekao, neprijatno... Dobro, videćemo već, počinjem:

Imam utisak da sve brže i brže gubim sluh i vid i da to prolazno stanje traje sve kraće. Samo što nastanu mrak i tišina, već razaznajem oblike oko sebe.

Prva stvar koja mi se dešava, a u čemu vidim smetnju, mislim da postajem čak i razrok. Ubrzo shvatam i zašto: ljubim je otvorenih očiju. Naravno, pokušavam da je vidim iz te blizine, ali ne uspevam... To je baš mladalački, ljubiti jednu ženu otvorenih očiju. U stvari, devojčicu u ovom slučaju. Odmakla se samo na tren... neverovatno je mlada! A reći ću da sam bio ponosan kao pevac što sam vodio ljubav s devojkom starijom od sebe, satima sam punio uši drugarima tom pričom!

Treba reći da spavati u četrnaest i po godina s nekom devojkom starom skoro sedamnaest godina pravi je podvig! Zbog moje visine obično su pomišljale da imam šesnaest godina, laž koja me je odvela u naručje te devojke. Emanuel.

Ovaj poljubac je beskrajan... Štaviše, samo komešam jezikom i, ako ćemo potpuno iskreno, nije mi baš prijatno. To je naravno u mojoj glavi četrnaestogodišnjaka, ali ne i sasvim u mom telu. Nisam nešto posebno uzbuđen; pitam se, pre svega, kako bih i mogao biti i počinjem bolje da shvatam buduće događaje.

Posle beskrajno dugog niza mehaničkih i balavih poljubaca, najzad smo se razdvojili.

- Želiš nešto da popiješ?

- Da, molim te.

- Ima očevog viskija ako želiš.

- Danju nikada ne pijem žestoka pića, samo uveče. Nemaš limunade?

- Ima.

- S grenadin sirupom? - OK.

Jadan sam... Već sama priča o ispijanju žestokih pića uveče prava je bruka, s obzirom na činjenicu da mi je tada bilo muka i od samog

mirisa alokohola. Ali, istrtljati jednu takvu glupost da bih odmah zatim zatražio dijabolo koktel, stvarno je smešno. Kako je moguće da se ta devojka uopšte i zanima za mene? Samim tim pošto je veoma zgodna! Vratila se nasmejana s mojim nesretnim koktelom u ruci i pružila mi ga ljubazno. Ali, jedva da sam imao vremena da ga prinesem usnama, a ona me je upitala:

- Imaš prezervative?

Mislim da mi je srce prestalo da kuca. Ali, imao sam drskosti da odgovorim:

- Naravno, pa uvek ih imam!

Rekao sam to znalački, glasom starog morskog vuka koji ima po jednu ženu u svakoj luci. Prezervative koje sam imao kod sebe obično sam s Mikom punio vodom i bacao ih na automobile u pokretu. Naravno u to vreme za sobom sam imao samo dugačak niz balavih francuskih poljubaca i onaj malo odvažniji s rukom na grudnjaku neke devojčice mog uzrasta prethodnog leta. Cesto sam se pitao zašto ga uopšte nosi sem da bi stvorila privid blagog ispupčenja u navedenoj zoni.

Spustio sam prste na *negrudi* i to je bilo čitavo moje iskustvo. Ipak, kao većina pubertetlija mojih godina, razglasio sam svima koji su želeli da me čuju da sam u trinaestoj godini izgubio nevinost s nekom osamnaestogodišnjakinjom i da od tad neprestano imam odnose. To sam ispričao i Emanuel i njenim prijateljicama, opisujući do najsitnijih pojedinosti svoje dogodovštine - hvala na izuzetno poučnoj videoteci Mikovog oca - da sam se pitao na kraju da i sam ne verujem u to.

-Ah! Super, jer ih ja nemam više! Dolaziš?

Tu mi je srce počelo da kuca sve brže i brže, do te mere da shvatam kako me korak po korak vodi ka svojoj sobi. Kad sam ušao u taj hram, verovatno sam imao trista otkucaja u minuti. Veoma sam svestan da nisam spreman, ali mogu samo da prihvatim posledicu svojih laži i - ništa drugo. Dakle, ispaštam.

Postajem automat: kad ona skida majicu, skidam i ja svoju. Kad ona skida pantalone, skidam i ja svoje. U trenu kada je skinula gaćice, poželeo sam dug trenutak samoće dok ne steknem hrabrosti da pokažem svoj polni organ, koji je daleko od toga da je u svom najboljem izdanju. U suštini, kad sam ga pogledao, imao sam utisak

da želi da se povuče u svoju ljušturu. Danas vidim da je ta devojka, preplanule kože i veličanstvenih malih grudi, veoma lepa, ali kod jednog klinje nije izazvala nimalo uzbuđenja. Još gore, izazvala je samo strah. Osećam da sam se ukočio jer ne znam šta da radim. Srce mi lupa tako snažno... Činim sve što je u mojoj moći ne bih li povratio kontrolu; dišem duboko, ali to ne služi ničemu.

Skoro je izgubljeno. Neću moći da izmenim nastavak koji već znam.

Legla je na krevet i pozvala me da joj se pridružim. Počinje da me mazi i ja pokušavam da radim isto to, teško da pronalazim svoj put. Ali kako mogu da budem tako uplašen? Osvesti se već jednom, reklo bi se da ćeš otići na vešala, a ne da ti se ova predivna devojka nudi! Jesi li svestan prilike koja ti se pruža? Kako sam besan! Eto šta se dešava kad glumiš muškarca, a u glavi si još uvek samo dete.

Svojom upornošću uspela je, ni sam ne znam kako, da probudi moje dotad uspavano telo i mali ud najzad se odvažio da izađe iz svoje tromosti da bi se pokazao, nekim čudom, u svom najboljem svetlu. Osećaj je prijatan, vraća mi se nada. Osećam da mi rastu krila, okuražen, zaboravivši na sav taj stres od pre nekoliko minuta. Čitam veoma jasno u svojim mislima: *To je to, deluje, sveca mu, ovo je previše dobro!* I u tom trenu Emanuel je odlučila da se popne na mene.

- Ti ćeš dole, a ja gore, odgovara ti tako?

- Da, da, tako inače radim, nema problema.

I to sam još dodao! To je jadro... Dok prodirem u nju, razmišljam kako ću se ovog doživljaja sećati čitavog života. I bio sam u pravu.

Više zato što sam oko sedam sekundi kasnije osetio kako mi užitak naglo raste. Preplašen, učinio sam sve da se suzdržim, usredsredivši se čitavim svojim bićem da ne priredim sebi takvo poniženje.

I deluje! Uspevam da se suzdržim... otprilike još deset sekundi. Tad sam tiho zaječao i potpuno sam zaboravio na to, ali čini mi se da sam takvo ječanje ponovo čuo nekoliko godina kasnije u nekoj reportaži o miševima.

Eto, gotovo je. Devet sekundi. Najveća sramota mog života. Trenutak koji me je toliko obeležio da ću se u tako nešto upustiti tek četiri godine kasnije. Ali ja to ne znam još. Sad, u ovom trenu, znam samo za svoju nelagodu i Emanuelino ćutanje dok leži pored mene.

- Ne razumem, nikada mi se nije desilo tako nešto...

U suštini, prvi put ovo nije laž. Ona ne odgovara ništa. Mislim da je shvatila. Zatim ustaje, počinje da se oblači i kaže mi:

- Dobro, morao bi da kreneš, moji roditelji samo što nisu stigli.

Lepa je i razočarana. Navlačim odeću na brzinu i bežim što je brže moguće. Četrnaestogodišnji dečak već sad zna da je neće videti nikada više. Tridesetdvogodišnji muškarac potvrđuje, nikada je više nije video.

U hodniku pada mrak.

Polako se vraćam. Nek sam proklet, gore je nego što se sećam! Čak iako zaista ne znam zašto, imao sam želju da ponovo proživim taj tren, toliko mi je prijao. S poluosmehom na usnama pomislio sam da je dobro sećati se da smo ponekad bili potpuno nespretni. Možda samo da bismo bili srećniji zbog toga ko smo danas! Znatno sam se vremenom izveštio. Bar mislim da je tako.

Gle, neko zvoni, mora da je Mik došao da me pokupi na zabavu. Nisam baš motivisan za proslavu sa svim kolegama iz firme, ali on je navaljivao, navodeći kao razlog da će mi prijati. Mik je zlatan prijatelj, brine se za mene, želi da me uteši...

- Zdravo, moj... Julija? Šta ti se desilo?

- Robi...

- Čekaj, ti plačeš?

- Da, ali ne brini se, to su živci. Ona svinja, Robi, napravio mi je scenu jer sam te srela i otišla na piće kod tebe! Možeš li da zamisliš?

- S jedne strane ga razumem, nisi morala da mu kažeš...

- Nećeš valjda da ga braniš? Slušaj nastavak,: razbesneo se, posvađali smo se i razbio je vazuu!

- Nije to tako strašno, to je samo vaza.

- Samo vaza? Plava vazuu koju mi je poklonila majka, znaš koja?

- Da, znam. Ali...

- To je stvar principa, ne može to tako, tačka! Rekli smo šta zapravo mislimo, da nam svakako ne ide već dugo... i raskinuli smo.

- Eh, dobro... kakva priča!...

- Da... Sad sam na ulici!

- To je nezgodno, još sa ćerkom...

- Ona je kod moje majke. Ali ti znaš kako mi je s majkom, iste smo, svađamo se sve vreme. Zaista ne mogu ponovo da živim kod nje.

Šta ti misliš o tome?

- To je nezgodno...

- Da. I ne znam šta da radim...

- Naravno....

- Hoćeš li da mi predložiš ili da te sama pitam? - Šta?

- Nisi se uopšte promenio... Dobro, ja ću da počnem: mogu li da budem kod tebe nekoliko dana? Biću neprimetna, obećavam!

- Pa dobro, ako ti to odgovara...

- Hvala!

I munjevitom brzinom veliki osmeh zamenio je njene suze. Osmeh koji me je uvek lomio. Poljubila me u obraz i sišla po stvari u kola. Vreme je da sredim svoja osećanja; svatio sam da je beležnica ostala na stolu, otvorena. Treba da je ostavim na neko sigurno mesto: sakriću je među svojim diskovima hard- roka. Znajući Juliju, ona nikada neće brljati tamo.

- Eh dobro, ti si se baš natovarila!

- A kažem ti da ima još u kolima...

- Pomoći ću ti da doneseš ostatak ako želiš, ali posle ćeš se smeštati sama jer izlazim s Mikom.

- Ah tako, a gde da stavim svoje stvari?

- Sem u moju sobu, ne znam gde bi drugo. Nemam čak ni neku sofu za spavanje; žao mi je.

- Nije strašno... Spavali smo toliko puta zajedno, neće nam biti neprijatno, je l' tako?

- Ne! Naravno da neće...

Stigao sam na posao pre nje. Prvi sam u celoj firmi. Treba reći da sam došao veoma ranije, mislim da nikada nisam stigao tako rano ponedeljkom ujutru. Ali ne znam uopšte kako treba da se ponašam kad bude došla; radije ću nju da pustim da se javi. Koliko god se trudio, ne sećam se ničeg posle našeg dolaska u klub. Početak večeri je lepo prošao, Klaris je sela pored mene u restoranu, puno smo pričali, smejali smo se takođe, osetio sam kako se struja širi između nas, a i poprilično čaša se izređalo; previše - to je sigurno. Na izlazu iz restorana, Klaris mi je predložila da me odveze - Mik me je munuo laktom, sa osmehom na usnama - a onda smo se poljubili na crvenom. Sve što se desilo posle toga je crna rupa. Jedina stvar koje se sećam, kad smo došli u njen stan, da sam nastavio da pijem,

i da sam se juče ujutro probudio negde što me je odmah podsetilo na hotelsku sobu. Pronašao sam kratku poruku na noćnom stočiću:

Nisam htela da te probudim jer mi se učinilo da tako lepo spavaš. Ručam kod roditelja (kao i svake nedelje) i već kasnim. Dakle, lep dan ti želim i vidimo se sutra!

Ljubim te, Klaris.

P.S. Ostavila sam ti dva aspirina ako budeš previše mamuran!

Obukao sam se i uskočio u taksi da se vratim kući. Aspirin nije odmah delovao i nekoliko puta sam pomislio da odspavam na sedištu. Put do kuće je svakako prilično dugačak; nisam shvatio kako smo se našli tako daleko od mog stana, u nekom kraju grada koji uopšte ne poznajem.

Sad čekam. Šta će uraditi kad stigne? Kako će se poneti prema meni? Nije mi trebalo dugo da saznam odgovor. I ona je stigla ranije.

- Dobro jutro, Klaris.

- Zdravo!

Prošetala je po kancelariji. Ustao sam sa stolice; sekundu smo stajali jedno naspram drugog, ne pomerivši se. A onda je ona spustila ruku na moje rame i približila lice mome.

Bio sam tako blizu da je poljubim kad mi se u glavi javila misao da mi je ona šef. Odjednom sam se zaustavio i pustio je da ona to učini. Ona je zastala na tren, a zatim je na kraju polako okrenula glavu. Poljubili smo se.

- Dobro si, ne boli te glava?

- Ne, bolje mi je. Hvala ti svakako za aspirin!

- Nema na čemu! Dobro onda, ja... Idem u svoju kancelariju...

- Eh da! Posao, posao i samo posao!

Pratim je pogledom i vidim kako s mukom seda u stolicu. Podiže glavu, zatvara oči i prelazi rukom preko lica od gore na dole.

Mora da je i ona umorna od zabave. Verovatno je popila više nego što je trebalo; možda joj je neprijatnije nego meni, s obzirom na njen položaj ovde.

Stvari su sada jasne: proveli smo noć kao dve odrasle osobe; oboje smo želeli da se zabavimo. Nema tu o čemu više da se priča.

Možda sam ipak ispričao prebrzo. Klaris me je pozvala u svoju kancelariju.

- Da?

- Znaš da sada imamo kasting za pse?

- Kasting, u redu... Još pasa? Kakvi će danas biti, labradori, bišoni?

- Ne, ništa slično! Pogledaj papir, ovog puta klijent želi jednog *seoskog, snažnog i mišićavog psa, skladnih crta*. Pomislila sam na boserona, sviđa mi se njegova crna i smeđa dlaka. Šta misliš ti?

- To je zaista dobra zamisao. I meni se veoma sviđaju ti psi.

Prvi kandidat je bio potpuno ružan. Rekli smo njegovom vlasniku da mu je pas veoma lep i da ćemo ga pozvati ako nas bude zanimao.

Ušao je drugi pas, veoma star. Rekli smo njegovom vlasniku da mu je pas veoma lep i da ćemo ga pozvati ako nas bude zanimao.

Uplašio sam se da ću tu rečenicu neprestano ponavljati - kad se pojavio treći pas. Klaris i ja smo se pogledali i potpuno razumeli: savršen je. Pronašli smo psa zvezdu; veličanstvene dlake, ponosan, skoro nadmen, lepo građen.

Nemajući vremena za gubljenje, Klaris ustaje da fotografiše lepog mužjaka od pedeset kilograma. Njegova vlasnica, niska i mršava žena, stidljivo nam reče jedva čujnim glasom:

- Ima jedna stvar, ne voli baš blic.

Ne baš? Blic jedva da je sevnuo iz aparata, a pas je potpuno poludeo. Počeo je besno da se trese i da laje u pravcu Klaris, koja još drži aparat u rukama, a onda je potrčao po prostoriji kao lud; prostoriji koju je neki veoma cenjeni dekorater u celosti okrećio u belo pre nešto manje od mesec dana - i to posle mnogo dana razmišljanja i *impregnacije prostora*. Zamislite, šta više od belih zidova, belog nameštaja i pre svega potpuno belog tepiha od zida do zida odgovora mestu koje prima životinje celog dana? To je zaista dobro potrošen novac!

Nakon minut razuzdanog okretanja psa, kao i njegove gazdarice koja je uporno nastojala da uvije povodac oko svoje šake, posmatramo bez reči bojno polje. Ništa više nije belo. Jer, da bi usavršio svoje remek-delo, stvaralac je razbacao brojne saksije s biljkama i žbunjem.

Sada nijedna više ne stoji uspravno. Pas je rasuo i razneo zemlju baš svuda.

Za šezdeset sekundi prevrnuo je čitavu kancelariju i skladište, prekrećio naš enterijer, i uz to iščaošio zglob svojoj gazdarici. Rekord, mislim.

Ne mislim da su ti psi sposobni za takve nastupe besnila. Jer ja imam potpuno drugačije sećanje na njih...

Moram da se osamim. Imam želju da proživim ponovo to sećanje.

Saba

Slika mi se vraća na rođendansku tortu sa osam svećica preda mnom. Sestre mi govore uglas: *Duni i zamisli želju!* I samo što sam se približio plamičcima, čujem kako mi odzvanja u glavi: *Želim da postanem najbolji fudbaler sveta, bolji od Platinija i Maradone!* Udahnuo sam duboko da bih najzad ugasio i poslednji neposlušni plamičak i svi mi tapšu.

Baka mi se približava, mlada je nego što mi je u sećanju; ne sećam se da joj je lice tako glatko, pokreti brzi, a glas odlučan. Spušta ruku na moje rame.

Deki je žao što nije ovde, dragi moj. Ali zahtevao je da ti prenesem da je osam godina zaista nešto posebno - da si ti sad veliki dečak. A biti veliki znači - biti ozbiljan - odgovoran. Dakle, odlučili smo da si spreman za... Mari, možeš da uđeš!

Moja sestra ulazi u sobu nasmejana. U ruci drži povodac. A na kraju povoca pojavljuje se mali...

- Poklonili ste mi psa? To je zaista sjajno! Pas!
- Ženka je. Zove se Saba. Moraćeš da se dobro brineš o njoj.
- Koje je rase?
- Boseron. Uskoro će biti veoma krupna, krupnija od tebe!
- Hvala, hvala!

Prilazim maloj crnoj i smeđoj lopti, ležem ispred nje i mazim je celu. Onda mi je olizala lice i toplo me pozdravila. Prihvatila me je za sekund.

Na trenutak je sve crno. A onda se slike vraćaju i moje sećanje nastavlja se na ulici. Šetam svog psa. Držim čvrsto povodac, najponosniji sam na svetu, hodam prav kao strela i lutam pogledom po okolini u nadi da će me neki sused primetiti. Čujem iza leđa:

- Nije moguće! Imaš psa?
- Eh da, Mik! Zove se Saba.
- Oh! Strava, kako je lepa! Ja, moji roditelji ne žele psa, ti baš imaš sreće... Mogu li malo da je šetam?
- A, ne! Ja sam njen gazda i ja sam odgovoran za nju! Možeš da ideš sa mnom, ako želiš...
- Baš je super! Reci mi, je li zna da pruži šapu?
- Ma ne, ona je još beba...

- Ah...

- Ali kasnije ću je naučiti sjajne trikove, videćeš! Ići će u pekaru sasvim sama i donosiće mi kroasane.

- Stvarno?

- Pazi šta ti kažem! Crno.

Vidim kroz prozor kako pada noć. Saba je porasla, leži na svojoj prostirci u uglu dnevne sobe. Čini se da spava. Čim sam joj se približio, znao sam odmah šta će da učini.

To sam uradio stotinama puta u životu - naš mali večernji obred; skupim noge, legnem na stranu i stavim joj glavu na trbuh. Saba približi svoju vlažnu njušku mom licu, malo me onjuši, a onda uz uzdah ponovo legne.

Nekoliko minuta ležim tako oslonjen na nju, osećam njen miris i toplinu tela, čujem samo tupe otkucaje njenog srca. Dobro se osećam. Smiren, siguran.

Kad san počne da me slama, poljubim je između ušiju i odlazim na spavanje. Crno.

Gledam svog psa kako spava. Želim da legnem pored nje kao i svako veče; osećam to, ali čujem sebe kako razmišljam:

Sada imam četrnaest godina, treba da prestanem s tim... Štaviše, ako bi me drugovi videli, ili još gore, ako bi moje sestre rekle Rašel kada ona dođe u sredu... Ne, prestar sam za takve gluposti.

Nerado sam se samo nagnuo nad Sabu i pomazio joj brzo glavu. Oklevam jedan tren, a zatim odlazim u svoju sobu. Ona me prati pogledom.

Nešto se promenilo. Imam utisak da sam postao muškarac. Crno.

Čim vidim Sabu; znam - koji trenutak ću ponovo proživeti. Stara je, dlaka joj je seda. Dok upisujem njeno ime u beležnicu, pokušavam da uhvatim taj prizor u mislima, ne mogu da ne mislim na to, ne znam da li želim ili ne da je ponovo vidim pred sobom.

Beležnica je sama olučila.

Ovog puta smo se vratili dvanaest godina unazad, nešto pre našeg preseljenja u Ulicu Monte Kristo. Već neko vreme, Saba više ne spava noću, samo se vrti ukруг. Ponekad me njena cviljenja probude.

Prevrćem u glavi reči koje mi je deka izgovorio to popodne:

- Veterinar je rekao da je vreme. Previše je stara, pati. Dakle, ja ću je sutra odvesti njemu. Žao mi je.

Kao i pre dvanaest godina, prilazim joj, skupljam noge, ležem na stranu i polako spuštam glavu na njen stomak. Saba približava veoma suvu njušku mom licu, malo me njuši, a onda ponovo leže uz uzdah. Dug i umoran.

Kada sam slavio osmi rođendan, nisam ni pomislio da će jednog dana doći taj tren. Da sam znao, nikad ne bih poželeo da postanem muškarac.

Večeras neću otići u svoju sobu.

Spavaću pored nje jer želim da slušam otkucaje njenog srca poslednji put.

Umiren njenim mirisom i toplinom tela, osećam kako mi uši zuje, pogled mi se muti.

Moja uspomena se završava. Odlazim.

Već drugi put poredim brojeve s mog tiketa s brojevima ispisanim crnom bojom na beloj strani novina. 25, imam ga, 6 takođe, 30...

Ne mogu da verujem: imam ih sve. Ovo parče papira u mojoj ruci vredi milione. Glavni dobitak!!!

Upalilo je. Brojevi strana koji su bili podvučeni u mojoj beležnici su dobitni brojevi...

Zamišljam sve šta ću moći s mojim novim blagom: kuće na svakom kontinentu, putovanja oko sveta, kola, šampanjac, kavijar...

... kafa i kroasani...

Kafa i kroasani? Kakva je to misao?

... kafa i kroasani... Odakle dopire taj glas?

- Kafa i korasani za gospodina! Hajde, buđenje!

Otvaram oči. Julija sedi pored mene s poslužavnikom u rukama. San... Samo san.

Da je bar ovo bilo sećanje! Ali ne.

Trljam oči i uprkos svom razočaranju smešim joj se.

- Doručak u krevetu za gospodina! Da ti se zahvalim što si me primio kod sebe.

- Lepo.

- Htela sam to juče da uradim, ali si otišao pre nego što sam se probudila!

- Da, imao sam... nekog nedovršenog posla.

- Jutros imaš malo vremena, dakle iskoristi ga!

Bože moj, kako je lepa. Naravno da bih ga dobro iskoristio. Satenska kućna haljina malo više zjapi tako da mogu da vidim neke divote koje su pored hrane pojačale moj jutarnji apetit.

Kad sam zasitio i stomak i oči i pošto sam se nažalost uverio da nijedan broj strane u mojoj beležnici nije podvučen, odlazim na posao nekako veseo i u holu nalećem na Mika.

- Uzgred, zaboravio sam da ti kažem: neko od subote spava kod mene! Pogodi ko!

- Klaris, očigledno! Misliš da vas nisam video u subotu večer, pripijene jedno uz drugo, kako se ljubite kao tinejdžeri?

- Eh, ne, nije Klaris! Nismo baš u vezi...

- Šta si sad uradio?

- Ja, ništa?! Ona je, uveravam te, došla juče, poljubila me, rekla mi tri reči i otišla u svoju kancelariju.

- Mislim da je to čudno... Izgledalo je baš kao da ste u vezi!

- Da, ali smo zapravo samo prijatelji.

- Ko onda spava kod tebe? Poznajem li je?

- Da, i ja je veoma dobro poznajem!

- Oh, ne! - Šta?

- Nemoj mi reći da je Julija?

- Pa jeste...

- Šta traži kod tebe?

- Napustila je dečka, ja joj pomažem, ne uzbuduj se...

- Radi šta želiš, ali mislim da je to veoma loša zamisao. Ostavila te je kao dronjak, a sad kad si se najzad malo povratio; ona je izvela *come-back*⁵ u velikom stilu, mirna, kao da se ništa nije desilo?

- Stani, samo smo prijatelji! A, uostalom, to ima dobrih strana; jutros mi je čak donela doručak u krevet!

- Kad bi video sebe dok mi pričaš to... Sav si nasmejan, srećan si kao riba u vodi!

- Kaže se - srećan kao malo *dete*.

- Dobro, ako tako kažeš! Ali veruj mi, ne verujem uopšte u tu priču. Prošli put sam te sakupljao kašičicom... Pazi se.

Mik je takav, ponaša se prema meni veoma zaštitnički. Iako smo istih godina, stalno imam utisak da je on moj stariji brat. Još na koledžu, on je ispravljao gluposti koje sam planirao da napravim na

času. Govorio bi mi šta zvuči razumno, a koja je veoma luda. Na primer, za vreme našeg prvog nadmetanja u lažnim opravdanjima, on mi je zabranio neke. Cilj nadmetanja bio je da izložimo profesorima, pošto smo jedan dan pobešli sa časova, neverovatne, čudne razloge odsustva, koje su kao potpisali naši roditelji. Trebalo je pokazati knjižicu što je moguće ozbiljnije, da se pritom ne nasmejemo i naravno da opravdanje bude prihvaćeno. Svašta nam je palo na pamet: *uhapsila nas je policija, apendektomija psa, nesreća na traktoru*. Jednog dana, podstaknut uspehom svog nečuvenog opravdanja - *kasting za film Martina Skorsezea* - Mik mi je strogo zabranio da iskoristim kao opravdanje *darovanje organa* koje je bilo zaista neverovatno, pogotovu za odsustvo na pola dana. Ali nije sprečio sebe da nedelju dana kasnije pogreši s *bakinim venčanjem*. Posle proveravanja svih opravdanja u godini neki sitničavi profesor mu je pokazao da bi trebalo da je njegova baka već mrtva i sahranjena. I to - dva puta.

I pored kazne od nekoliko dana isključenja iz škole smejali smo se tome do suza, i još smo se podsmevali tome.

Druga stvar koju obožavam kod Mika jeste što je on veoma smešan. Suština je da on često ispadne smešan, iako to nije želeo. Njegova strast je pesma: pevušenje nekih nota ga čini tako srećnim da to skoro prelazi granice hysterije. On peva sve vreme, nebitno koju pesmu. Treba ga videti kako peva *Danas nam je divan dan*; on u nju unese toliko srca da biste pomislili da se nalazite u Medison skver gardenu. I to naravno, samo zbog njegovog stava s obzirom da peva užasno loše.

Smejem mu se i zbog povremenih nečuveno glupih izjava. Jednog dana za vreme ručka rekao je najprirodnije na svetu: *Išao sam u muzej Prado u Madridu. Eh, pa njihova kafa je odvratna!* Takođe mu se dešava da jednu reč koristi pogrešno, umesto neke druge ili da meša ljude koji nemaju nikakve međusobne veze, kao na primer: *Top Gun je nikakav film, Travolta baš loše glumi u njemu*. Žene ne shvataju ozbiljno njegova preterivanja jer je lep. Ja, ja mu prelazim preko svega jer znam do koje mere je lep i dobar. Zaista dobar.

Nisam navaljivao na Julijinom slučaju; znam da će mi svakako on ponovo pričati o tome i držati mi još mnogo predavanja. Srećom, posle kratkog tajca, Mik mi je rekao da ima nešto posebno da mi

kaže: upoznao je neku devojkicu i mnogo se zaljubio u nju. To je devojkica koja radi na spratu iznad našeg - dakle pretpostavlja da je arhitekta (kakvo lepo zanimanje!) i već tri dana zaredom se sreću u liftu - *mora da je to neki znak*. Juče mu se čak obratila nakratko, pitala ga je da li dugo radi u zgradi. To je sve. Zove se Luiz; lepog je izgleda, duge plave kose. A vrhunac sreće za mog prijatelja - ona priča sasvim skromno.

Već zamišljam nastavak; on će joj svakog ponedeljka ujutro slati buket cveća i to svaki put s divnom, ali nepotpisanom ljubavnom porukom, punom nežnosti, učtivosti i obećanja. Devojkica će pomisliti da ove prelepe poruke dolaze od malog stidljivog informatičara iz kancelarije pored njene, koji je uvek neprimetno posmatra i za nekoliko nedelja ona će na kraju pomisliti da taj mladić i nije toliko ružan, da se iza njegovih naočara i bubuljičave kože skriva jedno divno biće i da prava lepota dolazi iznutra. Ona čak ni sebe ne smatra najlepšom na svetu; uostalom, potpuno je svesna toga jer se niko nikada ne zanima za nju. I svakog ponedeljka ona čeka da njen, ne baš divni princ, dođe da joj izjavi ljubav, smatrajući ga svakog dana sve manje ružnim. A onda, kad za mesec dana ili nešto više, neka mešavina Breda Pita i Džeka Nikolsona dođe i upita je da li joj se svidelo cveće i da li prihvata večeru s njim, ona će se uplašiti. Odgovoriće ne nagoni, skoro burno. Jer neki takav muškarac ne može da se zanima za nju; iza toga se verovatno nešto skriva; on želi da se poigra s njom, da je povredi. Na kraju će čak ubediti sebe da treba biti pomalo lud da bi poslao toliko cveća i pesama nekoj strankinji. I tako, on će ponovo biti nesrećan. A ja ću ga ponovo tešiti.

Osim ako... Možda je krajnje vreme da ispunim obećanje koje sam sebi dao, i potrudim se da moj prijatelj najzad pronađe svoju polovinu.

Kad sam krenuo na spavanje, primetio sam među poštom rasutom na stočiću jednu kovertu bez adrese. Otvorio sam je i unutra pronašao list papira presavijenog na pola, na njemu napisana jedna jedina rečenica:

- Ona ti ne pripada.

Okrenuo sam list papira s druge strane, pa ga ponovo okrenuo, proverio pažljivo koverat -ništa. Nikakvog dodatnog zapisa, ni

najmanje naznake.

Neko je verovatno pogrešio. Hajde, u krevet.

Čini mi se da Julija već uveliko spava. Čujem njeno pravilno disanje, prepoznajem njen miris. Umoran sam, ali ne mogu da zaspim jer mi njeno prisustvo pruža hiljadu mogućnosti, hiljadu maštarija, hiljadu slika... Pokušao bih već nešto, ali koliko god bi mi Julija slala nekakve znake u toku dana, toliko je, kad stigne vreme za počinak, ona uredno pokazivala takvu hladnoću da bi obuzdala moje najvatrenije nalete strasti.

Toliko je želim... Osećam da ću se čitave noći okretati u krevetu, toliko je nepodnošljivo jer Julija je sada u mojoj postelji i to mi oživljava nekadašnja osećanja; moju ljubav prema njoj i njenu prema meni, svakodnevni život u našem starom stanu, pored navike i svađa.

Čeznem za tim.

Pošto me prava Julija ne želi, oživeću bilo koji tren s nekadašnjom Julijom i vodiću ljubav s njom.

Mogao bih da oživim Juliju od onog dana kad je nestalo struje, Juliju u potpuno mračnoj dnevnoj sobi, ili onu iz kupatila uveče gde smo se vraćali iscrpljeni iz beskrajne šetnje; možda takođe onu Juliju iz hotela za vreme odmora na plaži ili pak iz kabine u nekoj radnji s krpicama. Videla je to u nekom filmu i odmah sutradan poželela da proba.

Mogu u sekundi da imam koju god želim Juliju. Samo bi trebalo da napišem na papiru njeno ime.

Ipak, znam da to nije razumno. Znam da mi deda mi nije ostavio svoju beležnicu da bih je koristio za to.

Neću to uraditi.

Pa makar i da ne zaspim cele noći.

Klaris me je pozvala na večeru kod nje. Nisam to očekivao iako je poslednjih dana bila veoma ljubazna prema meni. Dolazila je često da priča sa mnom, donosila mi svako jutro kafu *macchiato*, s puno šećera, baš kakvu volim; čak je, vodeći računa da niko ne vidi, dva ili tri puta prošla rukom kroz moju kosu.

Uzbuđen sam dok joj zvonim na vratima, ali ona me dočekuje sasvim prirodno i neka opuštena atmosfera se uspostavlja među nama. Stan joj je prava slika nje same: moglo bi se poverovati da

nije ni ukrašen jer ništa ne upada u oči; ipak, svaka stvar je na svom mestu i odlično se uklapa u celinu koja odiše očiglednim skladom.

Klaris ukrašava svoj stan kao što se šminka: oni koji ne obrate pažnju smatrali bi je jednostavno našminkanom, ali pažljive oči primećuju da ona zna da istakne upravo ono što treba.

Mislím da se to se zove dobar ukus.

Na poslu je prilično nelagodno kad smo blizu jedno drugom; međutim, sada kad smo sami sve je potpuno jednostavno.

Pripremila je školjke Sen Žak u belom vinu, veoma su ukusne. Kad smo završili s jelom, seli smo na kanape i pričamo uz muziku. Dobro nam je zajedno. Bar je meni dobro s njom.

Pitam se kako se rađa prijateljstvo između muškarca i žene. Kako na neki prirodan način pronalazimo temu za priču, otkrivamo zajedničke sklonosti. S nekom drugom razgovor bi zamro za nekoliko minuta, ne bi se rodila alhemija.

Ovde je sve jednostavno. Jedan film koji nam se sviđa, zatim drugi, pa onda još jedan, knjiga koja nas je dirnula, pa neka druga koju smo preporučili jedno drugom; pevač, *has been*⁶ za kojeg pomalo postidjeni priznajemo da nam se sviđa, smeh koji sledi. A onda oboje pričamo o sebi. Njena priča o zimskim raspustim vas zanima, dok bi vam ista priča neke druge u istom ovom trenu bila strašno dosadna. Kad vam ona priča o svojoj prijateljici iz detinjstva, vidite je upravo onakvu kakvu vam je i opisala, pa čak i ogromnu grudvu snega kojom je gađala u lice. Isto tako vi pričate priče koje vam nikada ne bi pale na pamet ni na sekund, toliko vam se mogu činiti nezanimljivim; ipak, vaše priče izazivaju jedno *Oh!* i *Ne?* propraćene prigušenim smehom i sjajem u očima.

Kako objasniti da se ovo dešava s jednom osobom, a s drugom ne? Ne shvatam.

Ipak, doživljavam to sada s Klaris. Poslednji put bilo je s Julijom. Samo što sam tad ja verovatno malo manje pričao, a više slušao.

- Vidi, Klaris, kasno je!
- Da, nisam ni videla kako je vreme brzo prošlo!
- Ni ja! Sutra nećemo baš biti orni.
- Sigurno da ne...
- Pa, no dobro... - Da?
- Idem...

- Da...
- Dobro, idem kući.
- U redu. Pa... Doneću ti jaknu.

Klaris mi je otvorila vrata, stajala je kratko ispred mene. Čekao sam trenutak - ona se pomerila. Izašao sam zahvalivši joj se za divno večer. Odgovorila mi je da joj bilo zadovoljstvo.

Vrata se zatvaraju.

Napipavam prstom prekidač u mraku.

Kad se svetlo upalilo, zažalio sam što me Klaris nije poljubila.

- Reci mi, je li se tako kasno dolazi!
- Zdravo, Julja. Još ne spavaš?
- Pričaj mi o tome, stigla sam pre sekund; moja kćerka ima grip i tražila je da dođem da je vidim. Kunem ti se, baka utiče na nju, ima takvu narav. Srećom, zaspala je... A ti, gde si ti bio?
- Uh... Kod Mika! Nismo ni videli kako je vreme brzo prošlo!
- Vas dvojica se niste nimalo promenili. Čuj, kad sam se vratila, našla sam koverat na podu; mislim da su ga gurnuli ispod vrata. Ostavila sam ti ga tamo.

Shvatio sam, čim sam video kovertu bez adrese, da mi ona prethodna nije stigla greškom. Ova nepotpisana pisma zaista su namenjena meni. Da ne bih sumnjao u to, anonimni pisac doneo je pismo u moj stan.

Otvaram grozničavo koverat, razvijam papir. Rukopis je isti, ali ovog puta poruka je malo duža:

Ona ti ne pripada. Pripadala je mojoj majci.

Prošla me je jeza kad sam shvatio o čemu je reč. Beležnica.

Ne samo da neko želi da se dokopa beležnice, već mi tvrdi i da je u njegovom vlasništvu. Mislio sam da niko ne zna za njeno postojanje, ali prevario sam se.

Pripadala je mojoj majci.

Šta to znači? Pripadala je mom dedi, koji je nasledio od svog oca! I meni je dao; ne može pripadati nikom drugom!

I o čijoj majci je reč, uostalom? Deka nije imao sestru, a ni kćer... Ah! Ovo mi se ne dopada...

Ko zna za beležnicu? Ko bi želeo da mi je uzme? Noćas ću je staviti pod jastuk. Nikad se ne zna.

- Dobar dan, gospodine, šta želite?

- Dobar dan, gospođo! Vidite, tražim neku Luiz koja radi ovde, bar mislim da je tako.

- Treba vam arhitekta?

- Eh pa... ne. Samo Luiz. Lično je.

- Znete li njeno prezime?

- Ne. Želim da vidim Luiz, koja je ovih dana dobijala bukete cveća.

- Ah, to ste vi slali cveće! Sada sve kolege pričaju o tajnom Luizinom obožavatelju, znate!

- Ne, to nisam ja, već...

- Hajdete, ne pravite se da ste stidljivi, sigurno ste vi, baš ste slatki!

- Dobro, uh... Da, priznajem, ja sam, ali nemojte joj ništa reći, u redu?

- Dogovoreno! Biće to naša mala tajna! Na kraju hodnika, druga vrata desno. Držim vam palčeve.

- Hvala...

- Srećno!

To je gotovo. Nevolja je sada što ne znam uopšte šta da uradim ili kažem.

- Dobar dan, vi mora da ste Luiz?

- Da, ja sam.

- Tražim vas jer... - Da?

- Jer... ja... trebalo je da vam dostavim cveće, ali su mi ga ukrali!

- Ukrali su vam cveće?

- Eh da... Svašta se danas dešava! Poslaćemo vam poslati drugi buket, to se podrazumeva, došao sam samo da vas obavestim da se ne brinete ako ga očekujete danas.

- U redu, hvala. Recite mi, mi smo se već negde videli, za re ne?

- Ne, mislim da nismo. Ali sam radio već nekoliko isporuka u kraju.

Dobro, onda... do viđenja.

- Čekajte! - Da?

- Znete li ko mi ga šalje?

- Poslovna tajna, gospođice.

- Molim vas...

- Dobro, ali samo zato što ste vi... Ima oko trideset godina. Veoma lep tip.

- Veoma lep?

- Reklo bi se neki makenen. Ili glumac.

- Ozbiljni ste?

- Da. I veoma ljubazan štaviše, veoma učtiv. Ostavlja stalno velike napojnice! Vi ste prava srećnica, znate!

- Ah! E pa dobro, da, ako vi tako kažete...

- Do viđenja, gospođice.

Uf! Moraću bolje da se spremim za moje sledeće posredovanje, ali na dobrom sam putu. U protivnom, ako Mik sazna za ovo, loše mi se piše... Na kraju krajeva - dostavljač; kakva dobra improvizacija!

- Izgledaš veoma srećno!

- To vam predstavlja problem, šefice?

- Prestani da me zoveš tako...

- Ok, izvini. Zapravo, uradio sam nešto prilično smešno za Mika, objasniću ti jednom prilikom.

- Večeras, na primer!

- Večeras?

- Pomislila sam da bi me mogao pozvati u goste... Baš bih volela da vidim tvoj stan!

- Bilo bi mi zadovoljstvo, ali sada mi je u gostima neki... rođak. U troje ne bi bilo isto, shvataš me.

- Da, naravno. Ostaje dugo?

- Nekoliko dana, *a priori*, ne zna još.

- U redu, ručamo zajedno?

- Idemo?

Za ručkom mi je Klaris postavila gomilu pitanja o mom rođaku. Odakle dolazi? Šta radi? Je li isto tako lep kao ja? Znam li kad će otići?

Nastavio sam da improvizujem. Zove se Đovani, dolazi iz Italije, dugo se nismo videli. Ovde je u poseti rodbini i u provodu...

- Povedi ga neko veče na piće posle posla. Upoznaće Francuze, što je dobro za njega!

- Gospođa je zainteresovana?

- Stvarno si glup.

- Ali ne, ja...

- Nema *ali*. Ti si stvarno glup. A zatim prestani malo s tim lastišima, ideš na živce s tim!

Nisam ni svestan da držim beležnicu u rukama i vrhom kažiprsta vučem lastiše i puštam ih, a oni lupaju o njen kožni povez.

- Kakva ti je to beležnica? Nova je, zar ne?

- Da, ali nevažna. Beležim sitnice... Ništa bitno.

Pošto sam je ostavio u džep jakne, pomišljam da bi trebalo biti obazriviji. Uz pretnju koja se nadvija nad njom ne mogu drugačije, ako želim da je sačuvam za sebe, ali ne želim da probudim sumnje, niti da me proglase za nekog fetišistu. Klaris ne zna za mog dedu i nasledstvo, ali - bolje je biti oprezan...

Kad sam otvorio vrata stana, odmah sam shvatio! Očešala su se o nešto, sigurno o novu kovertu, koju je tu gurnuo pošiljalac ona dva prethodna pisma.

Otvorio sam ga besno:

Ona mi pripada. Dolazim po nju večeras u 19 časova. Sada je 18 i 30 časova.

Ne prestajem iznova da čitam poruku, iako znam da u njoj neću pronaći odgovor. Cepam je i bacam u kantu za smeće. Primećujem jedno parče papira i na njemu jasno čitam reč *večeras*.

Parčići...

Pa da! Pocepao sam dekinu pismo kod beležnika, mora biti da ga je on sastavio! I sada, ta stara budala želi da se domogne beležnice i njene moći! Sigurno će mi reći da je njegova majka dobro poznavala mog dedu ili neku sličnu priču, nešto što ja ne mogu proveriti i što će mu omogućiti da mi traži beležnicu...

E to neće proći. Imam malo vremena pred sobom. Gospodin beležnik neće biti razočaran dočekom koji mu spremam.

Sve je spremno. Julija je stigla usred mojih priprema i naredio samo joj da se sakrije u sobi. Bunila se sve dok joj nisam ubedljivo odbrusio:

- Kažem ti to za tvoje dobro. Neko će svratiti da me vidi, a moglo bi biti opasno.

Ona je sada na sigurnom. Seo sam na kanape i proverio svoju brzinu u dohvatanju suzavca skrivenog ispod jastuka, s moje desne strane i palice prekrivene jastukom, s leve strane.

Beležnik je star, tako da će, ako i dođe, biti ili naoružan ili u pratnji nekog pomoćnika.

U oba slučaja moj plan je jednostavan: čim se on ili njegov kerber pojave, na najmanji znak opasnosti zaslepeću ga gasom, a onda ga

onesvestiti dobrim udarcem palicom po potiljku. Video sam to u desetinama filmova, sigurno mogu da uradim isto.

Ostavio sam otvorena vrata. Čujem korake u hodniku. Odjek se pojačava, a onda prestaje i kroz poluotvorena vrata pomalja se senka.

On je tu.

Čeka prikriven. Spreman sam:

-Uđi, đubre staro. Dođi da se odmeriš sa mnom!

Nečija ruka gurnu vrata.

Moja kliznu pod jastuk s desne strane.

Neki muškarac oprezno uđe, ali samo jedan korak u unutrašnjost stana. Izgleda da je mojih godina. Nikada ga nisam video.

- Vi to meni pričate?

- Ko ste vi? On vas je unajmio? Zašto ste mi slali sva ta pisma?

Otvorio je usta da mi odgovori kad sam čuo Julijin glas iza svojih leđa:

- Robi?

- Zdravo, Julija.

- Ma šta ti radiš ovde?

- Nisi pročitala pisma o kojima tvoj prijatelj priča?

- Ma ne, kakva pisma?

Julija upitno okreće glavu k meni.

- Primio sam tri čudna pisma. Nisam ti ih pokazao jer, uh...

- Izvinjavam se, ona su zapravo bila za Juliju. Hteo sam da uzmem ogrlicu svoje majke.

Ona ljutito pogleda u nebo i vrati se u sobu. Ja i dalje sedim naspram Robera; ne znam šta da kažem ili učinim. Srećom, Julija se vraća glasno uzdišući i pruža mu ogrlicu ukrašenu veoma krupnim kamenom.

- Napominjem ti da si mi je poklonio za veridbu.

- A ja tebe podsećam da nismo više vereni. To je porodičan nakit i to si oduvek znala.

- Zaboravila sam, dešava se, zar ne?

- Da, naročito tebi...

Ona se vrati u sobu i zalupi vratima. Pitam Robera:

- Je li to sve?

- Da, zašto? Stalo mi je do ove ogrlice, treba da ostane u porodici.

- Shvatam. Ti, dakle, nisi došao da...

- Šta, da se tučem s tobom? Ah ne, uopšte. Julija je velika devojka, ona radi šta hoće. Ti želiš da se tučeš, je li?

- Uh, ne.

- Toliko bolje. Ja i nisam baš neki nasilnik.

- Ni ja. Bar mislim da nisam.

Iskreno mi se nasmešio i pružio mi ruku.

- Onda, bilo mi je zadovoljstvo!

- Da, zdravo. - I srećno!

Pozdravio me još jednom rukom pre nego što je polako zatvorio vrata za sobom. Završeno je.

Odjednom sam smešan sebi s tim planom za napad i svim tim mojim oružjem. Bio sam malo paranojičan i nisam baš ponosan na to.

Ipak jedno drugo osećanje nadvladava moj sram: laknulo mi je. Niko ne traži beležnicu. Niko ne zna da ona postoji. Ona je moja.

Danas jedna lepa vest: Solen i Mari dolaze da me vide! I to ne tek onako. Četiri stotine hiljada evra, otprilike. Eto šta zaista ume da obraduje.

Kad su zazvonile, Julija je požurila da im otvori. Moje sestre su osmehom brzo prikrile svoje iznenađenje i pozdravile je. Solen me je pogledala preteći dok je prolazila pored mene, a zatim i Mari.

Kako su svi naporni...

Nekoliko minuta kasnije Julija je izašla u kupovinu. Čim su se vrata zatvorila, bujica pitanja se obrušila na mene:

- Šta ona radi ovde?

- Ništa, primio sam je na nekoliko dana.

- To je neka šala?

- Samo joj pomažem, ništa drugo!

- Ništa drugo, siguran si? Samo jedno pitanje: da nije kojim slučajem odskora sama?

- Upravo je raskinula sa svojim momkom, zapravo...

- Eto! I naravno, to nema nikakve veze s nasleđstvom, zar ne?

- Vi pričate gluposti!

- Ne, *ti* praviš gluposti! Dobro, ja mislim da je pravi trenutak. Šta ti misliš, Solen?

- Da, trenutak je.

- Pravi trenutak - za šta? O čemu pričate?
- Znaš ti dobro - za šta - za savet sestara!
- Oh ne! Nećete da mi uradite tu staru stvar...
- Najjutićemo se, čuj. Hajde, sedi. Savet sestara!

Savet sestara je prilično poseban pojam koje su bliznakinje izmislile u našoj mladosti. Princip je jednostavan: ja sednem, one pričaju, ja ćutim.

Posle niza zasedanja, one su usavršile princip i dodale nova pravila na beskrajni spisak istih: zabrana poklapanja ušiju, nemam prava da uzdišem kako bih iskazao neslaganje, zabrana gledanja u nebo, zabrana kreveljenja. Sve pod pretnjom strogih kazni i njihovog neodložnog izvršenja.

Već petnaest godina nemam pravo na sve to i pomislio sam na tren da se šale, ali ne: Mari mi je prstom pokazala stolicu i izjavila da je savet zvanično otvoren. Poznajem ih previše dobro: kada im je nešto na umu, nema načina da ih odgovoriš. Dakle, seo sam i ućutao.

Bliznakinje su mi najpre priznale da ni ranije nisu baš volele Juliju i da su bile zadovoljne kad sam rešio da je napustim. Istina je da im nikada nisam izneo prave razloge raskida; nisam želeo da se sramotim pojedinostima - na kraju krajeva, to je moj lični život. Ali posle svega, pošto me Julija nikada nije obavestila da će me napustiti, već se samo preselila; dakle, nije bilo nezakonito reći da sam je napustio posle tog njenog neoprostivog čina.

Sve je samo pitanje tačke gledišta...

Činjenica je da sam bio iznenađen nenaklonošću svojih sestara ka svojoj bivšoj, ali pošto sam bio prisiljen da ih pustim da se raspričaju na tu temu, shvatio sam da one smatraju da je Julija jedna mala namiguša, da se stalno nabacivala njihovim muževima i da je čak pokušala da potajno zavede Kloda, Soleninog supruga. To me je pokosilo. Doslovno. Jer ja nisam primetio ni jedan jedini njen mig.

Za kraj su mi rekle da dobro razmislim o tom *podudaranju* nasledstva i Julijunog velikog povratka u moj život.

- Uzgred, zašto stalno nosiš onu beležnicu?
- Dobro, savet je završen, možeš da pričaš.
- Da nije previše rano...
- Onda? Zašto uvek nosiš sa sobom beležnicu?
- Ne nosim je uvek sa sobom!

- Zar ti dekina beležnica ne viri iz džepa? Sigurno ne postoje dve iste beležnice?

- Ah, stvarno, u džepu mi je? Nisam ni znao!

- Nećeš nas prevariti kao deda, znaš? A još si me poslednji put uplašio sa onom tvojom pričom o čarobnoj beležnici...

- Naravno da ne. Uostalom, nisam je ni otvorio poslednjih nekoliko dana, samo volim da je nosim kao što je on to radio. Kao uspomenu.

- Da... Dobro, pređimo na ozbiljne stvari. A da mi izvadimo naše knjižice? Naše čekovne knjižice, odgovora ti?

- Pa dobro, neću se buniti.

Dok su one popunjavale pravougaone papire, pomislio sam da u svom životu nikada nisam imao toliko novca. Šta zapravo da radim s njim?

Ne samo zbog novca, shvatam još jednom da imam zlatne sestre. Često se priča o porodicama koje se raspadaju zbog nasledstva, a moje sestre ga dele sa mnom. One dele sve. Dobro je što ih imam.

Bliznakinje su me poljubile, ispratio sam ih i zahvalio im se još jednom. Ni pun minut nakon toga upada Julija.

- Gotovo, imaš ga? - Da.

- Sjajno!

- Biću mirniji kad bude u banci i kad budem video sve te cifre na svom račun.

- Veoma sam srećna zbog tebe!

Skočila mi je oko vrata i poljubila me. Ne u usta, naravno da ne, ali ni u obraz. Negde između, u ugao usana.

- Dobro, da proslavimo to? Vidi šta sam kupila: šampanjac!

- Eh da, iznenađenje! I to dve boce, ništa manje?

- Da, pa i вреди!

Sinoć sam napravio ogromnu glupost. Ogromnu.

Shvatio sam to sad, u ovom trenutku. Kad sam se probudio jutros, s neverovatnom glavoboljom, odmah sam, po ko zna koji put, pomislio da alkohol ne donosi ništa dobro ni mom telu, a ni pamćenju. Sećam se samo nekih delića s početka mog pijanstva: popili smo brzo one dve boce šampanjca, pa smo prešli na džin i votku. A posle - crna rupa. Ništa neobično *a priori*.

Prvo mi je palo na pamet pitanje da li smo Julija i ja spavali, ali kad sam ušao u dnevnu sobu, upala mi je u oči moja beležnica; otvorena

na stolu; pored nje prazne flaše i hemijska.

Uzeo sam je i stao da je prelistavam.

Na petoj strani prepoznao sam svoj rukopis, ali bilo ga je teže pročitati nego inače. Napisao sam: *Moje prvo pijanstvo*.

Strana šest: Kada je Julija povratila u majčinoj kući.

Strana sedam: Kada je Julija pala s plesnog podijuma u klubu.

Okrećem strane; osma, deveta, deseta, jedanaesta... Niz glupih sećanja s Julijom.

Dvanaesta, trinaesta, četrnaesta, petnaesta... I dalje iste budalaštine. Vrhunac je na sedamnaestoj strani. Jedva sam pročitao: *Kad je Mik zaspao u toaletu*.

Ne mogu čak ni da pročitam šta sam napisao na naredne četiri strane. Tek je dvadeset druga strana malo smirila moju strepnju: prazna je, kao i one posle nje.

Izvan sebe, potrčao sam da probudim Juliju.

- Šta smo sinoć radili? - Šta?

- Julija, pitam te šta smo radili sinoć!

- Ma pusti me da se probudim, zašto si tako nervozan? Nismo spavali ako to želiš da znaš...

- Ma briga me! Pitam te šta sam uradio sa Silviovom beležnicom!

- Beležnicom? Oh! Pa ne sećam se baš, bila sam pijana kao i ti...

- Potrudi se!

- Bio si malo čudan, ali baš smo se zabavili. Pričali smo uspomene, smešne stvari, koje smo nekada uradili, i ne znam zašto, ali ti si ustajao na svakih pet minuta da zapišeš to u svoju beležnicu, a onda si mi pričao o nečemu drugom... Bilo je baš smešno, ne sećaš se?

- Ne, ne sećam se. Ali mora da je stvarno bilo smešno. Čao, lep dan ti želim.

Izašao sam besan na Juliju. Dok sam šetao po kiši, shvatio sam da zapravo treba da se ljutim samo na sebe. Bio sam neverovatno glup. Protraćiti moć beležnice na takve gluposti, to je neoprostivo...

Sedamnaest uspomena! Skoro šest godina korišćenja svog sećanja, otišlo je u nepovrat!

Ljut sam na sebe. Strašno. Zašto sam to uradio? Možda zbog nezadovoljstva, ne znam. Proveo sam toliko vremena obuzdavajući se da je ne koristim, da je ne traćim na gluposti, a bilo mi je dovoljno nekoliko čaša da zanemarim sve svoje ispravne odluke.

Odlučio sam. Prestajem da pijem - kraj.

I pored kiše koja se pojačala dvostruko, nisam želeo da se vratim kući. Zagrmelo je jako i ja sam nesvesno ušao u prvi bar, gde sam se bacio na stolicu i naručio kafu.

Da bih se smirio, gledam kako napolju prolaze ljudi. Neki polagano ubrzavaju korak, uvlačeći glavu u ramena; drugi, da ne pokisnu, stavljaju kesu na glavu. Nekoliko mladih trče i preskaču bare uz smeh. A onda vidim kako pod jednim kišobranom prolazi par starih ljudi, polako kao da im je čudna sva ta užurbanost koja vlada oko njih. Kao blesak mi se vraća jedna slika.

Šteta za moje ispravne odluke; pratim jednu nedavnu uspomenu.

Vadim svoju beležnicu, otvaram je vodeći računa da mi kapljice kiše ne padnu s kose na neku stranu i pišem:

Baka i deka ispred okeana

Dok traje crna rupa, sećam se tog vikenda na obali okeana od pre desetak godina. Bila je subota, prisustvovali smo venčanju neke dalje rođake, a paru je, nezadovoljnom (jer je ružno vreme malo pokvarilo zabavu) svako čestitao jednim *Kišno venčanje, srećan brak!* Deko je želeo da ostanemo i u nedelju u nadi da će se prilike prolepšati pre nego što krenemo nazad. I pored kiše odlučio sam da prošetam pored mora jer sam se previše dosađivao zatvoren u hotelskoj sobi.

Svetlost se javlja u trenu kad se sklanjam od kiše u neki kafe-restoran. Svi odvažni šetači pobjegli su tu, slobodan je samo jedan sto uz izlog, tamo gde je najhladnije. Poručujem toplu čokoladu i pomno ispitujem neumoljivu prirodu. Gledam napolje i pogled mi privlače dve prilike u boji koje su se urotile protiv sivila sredine. Reklo bi se da su deka i baka... Ma da, to su oni! Šetaju i pored kiše i vetra. Odeveni u istu žutu kabanicu i zaklonjeni jednim kišobranom koji moraju oboje da drže da im ne odleti. Posle nekoliko metara zastaju i gledaju u uzburkani okean. Deko je ispružio ruku da bi je izvukao iz predugačkog rukava kabanice i hvata baku za ruku. Dok prinosim šoljicu svom licu kako bi mi oblaci pare zagrejali nos crven od hladnoće, posmatram ih kako ćutke stoje nekoliko minuta.

Baka polako nagnje glavu i spusta je na dekinu rame. Rukavom brišem paru koja se nahvatala na staklu i vidim deku kako je ljubi u čelo i steže je čvršće uz sebe.

Čini mi se da su zatvorili oči.

Shvatam zbunjen da su i posle toliko godina braka deka i baka još uvek zaljubljeni jedno u drugo. Shvatam da je moguće biti star i zaljubljen. Sa svojih dvadeset godina od te misli mi je nelagodno, veoma jasno osećam to.

Ipak, danas to vidim drugačijim očima. Reklo bi se da pred olujnim okeanom oni posmatraju svoj život, sve teške trenutke koje su zajedno prevazišli. A tamo, u čvrstom zaklonu dobro zaštićeni svojom ljubavlju znaju da su pobedili. Oni su na obali, daleko od talasa, daleko od opasnosti.

Preostaju im samo lepi trenuci, sve te stvari koje osećaju, dele, a ne moraju ništa da kažu. Sve što ih ujedinjuje i što ja verovarno nikada neću shvatiti.

Ljubav za čitav život. Crno.

Odlučio sam da probudim najradosnije sećanje, a osećam kako mi suza klizi niz obraz dok zatvaram beležnicu. Brzo je brišem, u nadi da je niko nije video. Smatram da je čudno što tako lako zaplačem u poslednje vreme, s obzirom da to meni uopšte nije svojstveno.

Kakvu sreću su imali moji deda i baba... Imam utisak da je ta sreća bila namenjena samo starijim osobama, pošto se danas volimo nekoliko godina, a zatim ljubav nestaje polako, kao što se širi para iz šoljice tople čokolade, a da toga zapravo i nismo svesni.

Da li će se za trideset ili četrdeset godina naći neko da mi pruži ruku ispred okeana?

I kome bih ja voleo pružiti svoju suhu i naboranu ruku nakon toliko godina?

Posle jednog trena javlja mi se Klarisina slika. Čudim se što sam pomislio na nju, s obzirom da smo proveli samo jednu noć koje se čak ni ne sećam. Tu je i ostatak naravno, večera kod nje, svi trenuci na poslu...

Moram da znam istinu. Sutradan ću pričati s njom iskreno i okušaću svoju sreću. Ako me odbije, bar ću znati na čemu sam. Nemam više dvadeset godina, prvi put moram da preuzmem stvar u svoje ruke.

Dakle, kad stigne, uhvatiću je za ruku i pozvati na ručak. Poruka će biti jasna i, ako je to ne zanima, imaće nekoliko sati da pronađe način da me odbije, a da me ne povredi previše.

Da, uradiću tako.

- Dobar dan, Klaris!

Prolazi pored mene bez odgovora.

- Klaris!

Ni reči. Ni pogleda. Pratim je do njene kancelarije i zatvaram vrata za sobom.

- Nešto nije u redu?

- Ne, zapravo ništa nije u redu. I ti dobro znaš zašto.

- Ali zapravo ne znam!

- Zaista? Onda bolje počni da pričaš šta misliš?

- Šta mislim? O čemu?

- O ovome.

Uperila mi je prst na grudi.

- Šta, šta je s mojim srcem?

- Pričam ti o tome u unutrašnjem džepu jakne. Tvojim takozvanoj beležnici.

- I šta s njom? Ne vidim kuda ovo vodi?

- Pričam ti o onome što piše unutra!

- Otvorila si je?

- Da, onog popodneva kad si otišao da platiš račun! Ja te smatrala časnim... Ukratko, znaš ti dobro kuda ovo vodi!

- Ali ne! Kako bih mogao znati!

- Pokušavaš da me ubediš da nisi pogledao? Stvarno misliš da sam toliko glupa! Nosaš tu glupavu beležnicu sve vreme, a sad se usuđuješ da mi kažeš u oči kako nisi pročitao šta sam ti napisala?

- Pisala si u mojoj beležnici?

- Da, na petoj strani! Ne pravi se da ne znaš, molim te! Otvaram petu stranu. Klaris je prebledela...

- To nije istina... - Šta?

- Izbrisao si ono što sam napisala? I napisao si nešto preko toga?

- Nisam ništa izbrisao, Klaris, ja...

- Daj mi to!

Istrgnula mi je beležnicu iz ruku.

- Napisao si *Moje prvo pijanstvo*. Ne samo da si izbrisao, nego si još i preko toga napisao tu glupost?

- Klaris, saslušaj me...

- Ti me uopšte ne poštuješ, ti si... ti si jedan...

Nije mogla da završi rečenicu. Glas joj je zadrhtao - zaplakala je. Kako da joj objasnim? Ustao sam i pokušao da je zagrlim, ali me je odgurnula.

- Žao mi je, Klaris, ali ja...

- Ne dodiruj me!

- Ne bi mi verovala i da ti objasnim, ipak uveravam te da ništa nisam izbrisao. Reci mi bar šta si napisala!

- Stvarno želiš da znaš? Napisala sam *Volim te...* Čudiš se? Šta treba da uradim, da skočim na tebe kao što sam to uradila prvo veče? Nikada se nisam usudila da priđem nekom muškarcu tako

otvoreno, i to nije bilo lako, veruj mi. A ti, ti mi nisi dao ništa zauzvat narednih dana, nisi uradio ništa. Pozvala sam te kod sebe...

- I to veče mi je bilo divno, stvarno!

- Toliko ti je bilo divno da se nisi udostojio da uradiš isto jer ja, ja nemam prava da ulazim u tvoj svet!

- Ali to je zato što mi je neko u gostima!

- Da, tvoj čuveni rođak...

- To je zamršeno, Klaris...

- Oh ne! Baš naprotiv, veoma je jednostavno. Ja sam ti rekla sve što sam imala, ali ti, ti... ti nisi ništa uradio.

- Jer se nisam usuđivao da išta učinim, Klaris. Ne znam zašto. Ali sad, kad sam razmislio, sad...

- Sad, mislim da je i moja ljubav prema tebi izbrisana. Smešno je, zar ne misliš tako?

- Ja... Klaris...

- Ne znaš čak ni šta da kažeš... Pusti mi ruku i pusti me da prođem. Pusti me da prođem!

Pustio sam je da ode. Nema svrhe reći joj istinu. Kako bih joj mogao objasniti? Da je moja beležnica čarobna i da samo ja mogu da pišem u njoj, inače sve ostalo nestaje? Ne, ne mogu. Dakle, ostajem sam.

Volim te. Klaris mi je napisala: *Volim te.* Ne verujem. A moja prokleta beležnica je izbrisala sve što sam ikad želeo da čujem.

Naravno da razumem zašto je Klaris postupila ovako. Ali moraću zaista da pronađem neko manje ili više razumno objašnjenje za nju ne bi li mi oprostila, a i da bih takođe ja njoj mogao isto ovo reći. U oči.

Juliji sam govorio: *Volim te* sve vreme. To jest u vreme naše ljubavi. Jednog dana mi je ukazala na to. Pre toga i nisam bio svestan da je tako.

Volim te. Kada ne bi bilo ovih reči, ne bi, ne bi postojalo ni pola filmova, ni tri četvrtine knjiga.

Pitam se kad mi je neko prvi put rekao *Volim te*, ali ne uspevam da se setim. Možda ona mala komšinica, kad sam imao šest ili sedam godina, rekla je mom dedi i babi da je zaljubljena u mene i imao sam utisak da ću istog trena umreti od sramote. Da, mislim, da je ona. Sećam se njene plave kose u kivicama. Ili smeđe, ne znam više...

Želim toliko da saznam istinu. Sve donedavno oklevao bih da upotrebim beležnicu za nešto poput ovoga, na običan nagon, ali posle moje nesrećne pijane večeri s Julijom vidim stvari drugačije.

Zapisivaću sećanja kad god mi odgovara, sve do devedeset devete strane. Nebitno je da li ću je ispisati za mesec dana ili nekoliko godina, važno je samo da za kraj života sačuvam poslednju stranu, kao što sam već i odlučio.

Čak ću i požuriti da stignem do pretposlednje strane: u tom trenu sakriću beležnicu na neko sigurno mesto i neću se više baviti njom. Neću strepeti da je nosim uvek sa sobom, kao neki dobitnik na Lotou koji živi u neprekidnom strahu da će izgubiti svoj dragoceni dobitni tiket. Video sam šta je to donelo deki, a poslednjih dana svi su je приметili kod mene, smatraju me čudnim jer je stalno držim u rukama, da je uznemiren vraćam u džep, uzimam je pet minuta kasnije i tako ponovo. Mik mi je čak rekao da sa ovom beležnicom izgledam kao da imam zmiju u džepu.

U nedrima, Mik. Kaže se: zmija u nedrima.

Rešeno je: koristiću beležnicu kad god želim, ali sačuvaću njenu poslednju stranu. Verujem da je to dobra odluka.

I počecu odmah: želim da vidim glavu te male komšinice kojoj se ne sećam imena, ali se sećam njenog *Volim te*.

Prvi put da mi je neko rekao volim te

Kad sam ponovo ugledao svetlo, malo sam se začudio jer je sve mutno. Pomislio sam da će proći, ali već dobrih pet minuta kako mi se sećanje vratilo, a ja kao da imam koprenu na očima. Sve što mi se čini da vidim jeste nekakav luster. Nisam čak ni potpuno siguran u to, ali imam utisak da ležim, širom otvorenih očiju i uprtih u plafon.

I ništa se ne dešava.

Jesam li ovo u nekom bolničkom krevetu? Mislim da nisam ležao u bolnici u detinjstvu.

Onda gde sam? Kakvo je ovo sećanje? Mora da je moja beležnica nešto zabrljala.

Posle nekog vremena koje mi se činilo beskrajnim osećam da se u meni nešto dešava. Nekakva ogromna toplota rada se u mom stomaku i penje mi se sve do lica. Jačina tog osećanja me iznenađuje. Ta čudna toplota mi se skuplja u očima i odjednom bučno se oslobađa.

Plaćem.

Dečji plač. Potekao je od tela koje jedva da osećam kao svoje telo. Najzad shvatam: ja sam beba. Ja sam ja, ali beba.

Plać traje već neko vreme i obuzelo me veoma jako osećanje nesigurnosti. Sve je prazno, sve je samo strah, ja sam samo iščekivanje.

Kad se nečije lice pojavilo iznad mog, nesigurnost je nestala za sekund, preplavilo me zadovoljstvo. Nečije ogromne ruke podužu me lako kao pero i pozadina se pomera oko mene.

Hodamo.

Pokreti prestaju i ponovo vidim to lice. I dalje je mutno, ali naprežem oči i nazirem crte. Mislim da je to neka žena. Da, sad sam siguran u to. Neka žena koju nikada pre nisam video.

- Dobro, dobro, mama je s tobom.

Ipak, odrastao muškarac u meni, unutar tog malog tela, tako smirenog, okruženog toplotom i srećom, prestrašen je.

Ovo je prvi put da vidim majku. Ima iste oči kao moje sestre i veoma dugu kosu. Počinje da peva neku laganu pesmu. Ovo je i prvi

put da joj čujem glas.

Ona me ljuška dok pevuši i ne znam da li to traje sekund ili čitave sate.

- Mama će da otputuje, mili moj. Tata i ja odlazimo na dugo putovanje, da vidimo ljude koji ne žive kao ovde. Ali tata i mama ne mogu da vas povedu, tako da će se deka i baka brinuti o vama.

Ljulja me tako već neko vreme, a onda nečiji glas odjeknu u daljini.

- Cvete moj, idemo. Sve si spakovala, ništa nisi zaboravila?

- Ne, ponela sam sve. Stižem.

Moj otac, verovatno. U stvari, moj biološki otac. Pozadina se ponovo pomera. Duge ruke me spuštaju opet ispod lusteru.

- To je to, idem sada.

Krupno lice se približava i ljubi me u usta.

- Do viđenja, švrćo moj. Volim te.

I ona nestaje. Ja beba ne činim ništa, ne shvatam ništa. Ali ja odrastao muškarac shvatam dobro da je to poslednji put da je vidim. I kiptim u sebi.

Nastaje tama.

Dakle, to je sve? Tako se oprostila sa mnom, promucala je jedno *Volim te* ne bi li umirila svoju savest? Jer ako je verovati beležnici za to, to je prvi put da mi je to rekla. Dve reči, jedan poljubac, a zatim je otišla. Brzo izvedeno napuštanje. Koliko god da mi je vid mutan, video bih joi suze u očima da ih je bilo.

Ništa nisam video.

Uzrujan sam, ali u isto vreme i nekako smiren. Nisam ništa izgubio, bar mislim da je tako. Čak sam i dobio time što sam živeo s dekom i bakom. Toliko sreće.

Činjenica je da je prvo *Volim te* koje mi je neko rekao bilo nevažno, obično zavaravanje osećanja.

Uprkos svemu, želeo bih toliko da sam ostao malo duže u naručju te prevarantkinje...

Više od dva meseca nisam video Klaris. Nadao sam se da ću se objasniti s njom neki dan posle naše svađe, ali ona se više nije vratila na posao. Dala je otkaz i nije čak ni svratila da pokupi nekoliko ličnih stvari iz svoje kancelarije.

Oh! Zvao sam je više puta, ali uzalud. Čak sam i svaki put ostavio poruku; ali mi nijednom nije odgovorila. Išao sam redovno kod nje:

nikada mi nije otvorila.

Osećam se krivim za nešto za šta nisam odgovoran. To je najgora krivica.

Ipak, iako nemam ništa sa brisanjem u beležnici, mislim da je svakako trebalo da učinim nešto ranije. Pričati, jednostavno imati hrabrosti da joj kažem neke stvari...

Prebacujem to sebi, a ta veoma pravedna i zaslužena krivica me polako uništava. Griža savesti se meša s kajanjem.

Često u noćima samoće pozovem u pomoć beležnicu da mi oživi nekoliko trenutaka provedenih s Klaris. Ništa posebno, samo osmehe, poglede, prijateljstvo.

Njeno prisustvo, sećanje za sećanjem.

Nekad sam pomišljao da oživim te trenutke s Julijom. Treba reći da se ona opet brzo navikla da spava u ulegnuću mog ramena, dakle, osećati joj miris, dodir njenje gole kože... Nekad bih je toliko pozeleo.

Ali vrlo brzo pomislio bih na Klaris. I moja želja je nestajala.

I zatim svakako ništa ne bih ni mogao pokušati: nismo više sami u mojoj sobi jer jednog dana mi je Julija najavila sva nasmejana:

- Trebalo bi da te ipak upoznam s mojom malom!

Pustio sam da prođu jedna ili dve sekunde tražeći ljubazan način da joj kažem ne, da zaista ne vidim svrhu, ali pre nego što sam otvorio usta, ona je nastavila:

- Moja majka je dovodi popodne, odgovara ti?

Kao i uvek s Julijom, nisam se usudio reći ne. Ali dolazak Julijine kćeri me sasvim uplašio, s obzirom na sliku koju mi je dala o njoj: izuzetno razdražljiva i svojeglava, uvek nezadovoljna.

Na moje veliko zaprepašćenje, ušla je ćutke, možda malo zatečena. Nije puštala ruku svoje majke.

- Dobar dan, devojčice, kako se zoveš?

- Sarlot!

- Sarlot, kako lepo ime!

- Ma ne, zove se Sarlot, ona ne zna da izgovori š!

- Da, hvala, Julija, shvatio sam... Šarlot, želiš li da pojedeš neki keks, sladoled?

- Sjajno!

- Ah ne, Sarlot, nećeš ništa grickati, svuda ćeš izmrviti!

- Nije strašno, Julija, ona ima tri godine, to je normalno, počistićemo... Ti ćeš paziti, je li tako, lepotice moja?

- Da, obećavam!

Pošto se dobro najela, sela je na kanabe; noge joj, iako potpuno ispružene, ne prelaze preko sedišta.

Menjao sam kanal sve dok nisam našao program koji joj se sviđa. Šarlot je odgledala crtani film. Sa osmehom na usnama.

A ja sam sve vreme gledao Šarlot, i to sa osmehom na usnama.

Pre nekoliko dana svratio sam da vidim Luiz. Ispitao sam Mika o njoj, kao da ne znam ništa, i nije mi pokazao baš neku hrabrost. Pomišljao je da ode da je vidi u neko dogledno vreme, kad mu presuši pesničko nadahnuće. Nisu se više nijednom videli u liftu, uprkos što se moj prijatelj svako jutro peo i silazio više puta.

Tako sam ja skupio svu svoju hrabrost:

- Dobro jutro, Luiz!

- Dobro jutro. Opet neki problem sa cvećem?

- Ah, ne. Ne uopšte. Zapravo, ja i nisam dostavljač, objasniću vam...

Sve sam joj rekao o Miku; da sam njegov najbolji prijatelj, da se on zaljubio u nju, ispričao joj za njegovu stidljivost, moje bojazni da se ona ne preplaši...; opisao sam joj

Mika onakvog kakvog ga ja znam, nežnog, osećajnog, vernog, jednostavnog. Iako je bila obazriva na početku, učinilo mi se da želi da sazna više o njemu.

- Vi imate jednu...

- Da pređemo na ti, ne smeta ti?

- Ne. Da nemaš slučajno neku njegovu fotografiju? Jer slušajući te, on je zaista...

- Da, doneo sam ti jednu. Evo, reci mi šta misliš o njemu.

- Ali ja ga znam! Pričala sam s njim jednom u liftu! Ne znam kako me je on shvatio, uostalom... Nije moguće!

- Šta nije moguće?

- On je tako lep....

- Ti se šališ sa mnom, zar ne? Ja sam ti upravo četvrt sata objašnjavao da ne sudiš po njegovom izgledu!

- Da, ali... Nikada ne bih pomislila da je to on. I ja mu se stvarno sviđam? Ja?

- Da, zašto ne? Ja ne vidim šta tu ima tako neverovatno! Slušaj, treba da se vratim na posao. Ali ostavljam ti njegov broj telefona i...

- Ja se nikada neću usuditi da ga pozovem...

- S vama dvoma čovek zaista ne može izaći na kraj! Dobro, uzmi ipak njegov broj telefona, a ja ću uzeti tvoj, nikad se ne zna. I ostavljam ti njegovu fotografiju - na lepotu se, kao i na sve ostalo, treba navići kako bi uspeli da vidimo ispod nje. Ili da pustimo stvari, on će se pojaviti danas ili sutra. Bar ti znaš šta te očekuje...

Pocrvenela je, pogleda uprtog negde u daljinu. Kao da je na trenutak zamislila sebe u njegovom naručju. Kao da to postaje moguće.

Naravno da se Šarlot više nije vratila svojoj babi. Ostala je kod mene i smestili smo njen krevetić u uglu sobe. Na kraju mi to nije ni smetalo. Bio sam čak i srećan što joj vidim lice s prćastim nosićem i njene lepe cvetne haljine, kad se uveče vratim kući.

Nisam neki stručnjak za decu, ali imam kao primer svoje sestriće i sestričine, i potpuno iskreno - ta mala uopšte nije đavo, kako mi je Julija opisala. Dešava joj se da napravi sitne gluposti, prevrne čašu, da padne na zemlju šest do osam puta dnevno i da malo plače, ali ništa zlobno. Međutim, Julija ne misli tako; ona je stalno grdi i uzdiše čim čuje njen jecaj, a zatim šireći ruke viče: *Šta je sad!*

Siroto dete.

Kroz tek otškrinuta vrata plakara prolazi tračak svetlosti i devojčica nazire majčin obris. Gola je, drhti kao nekakva ludača, traži je po čitavoj sobi s nožem u ruci: zaviruje pod krevet, iza vrata, u prvi plakar... Svesna opasnosti, sakrila se iza što veće gomile odeće koju je mogla da natrpa ispred sebe ne bi li je učinila nevidljivom, ipak devojčica se samo plaši, da će je njena majka kad bude došla ovde da pretraži, odmah ugledati. Svestan sam toga, vidim te cipelice koje vire ispod odeće, ali ne mogu ništa da učinim. Ipak, toliko želim da joj pomognem... Ovo nije moguće, njena majka ne može to da joj uradi!

Odjednom vrata plakara se naglo otvaraju! Mala ne može da priguši krik straha, ali on zamire posle strašnog udarca nožem usred grudi... Prestravljen sam, ruke i noge su mi ukočene, a mučnina mi se nezaustavljivo penje do ždrele. Kad se nož sprema da ponovo udari, pokrивam rukama oči i počinjem da vrištim:

- Ihhhhhh!
- Oh, velika bebo!
- Budite divne pa isključite! -Vidiš da si premali da gledaš ovo!
- Oh, ali imam deset godina...
- Ali previše si mali, upozorile smo te! Uh, devojčice!

Dok odlazim na spavanje, čujem kako se moje sestre smeju i ne ustručavaju se nimalo da mi dobace *Kukavice!* i *Uh, bebo!*

Ponovo je tama, a zatim mi pogled pada na još uvek otvorenu beležnicu:

Moj prvi horor film

Nisam zaboravio taj film: nisam oka sklopio čitave te noći! Jedna majka koja ubada nožem svoju kćerkicu, sve to nasilje, svu tu krv... Trebali su mi dani da se oporavim od toga.

Ali odavno sam prevazišao taj strah. Sada obožavam horor filmove, odgledao sam ih na stotine. Klaris mi je rekla, ono večere kad sam večerao kod nje, kako i ona s vremena na vreme voli da sebe preplaši uz film... Čak smo pričali da odemo u bioskop da pogledamo neki zajedno i...

- Šta ti je?

- Ništa, Julija.

- Ali jeste ti nešto, čudan si! Na šta misliš?

- Slušaj, voleo bih da s vremena na vreme budem malo sam u svojoj sobi, a da mi ti stalno ne upadaš...

- Upadam, došla sam da uspavam malu! - Već?

- Eh da, vreme je! A pošto ovde nema druge sobe...

- Nisam video da je toliko vremena prošlo.... Ostavi, ja ću se pobrinuti za nju.

Ušuškao sam Šarlot i taman sam se spremao da obavim naš mali obred pred spavanje, da je poljubim u vrh nosa, ona je prošaputala:

- Reci mi, hoćemo li se igrati loptom sutra u parku?

- Naravno, ako želiš.

- Ja, ja obožavam da se igramo loptom.

- I ja, princezo moja.

- Robi nikada nije hteo da se igra sa mnom.

- Zaboravi, to je bilo ranije.

- Ni danas nije hteo da se igra!

- Šta? Videla si Robija danas?

- Da. Ali mama mi je rekla da ti ne kažem.... Jao, grdiće me!

- Ne brini se, neću reći ništa tvojim mami, obećavam. A gde ste bili?

- Kod Robija. Mama mu je obećala da ću biti dobra ako se vratimo da živimo kod njega.

- Tvoja mama želi da opet živi kod njega?

- Da, ali on je rekao ne. Posle toga mama me je još više grdila. Srećna sam što je rekao ne, jer ja, ja želim da ostanem ovde s tobom...

Ne znam šta da joj odgovorim. Posmatra me svojim krupnim očima i lakše mi je da joj poljubim čelo nego da izdržim taj pogled.

Dobro sam shvatio Julijinu malu podvalu: slagala me je kad mi je rekla da je ona napustila Robera i poslužiće se mnome sve dok ga ponovo ne osvoji.

Možda je čak i namerno zadržala ogrlicu kako bi on, kad bude došao da je uzme, video da ona živi s drugim muškarcem i zažali što je napustio?

Sposobna je da smisli tako nešto.

Dosta mi je toga da budem naivčina. Dosta mi je da budem rame za spavanje, sredstvo za buđenje ljubomore, besplatan stanodavac.

Mislim da je vreme da Julija ode.

Da ne bih postupio previše nagonski i kako bih bio siguran u svoju odluku, dugo sam razmišljao o Juliji, o onome što su mi rekli Mik i sestre. I poželeo sam da saznam istinu.

Upotrebiću beležnicu da ponovo vidim neke stvari, neka sećanja, ali sadašnjim očima. Prvenstveno izlaske s drugima, s prijateljima, s članovima porodice.

I video sam.

Video sam prostakluk pre svega, strana četrdeset prva. Video sam njen sraman način odevanja, njena stalna izazivanja. Video sam, strana četrdeset druga, njene osmehe muškarcima, svim muškarcima. Video sam, strana četrdeset treća, kao što mi je rekla moja sestra, njen način da zavede mog zeta pred svima, bez ustručavanja, bez imalo poštovanja prema meni ili mojoj sestri.
bos.na.uni.ted.net

Moje nekadašnje oči nisu videle ništa od toga. Ne bih znao objasniti to sebi.

Video sam jedan izlazak u klub, strana četrdeset četvrta, na početku naše veze. Prvi put kad je sreća Mika. Igrala je s njim sve vreme, spuštala mu ruke na grudi mnogo mišićavije od mojih, video sam je kako mu se kači oko vrata, priča mu na uho. Moje nekadašnje oči nisu shvatale. Nisu čak ni videle krajnju nelagodu i srditost mog prijatelja.

Kolege i prijatelji oko mene videli su sve. Njihovi postidjeni pogledi šetali su od Julijinog zova na podijumu do mene u stolici. Tumačio sam njihove poglede kao izraze divljenja. Zaista. Čitao sam im u očima: Ona, ova bomba, ona je sa ovim tipom? Pogledaj nju i pogledaj njega! On baš ima sreće... Jesi li video to telo, jesi li je video kako igra, kako je seksi! A on sedi tu, smiren, ravnodušan. Voleo bih da sam na njegovom mestu... Eto šta sam mislio. Bio sam ponosan.

Ponosan na tu tako lepu, tako napadno lepu devojkicu. Nisam video šta ona radi, nisam video ko je ona u stvari. Video sam samo sebe kroz nju. Sebe izobličeniog kroz prizmu njene lepote.

Sramio sam se stranu po stranu. Užasno sam se sramio sebe nekadašnjeg. I uz sve to Šarlotina nenamerna otkrića...

Doneo sam odluku: ona treba da ode.

Doneti odluku je lakše nego primeniti je. Saopštiću joj s puno obzira, ali... svakako plašim se njenog odgovora.

- Znaš, možda bi trebalo da razmisliš da pronađeš neki stan za sebe...

- Ti hoćeš da me izbaciš?

- Ne nikako, ne tražim ti da odeš odmah, jednostavno, moraćeš nekako da nastaviš sa svojim životom, zar ne?

- Nastaviti sa životom, nastaviti sa životom! Misliš da je to lako?

- Ne, naprotiv, nije lako. Ali ja bih voleo da nastavim sa svojim, Julija. Ili bar da krenem iz početka.

- Sa onom kojoj ostavljaš poruke svaki dan, pretpostavljam?

- Kako znaš za to?

- Ti misliš da su ovi zidovi od armiranog betona metarske širine? Sve sam čula. Ponašaš se kao psetance izvinjavujući se bez prestanka. Nisi se promenio koliko vidim...

- Ti ne znaš o čemu pričaš.

- Ako želiš da ostaneš slabić, to je ipak tvoj život...

Postupa hladno i zaprepašćujuće zlobno. Spustila me je ne na zemlju, čak me je ukopala ispod nje zamerka što napuštam nju i njenu kćer, uz zaključak da bih mogao pokazati malo više srdačnosti sa svim novcem koji imam, ali ja, kao i obično, mislim samo na sebe. Dodala je da bi trebalo da postupi isto kao i Klaris, da spava sa mnom kako bi mi izvukla novac.

Zbog ove poslednje rečenice shvatio sam da sam bio u pravu što sam otvorio oči. I to hiljadu posto.

U naletu dostojanstva postavio sam joj poslednji uslov: ima deset dana da ode. Ni dana više.

Kad sam ispričao Miku šta se desilo s Julijom, on mi je toplo čestitao. Po njemu je to najbolja odluka koju sam mogao doneti:

- Najzad! Počeo sam da očajavam da to nikada nećeš uraditi.

- Morao sam ranije odlučiti, znam. Ali mi je bilo nezgodno zbog male.

- Shvatio sam da si se vezao. Ali treba da nastaviš i jednog dana, imaćeš svoju Šarlot...

- Da, možda sam već sad spreman.

- Ah! Da je samo Klaris ostala, mogao si... Još uvek ne shvatam da je ona otišla tek tako, bez objašnjenja. Ipak, ti znaš da kad se ne radi o meni, ja se retko prevarim u ljude. Imam mačije oko za to...

- Sokolovo, Mik. Oko sokolovo.

- Kao da je bitno koja je životinja u pitanju, stvar je da sam bio ubeđen da bi sve išlo dobro među vama.

- I ja sam mislio tako.

- Nema veze, ako je budala, neka i ostane na kraju!

- Ne volim da pričaš tako za Klaris.

- Čekaj, ne izvlači se kao s Julijom i ne pronalazi opravdanja za nju!

- Ali ona ima pravi razlog.

- To je nešto novo!

- Da. U stvari, nisam ti rekao sve...

Dakle, ne znam zašto, ali ispričao sam mu sve od početka. Moć beležnice. Sećanja. Brisanje Klarisinog *Volim te*. Dugačak monolog mi je skinuo veliki teret s grudi, kao duboki izdah posle beskrajno dugog ronjenja bez boce. Mik je sve vreme dok sam pričao, klimao glavom u znak odobravanja, kao da ga sve to zanima. A na kraju samo je rekao:

- Tvoje sestre su bile u pravu. Ti si skroz pukao.

- Molim?

- Ne duri se, Solen me je pozvala pre izvesnog vremena, zabrinula je tvoja priča o beležnici. Rekla mi je da si nekako preko te beležnice pokupio pravo ludilo tvog dede, u prenesenom značenju, mislim da

je reč o krivici jer ga nisi baš često posećivao na kraju. Dobro, ona je to objasnila bolje nego ja, naučnim rečima, ali u suštini to je to.

- Ne veruješ mi...

- Ja mislim da treba da se rešiš te beležnice. Daj mi je, ja ću se pobrinuti za nju ako želiš.

- Takni je samo i polomiću ti to lepo lice.

- Kako želiš. Ali poludećeš ako nastaviš tako. Ne znam da li si svestan toga, ali ti pričaš samo o uspomenama, o pričama iz prošlosti, tražiš svima da ti pričaju dogodovštine koje si zaboravio. Jesi li svestan toga?

- Ne, ne baš. U stvari, možda malo, ali...

- Ali ništa. Pričaš samo o tome.

- Onda šta da radim? Uz sve to, Julija je kod mene još nekoliko dana, a ja je više ne podnosim... Da li bi ti smetalo da pređem kod tebe dok ona ne ode?

- Znaš dobro da ne bi. Uostalom, imam bolju zamisao: promenićemo sredinu; za mene, ovo će biti prilika da učinim nešto što sam obećao sebi već odavno, a ti, ti ćeš provetriti glavu.

- Promeniti sredinu? Pih...

- Imaj poverenja u mene, može? Spakuj koferčić za dva-tri dana i večeras dolazim po tebe, odredište je nepoznato za tebe. Jesi li za?

- Jesam...

- Ali ima jedan uslov: da ne nosiš beležnicu.

Prihvatio sam. Iako dobro znam da nisam lud, ne prija mi baš da ceo svet počinje da misli kako jesam ludak - možda je on jednostavno osoba koja zna nešto što drugi ne znaju.

Ali hajdemo, probajmo da promenimo sredinu. Tri dana odmora mi neće škoditi.

- Nisi poneo svoju beležnicu, je li?

Odmahnuo sam glavom ćutke, krajnje ravnodušno. Ipak, bilo mi je veoma teško odvojiti se od nje i bili su mi potrebni sati da joj pronađem savršeno skrovište. Sad se malo plašim da Julija ne pretura u mom odsustvu i ne pronađe je. A ako je baci da bi mi se osvetila?...

Ne, ne misli na to. Otišli smo da razvedrimo misli i nameravam da to zaista i uradim.

Pitam se šta mi je Mik pripremio. Krenuli smo autoputem, pravac jug. Mik me obavestio da će put biti dug i da mogu da spavam ako želim. Nisam pustio da me moli, ništa nije dosadnije nego putovati noću i videti samo table i nazive benzinskih pumpi.

Isključivanje semafora.

Budim se sa oštrim bolom u vratu. Verovatno sam dugo spavao, sad već sviće. Sišli smo sa autoputa, vozimo se očigledno nekim sporednim putem. Moram da prihvatim činjenice: mi smo usred nekog sela. Pošto sam pravi gradski momak, malo sam se razočarao. Bolno priznanje.

- Gde smo?

- Ah, dobro je, probudio si se? Reci mi, da slučajno nema mrmota u tvojoj porodici? Pomislio sam da se nikada nećeš probuditi!

- Izvini. Dakle, gde smo?

- Budi strpljiv: znaćeš za manje od pola sata. Možeš i dalje da gledaš table, ali nisam siguran da ti imena ovih sela nešto govore.

Između dve uspavane doline vidim obrise nekoliko skupina kuća u daljini. Rečenica koje sam se toliko plašio odjeknu veoma brzo:

- To je tamo, stižemo! Jesi li zadovoljan?

Ne usuđujem se da odgovorim. Ili, tačnije, ne mogu jer me prizor rastužio.

Putovanje varošicom me zapanjilo. Imam utisak da je ovde sve mrtvo. Nisam ugledao nijednog stanovnika, nisam spazio nijednu radnju. Samo sivilo. Ali ne sivilo kao kod mene, ne, ne sivilo usled zagađenja, gužve, automobila, ne sivilo koje zaboravljamo jer imamo previše stvari da obavimo i nemamo vremena da ga vidimo. Ne, ovde je sivilo starosti, vremena koje je prošlo, onih koje su zaboravili, sivilo koje vidimo samo jer nema šta drugo videti. Ovo nije mrtvačko sivilo, još je gore: ovo je sivilo neživota.

Mik je zaustavio auto ispred neke kuće, verovatno stogodišnje, nalik na sve ostale. Odjednom, vrata se otvaraju i iz nje odjednom izađe neka niska osoba, potpuno stara i mršava. Liči na miša koji se kreće svom brzinom.

- Mikael!

- Bako!

- Mikaele moj! Poranio si! Vozio si kao lud?

- Ma ne, uveravam te.

Prišla mi je, pružio sam joj ruku, ali ona me odmah poljubila:

- Ne prepoznaješ me? Ornela, Mikaelova baba! Majka njegovog oca! Istina je da si bio prilično mali kad smo se poslednji put videli...

- Izvinite, ja...

- Ništa strašno, vidi! Neću se uvrediti, u mojim godinama...

Dok smo vadili prtljag iz kola, pitao sam Mika zašto me je doveo ovde. Odgovorio mi je da mi je potreban mir, a da nijedno mesto na svetu nije mirnije od ovog ovde. Poverovao sam mu na reč. Dodao je da će mi razgovor s njegovom babom puno prijati, kao i njemu kad mu opadne raspoloženje. On je često zove i sama činjenica da razgovara s njom umiri ga. Nisam znao da je toliko blizak s njom. Nisam takođe znao da on uredno ima potrebu da se poverava nekome.

Muškarci ne pričaju o tim stvarima. Skloni smo verovanju u neizrečeno, ono što čitamo u očima drugog dovoljno nam je da znamo, da je to temelj muškog prijateljstva.

Muškarci kažu da reči ne vrede mnogo, da je ispravno prepustiti to ženama. Muškarci se varaju.

Ipak bio sam prilično užasnut što sam ovde. Provesti nekoliko dana u društvu samo jedne stare osobe uopšte me ne ispunjava zadovoljstvom. Ušli smo u kuću, mračnu i vlažnu.

Čuje se neka mačka. Da li sve stare gospođe imaju poneku životinju?

Kuća ima neverovatno mnogo soba; moglo bi u njoj da živi petnaestoro ljudi. Dva sprata, sobe i stari ormani svuda. Izabrao sam sobu na prvom spratu, u dnu malo teskobnog hodnika, i uplašio sam se da ću ovde veoma teško zaspati. Pitam se otkad niko nije legao u ovaj krevet.

- Ah! Izabrao si sobu u kojoj je spavao Mikov otac kad je bio mali. Obožavao je, provodio je sve svoje vreme u njoj!

Raspakovao sam kofere, ubio dva pauka koji sigurno nikada nisu videli ljudsko biće pre mene - a zahvaljujući meni neće ni imati bolnu uspomenu na ljude - i bacio se na krevet, prazan. Ne radim ništa beskrajno dugo, spava mi se, ali me iz moje obamrlosti odjednom trgnuo tihi bakin glas:

- Za sto, deco!

Deco... Kao da čitavu večnost nisam čuo to...

Baka je veliku činiju za salatu spustila na sto, između porcelanskih tanjira čiji su ukrasi skoro nestali i čaša potamnelih od vremena. Nikako nisam baš slab na zelenu salatu, i bez začina, preliva ili nekog dodatka, zaista mi je teško pojesti je. Posle nje nekoliko parčića dinstane teletine, čini mi se, uz špagete niz koje curi maslac.

- Išla sam u kupovinu da bih spremila ono što voliš, mali moj.

- Hvala, bako.

- Sviđa vam se?

- Da, mnogo, gospođo. Ali obraćajte mi se sa ti, molim vas.

- U redu. Posle odmora ćemo popričati nas dvoje, ako želiš?

- Uh, hoću reći da ja...

- Moj Mikael mi je rekao da nije baš sve kako treba kod tebe, da ti je potrebno da razgovaraš. I ja volim da razgovaram, znaš. A i da slušam. Mada to je tako retko za mene...

- Ma da, pričaćemo! Sa zadovoljstvom, Ornela!

Pomisao na razgovor oči u oči s bakom ipak me nije oduševila. Šta ću joj reći? Mik me gleda kao da se zabavlja.

S druge strane nemam ništa da izgubim. A baka se verovatno oseća usamljeno... Najzad, učiniću to za nju.

Dok sam čekao da baka odrema, malo sam popričao s Mikom. A onda nam je obamrla sredina pomogla da ućutimo i pustili smo da vreme samo prolazi. Sporije nego inače: sekunde se ne miču, minuti se ne žure. Verovatno zato što u ovoj kući nema nikog da ih broji.

Dnevna soba je mala, kao da je uvučena u samu sebe, ispunjena je drangulijama i požutelim fotografijama. Gipsana statua Bogorodice je na vidnom mestu, na starom televizoru; a druga, plastična, ispunjena svetom vodicom nalazi se na sivo-belom stolnjaku, savršeno postavljenom na okruglom stolu prašnjavih nogara. Na zidu izbledela slika prizora iz lova, a pored nje ogledalo prošarano crnkastim mrljama. A zatim, tišina koja sve to savršeno dopunjuje.

Došao je trenutak kog sam se toliko plašio: baka se probudila. Prednost je biti star, jer kad se probudimo, ne izgledamo više rđavo, a inače izgledamo vrlo loše. Ipak, ona mi sad sjajno izgleda.

- Dobro, ostavljam vas da razgovarate, ja izlazim.

- U redu, dragi moj. Brzo ćemo!

Mik zatvara vrata za sobom. Ostajem sam sa Ornelom.

- Mali moj, znam da nije lako pričati, naročito vama mladima. Dakle, pričaću ti malo o sebi, ako želiš.

- Da, da, molim vas.

- Vodila sam jedan jednostavan život, vez velikih dogodovština. Sem ovog mesta ovde, bila sam samo u Italiji i malo u Švajcarskoj. Moje prvo putovanje, ako se tako može reći, bilo je tridesetih godina prošlog veka kad je moja porodica izbegla iz Italije. Ne zbog politike, ne - pobešli su od bede. Bili su toliko siromašni, vi to danas ne možete ni zamisliti. Prvi par cipela dobila sam u sedmoj godini kad je Musolini odlučio da obuje svu decu u zemlji. Za mene je bio junak, ništa me drugo nije zanimalo, moj prvi par cipela, ne shvataš... Nismo imali ništa za jelo, ništa. Dakle, otišli smo... Moji roditelji su došli ovde jer je već bilo ljudi iz našeg sela u Italiji koji su se tu nastanili nešto ranije. Moje drugo putovanje bilo je kad sam odlazila na rad u Švajcarsku sa šesnaest godina. Život je bio lep tamo... Ja sam takođe bila lepa, kad me sad vidiš, verovatno sumnjaš u to. Pokazaću ti fotografiju.

Izvukla je iz svoje tašne jednu staru, pomalo izlizanu fotografiju devojke koja puno liči na italijanske lepotice iz tog vremena, kao Dina Lolobriđida, samo sitnija. Iznenađen sam.

- U stvari, vi ste prelepi!

- Imala sam uspeha kod muškaraca. Davali su mi poklone, želeli da se sa mnom ožene. I jednog dana vratila sam se ovde na odmor, tu se zatekao i Flavio, sin druge italijanske porodice. Išli smo u šetnju poljima. Vidiš šta hoću da kažem?

- Uh, da...

- Onda sam zatrudnela i nikada nisam ponovo otišla; u to vreme nije bilo kao danas; činili smo ono što nam roditelji kažu. Nisam imala baš srećan život, toliko sam želela da ponovo odem u Švajcarsku... Moj život je bio tamo. Rodila sam Mikovog oca, a dve godine kasnije i devojčicu. Zadovoljna sam, oni su uspeli u životu, zaradili novac, posebno Alberto. Ali reci mi, vreme je za TV-kviz; umalo nisam propustila početak! Postajem previše brbljiva s godinama!

Posle kviza i obroka, kuća kao da je umrla. Mislim da, kad baka spava, ova kuća ne živi. Tako sam i ja prilegao, ne da bih spavao, previše je bilo rano, već jednostavno da razmišljam, budem sam.

Pomislio sam na Klaris, pozvao je još jednom, ali nije se javila. Ostavio sam ponovo poruku, verovatno ih više ni ne sluša, ali nikad se ne zna. Da imam kod sebe beležnicu, doživeo bih neku srećnu uspomenu, zabavnu, nešto lepo, smešno. Na sekund sam zamerio Miku što me je sprečio da je ponese, ali shvatam da u suštini ove prazne strane zauzimaju previše važno mesto u mojoj svakodnevici; čim mi ponestane duha, služim se njom kao nekakvim lekom koji brzo deluje, nekakvom unapred obećanom srećom. Ne treba da se previše hvatam za nju jer će uskoro biti puna. A, očigledno, već sam iskoristio polovinu.

Pitam se da li me ova beležnica ne sprečava da vidim napred, time što me tera da se osvrćem unazad.

Umoran sam.

Baka me je probudila potpuno lagano, kao što se budi dete. Spremila nam je doručak: sto je prekriven raznolikom i raznovrsnom hranom. Prijatno je i podseća me na mladost kad je moja baka nedeljom ujutro priređivala to isto mojim sestrama i meni. Ispraznili smo tanjire i malo-pomalo razbudili smo se.

- Reci mi, Mik, šta si osmislio za danas?
- Ne znam ništa, nisam uopšte ništa osmislio.
- Nemoj mi reći da ceo dan nećemo ništa raditi?
- Mislim da nećemo.

I, zaista, ne radimo ništa ceo dan. Smestio sam se s bakom ispred TV-a. Ona mazi mačku i gleda neku seriju u kojoj se prelepa mlada žena, verovatno izblajhane kose, zaklinje na večnu ljubav muškarcu sa savršenom niskom belih zuba. Kad bi mi neko izjavio nešto slično, takvim izveštačenim i smešnim rečima, verujem da ga ne bih shvatio ozbiljno. Ali muškarac izgleda ganuto jer nakon toga strasno ljubi svoju novu bolju polovinu, a glava mu se pomera s leva na desno. Ja nikada nikog nisam tako ljubio.

Mačka je zaspala za sekund, a mislim da i baka spava. Usta su joj blago otvorena, čujem njeno pravilno disanje.

Isključio sam ton na TV da joj ne bih remetio san i zapitao sam se da li joj je život takav svaki dan: ustati, spremi nešto za jelo, malo pospremiti, TV, dremka, ponovo TV, ponovo pripremiti nešto za jelo, sudovi, još malo TV-a, i spavanje. Je li tako kad ostariš? Biti osuđen na tu nepodnošljivu naviku? U čemu uživa neka stara osoba? A pre

svega, da li neka stara osoba uopšte i uživa? Možda se seća vremena kad je uživala, zatvara oči i seća se. Kao ja s mojom beležnicom, samo bez slika, mirisa, toplote. Ali čega se jedna stara osoba seća? Lepih trenutaka, ružnih, ili oboje? Da li satima iznova odmotava film svog života trudeći se da ne zaboravi nijednu sitnicu, nijednu sliku? Ona ponovo doživljava susret sa svojim mužem ili ženom, rođenje svoje dece, a onda onog dana kada oni preminu, preživljava smrt ljubavi svog života, tu muku kad ostaneš sam? Ili možda izbegava da se seća kako ne bi shvatila da joj je život stare osobe nepodnošljiv? A pre svega, da li je nepodnošljiv? Ko mi kaže da joj gledanje epizode

Ljubavnog plama ne pričinjava toliko zadovoljstva koliko i odlazak na neku zabavu pre pedeset godina?

Baka se budi.

- Gledaš me kako spavam? Sigurno baš i nije neki lep prizor!

- Mogu li da vam postavim jedno pitanje, bako?

- Naravno, mali moj.

- Da li se osećate usamljeno?

- Znaš, kad si star, zna se da ćeš biti sve više sam, sve do kraja života. Zato ne mislimo na to previše. A onda se čovek i navikne. Ja volim da radim istu stvar sve vreme, podnošljivo je, ali, čim se nešto desi, moj dan postaje poseban. Vidiš, na primer, već veoma dugo niko nov nije bio u ovoj kući, zadovoljstvo mi je da ste ti i moj Mikael ovde, znam da ću često misliti na vas, šta smo nas troje radili. A onda ću o tome pričati s komšinicama... Znaš, u mojim godinama, to nije tako teško...

- Ali jeste li srećni?

- Oh! Sreća... Sigurno je da bih volela da češće viđam svoju decu, na primer... Ali oni dolaze kad mogu, za Božić ili moj rođendan. Imaju svoj život. A zatim, zovu me ponekad da čuju kako sam. Uvek im odgovaram da sam dobro, čak iako sam bolesna ili malo neraspoložena. Ništa im ne kažem da se ne bi brinuli. Često poželim da im telefoniram kako bi mi ispričali šta im se dešava, da im čujem glas... Ponekad bih volela da im kažem da mi nedostaju, da ih volim, da mislim na njih svaki dan, da se molim za svoju unučad... ali ne mogu. Zbog njih samih.

Zastala je na trenutak i ja sam stekao utisak da joj misli beže. A onda su joj se oči izbistrile i spustila je ruku na moju.

- Znaš, kad bih pisala knjigu o svom životu, svesna sam da bih morala drugačije napisati stvari. Imati drugi život. Moram biti poštena prema samoj sebi, znam da neću baš veoma srećna otići u grob. I zaista znam da je kasno da budem srećna. Tako se već dugo zadovoljavam sitnicama. Usrećuju me male stvari...

- Za male uspomene...

- Da, upravo tako. Sasvim male uspomene.

- Ali šta bi trebalo da uradite? Šta treba učiniti da biste otišli s krupnim uspomenu?

- Veoma je jednostavno: da bismo poneli velike uspomene, ne treba se osvrutati unazad.

- To je protivurečno, bako...

- Naprotiv, to je razumno! Shvati me dobro: tvoja sećanja, ona su ispred tebe. Kasnije, kad budeš mojih godina i kad bude prekasno da stvaraš nove, moći ćeš da se vratiš i vidiš šta si veliko, lepo, izgradio... I sve to ispuniće ti srce. To je sve što ti želim. Tako, možda nećeš umreti prazan. Prazan kao ja.

Oči su joj se zamutile. Kao i moje. Ona me gleda; ja se ne usuđujem da je zagrlim. Ja sam budala.

Izašao sam malo da se prošetam ne bih li se otrgnuo od tog jakog osećanja koji je baka prenela na mene. Mik mi se pridružio.

- Dakle, prija ti, zar ne?

- Ne znam, ja... Mislim da da. Moraću da razmislim o svemu što mi je rekla. Ali u pogledu Klaris, nisam nešto napredovao...

- Vidi, to je moja baka, a ne neki vrač koji ti čvrsto obećava povratak voljenog bića za četrdeset osam sati i da će ti vratiti novac ako se to ne desi!

- Znam, nisam to hteo reći... Zapravo, sad još više žalim za Klaris. Želeo bih da stvorim krupne... na kraju... ma pusti.

- Ništa još nije izgubljeno, veruj mi. Vidi, ako se opravdavaš čarobnom beležnicom koja briše ljubavne poruke, nisam siguran da će ona pojuriti...

- Očigledno... Ali šta hoćeš da uradim, ona neće čak ni da me sasluša!

- Ne znam... Pričaćemo o tome... U međuvremenu, biće bolje da sutra ujutro krenemo, slažeš li se? Mislim da se baka malo umorila od dvorenja nas dvojice.

- U redu.

Sviđa mi se zamisao da ostanemo još jedan dan. Čudno je. Navikao sam se na prazninu. I, uz to, pričinjava mi zadovoljstvo da malo razveselim bakin život.

Pošto me je poljubila, Ornela mi je rekla da se nada kako ću jednog dana doći ponovo s njenim Mikaelom. Odgovorio sam joj da će mi biti zadovoljstvo.

I mislio sam to.

Nije mi baš prijatno, u stvari nikad nisam podnosio rastanke. Pogledao sam je kad se auto pokrenuo.

Nadam se da mi je u očima videla ono što nisam mogao da joj kažem. Mislim da jeste.

Prijatno je posle mnogo sati videti kako se put širi, saobraćaj pojačava. To omogućava lagani povratak u svakodnevni život, kao postepeno opadanje pritiska.

Već je noć, ja sam iscrpljen. Dok se penjem stepeništem ka svom stanu, nadam se da ću ga zateći praznog, bez Julije. Moja nada kratko traje: tek što sam stigao na odmorište, čujem svoju bivšu kao viče. Njena vika se udvostručuje čim sam se približio vratima: čini mi se da opet grdi Šarlot.

Ulazim i vidim zapravo Juliju kako optužujući preti prstom svojoj kćerci.

- Prestani da se glupiraš, Šarlot, izludećeš me pričajući gluposti!

-Ali nisu gluposti, kažem ti! Igrali smo se loptom i...

- Ne, Šarlot, to nije istina! Ti si jedna lažljivica!

Kad me je ugledala, Julija je prestala da viče i odmahнула glavom.

-Ah! Ovo derište... Vidi, ne brini se, za dva dana nećemo više biti kod tebe, gospodin će najzad imati svoj mir!

- Prestani, Julija, previše sam umoran da trpim to... Šta se desilo?

- Desilo se da me gospođica uverava da je malopre bila u parku i....

Dok njena majka nabraja optužbe, okrećem glavu ka Šarlot u nameri da joj namignem saučesnički kad vidim...

- Šarlot, šta to radiš, zaboga?

- I ti ćeš me grditi?

- Da li to držiš moju beležnicu?
- Da, nacrtala sam ti nešto.
- Vрати mi je odmah!

Istrgao sam joj beležnicu iz ruku. Uplašila se ovakovog mog postupka i otrčala je u sobu da se sakrije. Julija se umeša:

- Ne moraš da vičeš na nju! Nije ti upropastila beležnicu!
- Čekaj, videla si je da je uzima i ništa nisi rekla?
- Pronašla je malopre. Ali obećala mi je da će paziti, htela je samo da te obraduje, to je sve!

- Dopustila si joj da crta u mojoj beležnici? Ali možda je upropastila puno seć... puno strana! Ako ne uspem da izbrišem njene crteže, biće izgubljene, shvataš? Izgubljene!

- Izbrišeš crteže? Ti si sasvim poludeo...

Otvaram beležnicu i listam je uznemireno. Posle nekoliko sekundi dolazim do strane pedeset: vidim crtež jedne velike osobe pored druge, mnogo manje. Između njih u visini nogu - crveni krug.

U trenutku je hladan znoj zamenio moj nemir.

- Julija, reci mi pre koliko vremena je završila svoj crtež.
- Ne znam, možda deset minuta!

Deset minuta...

A crtež se nije izbrisao. Nemoguće je...

Rečenica koju je Julija izgovorila u trenutku kad sam primetio Šarlot s beležnicom u rukama odzvanja mi u glavi.

- Zašto si tačno grdila Šarlot?
- Znači, smirio si se?
- Odgovori mi na pitanje.
- Ubeđivala me je da ste se malopre vas dvoje igrali loptom. Ti se nisi još ni vratio, a i nas dve nismo izlazile čitav dan!
- Igramo se loptom... Kao na ovom crtežu?
- Da, kao na crtežu. Ti, ona, lopta. Jesi li glup ili šta? Imam utisak da mi je srce stalo.

Da li je moguće da je Šarlot ponovo doživela ono što je nacrtala? Pridružio sam joj se u sobi, obrisao joj suze sa obraza i uhvatio je za ruke.

- Reci mi, Šarlot, mi smo se igrali loptom, je li tako?
- Da, malopre, u parku. Ali mama kaže da to nije istina.
- Igrali smo se... baš pre nego što sam došao, kad si završila crtež?

- Pa da! I otrčali smo zbog kiše! Okrećem se ka prozoru: ni kapi kiše.

Sećam se tog dana kad smo morali da se vratimo zbog iznenadnog pljuska. Bilo je to pre više od mesec dana.

Gledam ponovo beležnicu: crtež još uvek nije nestao.

Moram da prihvatim činjenicu: Šarlot je upravo ponovo doživela svoje sećanje s mojom beležnicom.

Ne shvatam kako je to moguće. Ipak, sećam se veoma dobro dekinog pisma: rekao mi je da samo jedna jedina osoba može spoznati moć beležnice!

Doslovno - jedna jedina.

Uostalom, to nije delovalo s mojom sestrom, zašto bi Šarlot... Ne... To nije... Pismo!

Rešenje je u pismu...

Ali *jedna jedina* ne podrazumeva... Upravo to je deda rekao:

Beležnica će otkriti svoju moć samo jednom potomku onoga u čijem je vlasništvu.

Jednom potomku onoga u čijem je vlasništvu... Zatvorio sam vrata sobe i vratio se u dnevnu.

- Julija, znam za Šarlot.

- Šta znaš? Da izmišlja svašta?

- Ne. Znam da je Šarlot moja kćer.

Julija je zatečena. Otvara usta, ali iz njih se ne čuje ni glasa.

- Ne pokušavaj da me lažeš. Siguran sam u ovo što sam rekao. Sada idi, ušuščaj Šarlot, i vidi da li je dobro. A posle ćeš mi sve objasniti.

Posle nekoliko minuta vratila se iz sobe i sela naspram mene. Ne usuđuje se da me pogleda. Sekunde se nižu, a onda briznu u plač. Između dva jecaja, prizna mi:

- Već smo se bili rastali kad sam saznala da sam trudna. Nisam želela ništa da ti kažem i onda sam se zaljubila u Davida; nisam želela da nam pokvarim vezu... Tako sam tvrdila da je dete njegovo. Verovao je u to sve dok se nisam porodila. Kad sam dobila kontrakcije, uplašio se jer je mislio da sam trudna tek nešto više od sedam meseci. Rekla sam mu da se ne brine i da se to često dešava. Sve se srušilo kad je začuđen pitao lekara kako jednu prevremeno rođenu bebu ne stavlja u inkubator. Lekar mu je

odgovorio da je, sa pedeset centimetara dužine i tri kilograma i trista grama težine, njegova kći sve samo ne prevremeno rođena beba. Shvatio je odmah i napustio me još isto to veče. Tako si ti naslutio, je li? Po njenom datumu rođenja, jer uskoro će joj rođendan?

- Uh... zapravo, da... Ali zašto me tad nisi obavestila?

- Jer, ne znam... nisam htela da živim s tobom.

- Nije bilo važno da živimo zajedno! Tek sad saznajem da imam kćer, Julija!

- Ja, ja sam želela kuću sa ocem koji će se brinuti o njoj. Imala sam nekoliko kratkih veza i posle njih mislila sam da će veza s Robijem uspeti, verili smo se posle mesec dana... Ali on nije podnosio svakodnevn život s detetom. U stvari, on je mene pitao da odem.

- Kako si mogla da mi učiniš to....

- Nisam ja tebi ti ništa uradila! Ti si mene zajebao! Ti nisi želeo dete, zašto mi sada držiš predavanja!

- To je moja kćer, dođavola! I ti joj nikada nisi rekla ko joj je otac?

- Rekla sam joj da nema oca. To je sve.

- To je okrutno...

- Želiš da ti kažem šta je okrutno? To što nijedan muškarac ne želi ženu s derištem, razumeš? Nijedan, svi su me napustili!

- To je možda istina za Robera, ali zar nikada nisi pomislila da te muškarci napuštaju zbog tebe same? Samo zbog tebe? Prestani da sve svaljuješ na Šarlot. Ona je divna i jedino ti nisi svesna toga.

Julijin pogled se ispuni mržnjom. Imam utisak da želi da me ubije.

- Pa dobro, pošto je tako divna, onda se ti brini o njoj, o *tvojoj* kćeri! Ja, ja odlazim, ne mogu više!

Zgrabila je svoju tašnu u prolazu i otišla besno zalupivši vrata za sobom. Mora biti da je buka uplašila jer je Šarlot izašla iz svoje sobe.

- Mama je otišla?

- Da, otišla je da se prošeta. Ali ne brini se, ja sam tu, ja. Ja sam tu. Dođi, odneću te u krevet.

Uzeo sam Šarlot u naručje i stegao je što je jače bilo moguće zagrliti dete, a da ga to ne zaboli. Udahnuo sam duboko miris njene kose i, kad me je poljubila u obraz, nisam mogao da zadržim suzu.

Život mi se preokrenuo. Ništa više neće biti isro.

Sećam se da mi je, kad se Solen porodila, njen suprug tad ispričao kako se neverovatno osećao. Rekao mi je da je u istom trenu kad je

postao otac zavoleo svoje dete, iste sekunde kad ga je video.

Ja, ja imam sreće: u ovom trenu postajem otac, ali već sam ranije zavoleo svoju kćer.

Julija je otišla već pre dva dana i nije mi se uopšte javila. Morao sam uzeti nekoliko dana slobodno, ali to neće moći večno da traje. Štaviše, Šarlot je počela da mi postavlja pitanja na koja samo neodređeno odgovaram. Za sada to prolazi. Ali, ako se Julija ne vrati...?

Treba da joj kažem istinu.

- Reci mi, princezo moja, mama ti je već pričala o tvom tati?

- Rekla mi je da ga nemam. Međutim, sve drugarice u školici ga imaju!

- Pa dobro, tvoja mama je pogrešila. Ti imaš tatu.

- Stvarno?

- Da, i... tvoj tata... sam ja.

- Ti si moj tata? - Da.

- Stvarno?

- Da, stvarno. Ja sam tvoj tata, a ti si moja kćer. Moja predivna kćerkica.

Bacila mi se u naručje uzvikujući *super*. Nadao sam se da je ova vest neće povrediti i čini mi se da sve ide dobro. Bar da ne shvata zaista veličinu ovoga što sam joj upravo otkrio.

- Ti ćeš biti moj tata za čitav život?

- Da, Šarlot. Za čitav život.

- Moj tata... Shvatila je...

Skočio sam po telefon: treba odmah da dođu.

Mik je stigao prvi, nešto kasnije i moje sestre. Pre nego što su me zasule pitanjima i prebacivanjima zašto ih zovem ovako kasno, pričom da su na putu k meni poludele od brige jer im nisam dao nikakvo objašnjenje telefonom, otišao sam u sobu i vratio se iz nje držeći Šarlot za ruku.

- Šarlot, predstavljam ti Solen i Mari. To su moje sestre. Jesi li videla kako liče?

Bliznakinje su me pogledale čudno. Sigurno se pitaju šta rade ovde, zašto sam upriličio ovaj neobičan susret.

- Ovo je Mik! To je moj najbolji prijatelj. Sigurno želiš da kažeš Mari, Solen i Miku ko je tvoja mama?

- Pa mama!
- Da, ali kako se ona zove?
- Julija!

Kao i obično, moje sestre blago izviše obrvu na sam pomen Julijinog imena. Sve troje me gledaju sve ozbiljnije. Sladim se iznenađenjem koje im predstoji.

- A sad reci Mari, Solen i Miku ko je tvoj tata.
- Pa, to si ti!

Bliznakinje su gledale naizmenično Šarlot i mene. Odgovorio sam im na upitne poglede sleganjem ramena i smeškom, glave nagnute ka Šarlot.

Moje sestre su se pogledale i kao prave bliznakinje odgovorile potpuno u istom trenu i uzviknule veoma piskavo:

- Oh! Kako je slatka! Dođi da te tetkica zagrlj, draga moja!
- Dok su obasipale malu poljupcima i pohvalama, Mik mi je prišao.
- Eh, dobro... - Da.
 - Srećan si.
 - Presrećan.
 - Dobro... Dakle, sad si tata?
 - Da, ja sam tata.

Julija se vratila juče. Četri dana odsustva, čini mi se puno, ali ona se izvinila uz obrazloženje da nema opravdanja za to što je postupila tako burno.

- Rekao si joj? - Da.
- Je li dobro prošlo?
- Da, mislim da je srećna. Ja jesam.
- Dobro. Onda, uzmi ovo.

Izvadila je iz tašne tamnu kovertu i pružila mi je.

- To su papiri koje treba da popuniš da bi je zvanično priznao.
- Ja... hvala, Julija. Hvala.
- Ako želiš, predložićemo zajedničko starateljstvo. Po sedmicu svako.

- Da, to bi vilo savršeno. Hvala ti što imaš tako razumevanja...
- To je ispravno. Uostalom, tako ću moći i ja da nastavim svoj život.

Vratila sam se kod Robija.

Nisam ni čuo njenu poslednju rečenicu. Jedino što mi je bilo važno jeste da budem sa svojom kćeri što češće.

Večeras je Julija došla po Šarlot. Čim su se vrata zatvorila, tišina i mir postali su mi mučni.

Okrećem se u krug već satima. Sve me podseća na njeno odsustvo: njen omiljen keks u kuhinjskom ormanu, njen prazan krevet u sobi, rasute bojice koje pronalazim skoro svuda po stanu.

Čitava nedelja treba da prođe. Duga nedelja.

Da bih se oraspoločio, poželeo sam da upotrebim svoju beležnicu. Znam da sam obećao sebi da ću je ređe koristiti, ali večeras mi je potrebno neko smešno sećanje pre nego što odem da spavam u praznoj sobi. A dobre odluke primenjivaću od sutra.

Sad treba dobro odabrati. Ah, da, ima jedno: Mik se toliko smejaog tog dana da bih voleo da upotrebim svoj eksterni pogled ne bih li se i ja nasmejaog. Počinje:

Jeste li vi stupili u mafiju?

Još uvek ne vidim i ne čujem, ali već osećam kako mi se osmeh pojavljuje na usnama. Brzo, brzo!

To je to. Nalazim se u kući koju je Mikova tetka želela da preuredi i poverila nam je iznošenje svih prljavih tepiha i skidanje tapeta. Mislim da smo imali tad sedamnaest godina.

- Iskreno, da sam znao da je to neki ovakav posao, tražio bih tvojoj tetki da nam plati više!

- Nećeš valjda da se žališ... Ionako nemamo šta da radimo! A zatim, misli na novac koji ćemo zaraditi za raspust...

- Baš tako, jedva da će nam potrajati za jedan vikend!

- Užasan si, kunem ti se... Hajde, dođi da popijemo nešto i odmorimo malo na suncu.

Smestili smo se u dvorištu, kad me zaslepe odbлесак staklenih vrata susedne kuće. Zaštito sam oči rukom i pogledao osobu koja zatvara vrata i pali cigaretu. Poznajem je...

- Priviđam, to je gospodin Ernande!

- Profa istorije? Ma ne?

- Da, Mik, kunem ti se!

- Čekaj, sećam se, prošle godinem nosio je stalno ružne džempere i pantalone od potpuno izlisanog somota... Ovo ne može biti on.

- Hej, gospodine Ernande, jeste li to vi? Okreće se ka nama i mahnu nam rukom.

- Hej, gospon Ernande, dosta vam je učionice, dobili ste na lotu?

Ne odgovara. Nastavljam:

- Hej, gospon Ernande, sjajno vam je to trodelno odelo! Jeste li stupili u mafiju ili šta?

- Ne. Jutros sam sahranio sam suprugu. Voleo bih da budem malo sam...

Okrećem se ka Miku koji se istrog trena sakrio iza zida i prasnuo u smeh. Ne čuje se, ali lice mu se krivo od snažnog smeha.

Ja, stojim tu kao ukopan, zabezeknut, ne znam šta da uradim ili kažem. Ne osećam da se tako izvlačim iz glupe situacije, pa dodajem dok koračam ka Miku:

- Žao mi je, gospon Ernande... Pa, primite moje saučešće...

U trenutku dok izgovaram reč *moje* shvatam da tonem još više u jad. Mik leži na zemlji, presavio se na dvoje i pokazao prstom u mene. Požurio sam unutra, crven od sramote i kružim brzo očekujući da mi se prijatelj pridruži. Posle svakog metra pređenog ka meni, Mik zastaje i spusta koleno na zemlju, prasne u smeh i briše krupne suze koje mu neprestano teku.

Moje sećanje se završava uz njegov grohotan smeh koji danas delim s njim u sebi.

Ah! Ovo prija... Nisam ni zamišljao da jedan takav blam može pružiti toliko zadovoljstva!

Pošto je znao da je Šarlot kod majke, Mik je želeo da večeras idemo u restoran. Nisam imao duše da izađem i zabavljam se, ali posle mog oklevanja, on je izvukao jak razlog: pozvao je neku devojkicu.

- Devojkicu? - Da!

- Kako se zove?

- Neću ti ništa reći!

Bio bih uporan da saznam, ali pomislio sam da je možda moj poduhvat urodio plodom. Luiz je skupila hrabrosti da ga nazove ili su se već videli i Mik želi da me iznenadi time što će me zvanično upoznati sa svojom devojkicom. Jedna lepa vest bila je dovoljna da se predomislim...

Ispred ogledala u kupatilu doterujem frizuru, uveravam se da su košulja i jakna dobro uparene i da su mi cipele besprekorno čiste. Prednost je imati jednog tako lepog prijatelja; moraš dati sve od sebe da ne bi još više istakao previše očiglednu suprotnost i izbegao mogućnost da budeš drugi točak na jednotočkašu. Ja sam zato, dakle, skoro nesvesno u početku, uvek negovao jedan što istančaniji ukus, što je daleko od toga da sam naštetio sebi na kraju.

Doterao sam se večeras. Da vidimo šta nam ovo veče nosi.

- Da li gospoda žele jelovnik?

- Ne, ne odmah, čekamo nekoga. Ali ja bih popio čašu crnog vina, molim vas.

- Gaziranu mineralnu vodu za mene, hvala.

- Vodu! Šta je tebi?

- Baš ništa. Dobro i gde je ta tvoja čuvena prijateljica?

- Treba da stigne svakog trena. Bar se nadam...
- Kako nadaš se? Naravno da će doći. Ova devojka je ona prava, siguran sam u to!

- Zaista to misliš?

- Imam dobar *feeling*^Z za ovo večer, Mik.

- Eh dobro, i ja isto, ubeđen sam u to. U jednom trenu sam pomislio to da je baš ona ona prava. Hoću reći, prava za tebe.

Jedva da sam imao vremena da se zapitam zašto je Mik izgovorio ovu poslednju rečenicu kad je mahnuo nekome na ulazu restorana. Okrenuo sam glavu: Klaris je ušla. On je pronašao.

Za mene.

I ona je prihvatila. Znajući ga, pretpostavljam da je ubedio jednim telefonskim pozivom dok sam ja dva meseca uporno navaljivao i to nije urodilo plodom. Moram da priznam: čini se da je on i više od sjajnog prijatelja, Mik je nekakav čarobnjak.

- Dobro večer, momci!

Nisam je video osam nedelja. Promenila se. Mislim da je, ne znam, nekako otmenija, tajanstvenija. Ženstvenija; i jednostavna crna haljina joj zaista odlično stoji.

Sela je naspram mene i uporno me gleda rešena na nešto. Ali na šta? Ne znam. Ne usuđujem se ništa reći; srećom, te ona počer prva:

- Mik mi je objasnio. Tvoje ludilo s beležnicom, tvoju uznemirenost posle smrti tvog dede. Ispričao mi je takođe i za tvoju kćer, čini se da je zaista slatka. Da skratim, u suštini shvatam da si u poslednje vreme bio, kako reći, izgubljen. Dakle, opraštam ti. Stavljam tačku na tu priču, opisaćemo je kao nesporazum ako tako želiš.

- Hvala ti...

- Tražiću ti samo jedno: ne želim da nikad više čujem za tu beležnicu. Niti da je ikad više vidim.

Oklevao sam jedan tren. Dok me Klaris gleda pravo u oči, ja mislim na beležnicu, na prošlost, budućnost. Kao nekakva nestabilna ravnoteža, sve se meša, misli mi se uskovitlaše u jakom vrtlogu slika.

A onda, negde u dubini mozga čujem Ornelin glas. *Da bi izgradio krupne uspomene, ne treba se osvrćati.*

Sad više ne želim da se osvrćem. Čeka me nov život. Zove se Šarlot.

Potrošiću sva svoja sećanja kako bih konačno završio s beležnicom i najzad počeo s Klaris.

Jer čini mi se da bi mi nov život bio lep ako sa sobom bude nosio ova dva imena.

- Dogovoreno. Nećeš više čuti za nju, obećavam ti.

- Hvala.

Uvod je završen, Mik se potrudio da brzo uspostavi prijatnu atmosferu pričajući neke dogodovštine s posla posle kojih je usledila zbirka najplepših - znači i najsmješnijih - neuspesi s devojkama.

Klaris nam je rekla da ima nov posao u nekoj produkcijskoj kući. Podsetio sam je da ako su im potrebne životinje za neki film, imam nekoliko papagaja vragolastog izgleda, s kojima ne znam šta da radim...

Poverila mi je da je počela da slika i vaja, popustila je najzad pred željom koja je ospedala godinama. Moći ću da vidim njena dela ako budem fin, kaže mi, ističući činjenicu da je ona početnik i da ću morati da budem veoma obziran.

Minuti prolaze, jela se nižu i pronalazim svoju nekadašnju prisnost s Klaris. Zajednički ukus, poglede pune razumevanja, njen način da mi spusti ruku na podlakticu kad prasne u smeh.

S vremena na vreme uhvatim Mika kako nas posmatra. Ima lep osmeh na licu. Topao i spokojan osmeh.

Dobro sam. Srećan sam.

Posle restorana predložio sam da odemo kod mene. Mik je veoma jako zevnuo i učtivo odbio poziv. Ne navaljujemo.

Kad smo Klaris i ja stigli u stan, seli smo u dnevnu sobu. Čini mi se da oboje čekamo da ono drugo napravi prvi korak. Posle nekoliko minuta hvatam Klaris za ruku i vodim je ka sobi.

Ona zastaje pred vratima i ljubi me. A onda ih otvara i ostavlja uključeno svetlo za našu prvu noć.

Našu *pravu* prvu noć. Jednu od onih o kojima se ne priča.

Jednu od onih koje ću ponovo doživeti jednog dana kad se budem vratio.

- Jesi li lepo spavala?

- Da. Odlično.

- Dakle, kako ti se sviđa moj stan? Pošto si nekad želela da ga vidiš...

- Veoma je lep. Imaš mnogo ukusa; uopšte ne liči na stan jednog samca!

- Drago mi je da ti se sviđa. Ostaješ?

- Da, ako ti želiš. Uostalom nemam ništa planirano za danas.

- Ne, ne govorim o danas, Klaris, pitam te da li ostaješ?

Napravio sam krupan korak. Upravo sam na neki način pitao Klaris da živi sa mnom.

Očigledno je da je sve brzo. Sve je naravno nepromišljeno. Verovatno to i zovu ljubavlju.

Otvorio sam vrata ćutke, uhvatio Luiz za ruku i povukao je za sobom. Dok je vodim ka krevetu, čini se da još uvek okleva iako sam je satima ubeđivao. Mrak je; spušta mi drugu ruku na rame jer se verovatno plaši da će pasti. A možda i da bi ohrabrila sebe da nastavi.

Kad sam vrhom cipele udario u nogar kreveta, bio sam potpuno uzbuđen zbog nastavka događaja. Luiz mi šapuće na uho:

- Siguran si da je ovo što radimo u redu?

- Najbolji način da to saznaš jeste uraditi to odmah. Spremna?

Njeno ćutanje smatram odobravanjem. Primakao sam prst prekidaču, duboko udahnuo i u trenutku dok uključujem svetlo, vičem što glasnije mogu:

- Vidiš, Luiz, ovaj naš Mik i nije tako lep!

Mik poskoči u krevetu iznenađen mojom vikom i svetlom, trlja oči i gleda me kao da sam vanzemaljac.

- Nije li sladak u ovoj njegovoj pidžamici? A onda ovaj slatki trag osušene bale na uglu njegovih usana, šta kažeš? Znaš, Luiz, pitam se, nisi li ti previše dobra za njega!

Ona stavlja ruku na usta i pokušava da priguši smeh. Mik polako shvata šta mu se dešava.

- Šta radite ovde, do đavola? Uh, izvini, dobar dan, Luiz. Šta radite ovde?

- Pa, Luiz misli da si previše lep za nju, pomislio sam da ako vidi kako izgledaš kad se budiš, da će te videti u pravom svetlu... Šta kažeš, Luiz?

- Pa, uh... Mik, kunem ti se da ovo nije bila moja zamisao!

- Ni ne sumnjam u to, jedino je đavolski um mog prijatelja mogao smisliti ovako nešto!

Gledaju se ćutke na tren, Miku je lice blago naduveno od spavanja, a tragovi posteljine su mu još prilično utisnuti na levom obrazu. Zbog sjajnog ćuperka na temenu izgleda još smešnije.

Gledali smo se jedan tren, a zatim smo sve troje prasnuli u smeh. Mik ustaje i odlazi u kupatilo.

- Dobro, sad kad ste se dobro ismejali, ja idem da se umijem i navućem majicu! Skuvajte sebi kafu, tu sam za dva minuta!

Luiz se oći cakle, a obrazi su joj crveni. Smeši mi i škilji u mene. Ukljućujem aparat za kafu i prućam joj duplikat kljućeva Mikovog stana.

- Uzeću ih kasnije. Ili, ko zna, možda mi ih i ne vratiš...

Odlazim ka vratima i mašem joj rukom. Pogledom mi govori *Ne ostavljaj me samu s njim*, ali ja se pravim da je ne razumem. Dovikujem Miku:

- Prošetaću se. Vidimo se!

Izlazi ćurno iz kupatila, još uvek mokre kose i s peškirom oko vrata:

- Kuda ideš?

- Pa, ostavljam vas same. Siguran sam da imate svašta da kaćete jedno drugom...

Ciao!

Dok zatvaram vrata, vidim kako se Luiz i Mik gledaju upitno. Oboje izgledaju podjednako uplašeno. Zamišljam ih kako na početku razmenjuju nekoliko otrcanih, uobićajenih rećenica, uz stalne nalete ćutnje i nelagode. Ali kasnije....

Siguran sam da će se kasnije sve lepo odvijati.

Ispunio sam svoje obećanje Klaris na neki svoj naćin. Odlućio sam da odjednom ispišem sve strane u belećnici.

Poćeo sam, posle dugog razmišljanja, sa sećanjima na sve bivše devojke: bez prizora seksa, niti jakih osećanja, ne, samo sitne uspomene.

Videti ih poslednji put da bih ih zaboravio zauvek.

Kad sam zakljućio da me je to dovelo samo do sedamdeset druge strane, ponadao sam se u sebi da u mom sećanju ima praznina. Malo sam gord.

U ovom trenutku preostaje mi da napišem još dvadeset sedam uspomena. To je puno.

Moram priznati, radio sam svašta. Posle moje obuzetosti mišlju da ih dragoceno čuvam, samo mi jedno pada na pamet: protraćiti uspomene, završiti s njima već jednom; mislim da sam velikodušan.

Napisao sam sve što mi je prošlo kroz glavu. Oživeo sam nekoliko Božića i rođendana iz detinjstva i iznenadilo me uzbuđenje zbog otvaranja poklona, mahnitnog trganja ukrasnog papira. Treba reći da su nas deda i baba razmazili skoro do granice nerazumnog. Začudila me je ova radost i uzbuđenje koji se neprestano ponavljaju: nisam ih otad nijednom osetio.

Zatim, doživeo sam ponovo dva puta neopisivo luđački smeh, na koledžu i u gimnaziji, s najstrožim profesorima kod kojih se zaista, ali stvarno zaista, ne treba uopšte smeјati. Dakle, pokušavamo da zadržimo one najbolje uspomene, koje probijaju sve granice snage naše volje da bi za nekoliko minuta izbili u snažnoj bujici nezadrživog cerekanja i suza od sreće. Ovaj ludački smeh zadaje nam boli, ali - one slatke: bol u stomaku i utrnulu vilicu.

Nekoliko dana kasnije, pronašao sam novu žicu - zadovoljstvo u hrani. Imao sam nečuvenu sreću da ponovo doživim sekundu po sekundu, ukus po ukus, potpuni užitak u četiri nezaboravna obroka u svom životu. Poželeo sam da to nikad ne prestane.

Tri ugledna, izuzetno skupa restorana, a zatim homerska gozba koju je baka pripremila povodom dekinog šezdesetog rođendana - sve u istom danu - imali su za posledicu nedostak mog apetita naredna dva dana. Moja umeća glavnog kuvara ne trpe poređenje; doživeo sam neku vrstu kulinarske ljubavne patnje, jedan *baby blues*⁸ posle jela.

Jedina prednost moje depresije posle užitka u jelu jeste što sam smršao dva kilograma.

Klaris i ja smo odlučili da ne računamo naše prethodne izlaske. Ovo veče je na neki način naš prvi veliki izlazak. Kako vreme prolazi, ja lebdim između uzbuđenosti i smirenosti.

Klaris je donela dva filma i rekla mi da će nam pice dostaviti za sat vremena.

- Donelam sam i nekoliko stvari. Još uvek si za to, valjda?
- Tvoje stvari su u ovome?
- Da. Čemu takav izraz lica?
- Odgovori mi samo sa da ili ne: Klaris, da li si ti stvarno devoјka?

- Da.

- Onda kakva ti je ovo majušna torba? Očekivao sam nešto mnogo veće, ispunjeno stvarima i priborom čije je postojanje prava zagonetka za mene!

- To je zato što se nisam usudila...

- Da ti kažem sve, ima još jedna torba u mojim kolima... s puno beskorisnih stvari!

- Uveri me! Odmah je donesi!

Dok jedemo, uviđam šta je zapravo slast života udvoje: osmesi, sitni znaci pažnje, srodnost. Nema uopšte potrebe da raspredam o snazi veze koja nas spaja, činjenici što smo zajedno, našem izvanrednom skladu. Dovoljno je doživeti to.

- Uzela sam jednu romantičnu komediju za sebe i i jedan horor-film za tebe. Odgovara ti?

Odgovara mi; u stvari, čak mi oba odgovaraju. Ne priznajem joj to, ali i ja mnogo volim te takozvane *filmove za devojke*. Ima stvari u kojima uživam, ali bolje je sačuvati to za sebe.

Potražio sam prekrivač u sobi i šćućurili smo se na kanabeu. Oboje sam nas utopilo, posebno vodeći računa da nju pokrijem prekrivačem do brade.

- Da pustim film?

- Čekaj sekund. Za opstanak našeg para u budućnosti, moram da ti priznam nešto važno...

- Da?

- Meni su stalno, ali zaista stalno, hladne noge!

Naginje se ka svojoj torbi i iz nje vadi kratke čarape koje brzo navlači. Ljubim je kroz osmeh.

- Osećaš se bolje?

- Sasvim!

Klaris je podvukla svoje noge ispod mojih, u zaklon od hladnoće. Kad se najzad namestila, uhvatila me je za ruku i ispreplitala svoje prste s mojima.

Pita me treba li mi nešto. Ne, ne treba mi ništa.

Ništa osim ovoga.

Vrlo brzo je stigao taj sudbonosni trenutak osamdeset devete strane: ostaje mi još deset uspomena da ispišem. Vidim da se devedeset deveta strana bliži s nekavom mešavinom nestrpljenja i

zabrinutosti. Ali ja to radim iz ljubavi, ubeđen u postojanost svoje veze s Klaris.

Uostalom, ostaće mi svakako stoto sećanje, poslednje, da ga doživim ponovo za nekoliko godina, nekoliko desetina godina - nadam se.

Ne žurim i razmišljam.

Koje trenutke u životu čovek treba zaista da ponovo doživi? Šta svakako ne treba da propusti, da zaboravi, da se ne bi kajao i stalno žalio za njima?bo:sna:uni:ted:net

Počeo sam sa svojim sestrama. Ali poželeo sam da doživim ponovo trenutke sa svakom od njih zasebno, retke trenutke, bliznakinje su stalno bile nerazdvojne i to me je i sprečilo da ih raspoznam koliko god da su one bile različite.

Morao sam dakle da kopam po glavi i pronašao sam.

Jednog dana, za vreme krize identiteta kroz koju je Mari prolazila u pubertetu, otišla je na raspustu u London, bez svoje *fotokopije*, kako je tad zvala svoju sestru bliznakinju. Dakle, proveo sam čitavu sedmicu sa uplakanom Solen, koja je usmerila svu svoju nežnost na mene. Proživio sam te trenutke u nekoj mešavini tuge zbog moje sestre, koja je privremeno izgubila svoj čuveni osmeh, i sreće što imam jednu sestru samo za sebe. Osećao sam zaista da je moja sreća ljuta u tom trenu. Bio sam prilično sebičan u tom razdoblju, ali, čini mi se, to je manje strašno kad si dete.

Kad se Mari vratila, Solen je, da bi joj se osvetila, tražila da ode kod tetke, takođe sama. Čak i da se i dalje oseća loše, po svaku cenu je želela da nauči pameti svoju sestru, što je urodilo plodom, jer sam proveo još jednu nedelju prepunu suza i nežnosti, na moje veliko iznenađenje. Tek pošto sam ponovo doživio ovo sećanje shvatio sam da u životu udvoje pati onaj koji ostaje.

Odmah posle tog bolnog iskustva nestale su težnje bliznakinja za razdvojenošću jedne od druge.

Radi zabave, doživio sam i jedan smešan trenutak iz vremena kad sam imao tri ili četiri godine. Tad su se Mari i Solen zabavljale tako što su me neko vreme uveravale da ih je zapravo tri, i to uz stalno presvlačenje garderobe i mnogo neverovatnih bolničkih priča. Na početku sam malo sumnjao, ali kad su mi zatražile izričito da o tome ne pričam dedi i babi - koji za to uopšte ne znaju (a da ne bi saznali,

njih tri morale su da se dovijaju od samog rođenja) potpuno su me ubedile u tajnu.

S Klaris se sve odvija na jedan potpuno prirodan način. Kad god je dolazila donosila je sve više stvari, to više nisu bile male torbe, već velike. A onda su velike torbe ustupile mesto nekim drugim - ogromnim.

Ona provodi sve više vremena kod mene; zapravo, skoro sve svoje vreme.

Veoma brzo sam stekao utisak da je svakodnevnica oduvek bila tu, kao da je strpljivo čekala da joj napravim mesta. Klaris i Šarlot su odmah prihvatile jedna drugu. Među njima nije izbila ni sitna svađa. Postoji jedino nežnost.

Klaris me često zasmehava dok čita priče Šarlot s krajnje ozbiljnim izgledom, dok je uči slova, brojeve.

Ponekad, kad se nas troje šetamo po ulici, imam utisak da smo prava porodica. Jedna srećna porodica.

Klaris i ja nikada ne govorimo jedno drugom *volim te*. Nema potrebe.

Sreća je čudna.

Kad tragamo za njom, čini nam se mračnom, složenom, da je skrivena na nekom mestu gde je nikada nećemo naći.

Kad je doživimo, shvatimo da je svetla i jednostavna. Naročito shvatamo da sreća nije skrivena: ona je samo zaklonjena, skrivena u nekom drugom. Sreća je dar, a, kao i svaki dar, ona postoji samo ako se poklonja nekome.

Klaris i ja poklanjamo sreću jedno drugom svaki dan.

Jednu sreću Klaris mi uredno poklanja; svoju neiscrpnu želju da zbija šale sa mnom, koje su bez premca zbog njene potpune nesposobnosti da ih uspešno izvede. Ona uživa u samom pokušaju da me prevari; ona nikada ne uspeva u tome i niže neuspeh za neuspehom, ali to je, svejedno, zabavlja i ona počinje stalno iznova.

U početku me je zvala na posao, nekako bi promenila glas i pretvarala se da je klijent s neverovatnim zahtevima. Prvi put, mislim, da se pretvarala da je navodno izumiteljka vrste jogurta koja za svoju narednu reklamu upravo želi dvadesetak slonova i sto trideset nutrija. Nisam poverovao ni na sekund i ukazao sam joj da je tajna uspele šale upravo njena verodostojnost.

Poruka primljena? Ni na sekund!

Već sutradan, ona je jedno podražavala glas nekog muškarca koji je po svaku cenu želeo albino miševu. Međutim, kad sam joj odgovorio: *Klaris, znam da si ti*, počela je da se smeje ludačkim smehom, koji je bilo nemoguće zaustaviti. A kad sam čuo nju da se smeje, morao sam se i ja grohotom nasmejati.

Kasnije je naišao talas lažnih pisama njene majke koja mi izjavljuje ljubav i nagovara me da zbog nje napustim njenu kćer. Kao što se može pretpostaviti, posle ovoga usledio je talas pisama od njenog oca, takođe ludo zaljubljenog u mene, i koji mi predlaže da odemo na drugi kraj sveta, mada joj moram priznati silan trud da se rukopisi razlikuju.

Nebitno joj je što ja ne nasedam, sama činjenica da pokušava, oduševljava je. Takva je Klaris.

Učinilo mi se potpuno ispravnim da na poslednjim stranama beležnice vidim ljude koji su umrli. Ljude koje sam voleo. Tako sam odabrao nekoliko trenutaka s Mikovim i mojim zajedničkim drugom iz detinjstva. Upoznali smo Pola u šestom razredu i u početku nas je malo plašio svojom visinom, krupnoćom i snagom. Pored njega izgledali smo da imamo najviše deset godina. Ali čim smo počeli da pričamo, postali smo nerazdvojni. Zvali smo se *tri musketara*.

A onda je on dobio leukemiju; jedva da je imao petnaest godina.

Proživeo sam ponovo trenutak kad nam je Pol rekao za svoju bolest. Kad je izgovorio reč *leukemija*, mi nismo ni mrdnuli. Kad nam je objasnio o čemu se radi, Mik je zaplakao. Kad nam je rekao da će umreti, ja sam zaplakao. A onda sam se usprotivio - niko ne treba da umre u petnaestoj. Povikao sam da sigurno postoji neki lekar u Americi koji može da izleći tu podlu bolest, da ću pričati o tome sa svojim dedom i da će on sve srediti. Ali Pol mi je glavom rekao *ne* i ja sam ućutao. Pogledao sam ga u tom bolničkom krevetu: još uvek je visok, ali više nije krupan i čini se da ga je snaga napustila.

Uhvatili smo se za ruke, sva trojica. Znali smo da je to kraj musketara. Pol je šmrknuo i rekao nam:

- Ma, pronaći ćete vi sigurno nekog drugog Portosa, momci?
- Nikada. Neki visok i jak kao ti ne postoji.
- A možda DArtanjana? U suštini, bilo je četiri musketara! Nikada neću zaboraviti rečenicu koju je Mik izgovorio:

- Da. Ali ti, ti vrediš za dvojicu.

Nisam mogao da nateram sebe da ostavim Pola tek tako. Bilo je previše teško. Zato sam i pozeleo da preživim ponovo naše nadmetanje u brzini izjedanja lubenice.

Jednog leta podelili smo lubenice na pola i nastojali da pojedemo što brže svoju polovinu. I to sve bez ruku, naravno. Nagnuti nad stolom, lica zaronjenog u voće, svaki je udvostručio halapljivost kako bi završio pre drugih. S vremena na vreme podigli bi glavu i pogledali se, a kad bi videli kako nam niz face umrljane semenkama curi crveni sok, prasnuli bi u smeh.

Bio sam srećan. Srećan što čuvam svog prijatelja u najlepšem sećanju: na njegovo nasmevano lice kakvo je u tom uzrastu samo i moglo biti.

Devedeset sedmu i devedeset osmu stranu sačuvao sam za svoju baku, naravno. Prednost imati baku za mamu u tome je što tako sakupiš dobre strane te dve osobe.

Bezuslovnu ljubav jedne majke i ljubav jedne bake koja ume da razmazi unučice. Izraz *baka koja ume da razmazi unučice* zaista je odogovarajući jer mi je baka tako pokazivala svoju nežnost - praveći mi kolače.

Najpre sam proživio sećanje na tortu u obliku klovna, koju mi je pripremala satima, onog dana kad zbog užasnog gripa nisam otišao u cirkus s razredom. Pojeo sam je što sam više mogao, počevši od glave; baka je stavila bombonu od jagode umesto nosa.

Posmatrala me je kako se prejedam dodajući mi čašu soka od pomorandže kad god mi je bilo teško da sve progutam. Video sam njenu nežnost i njeno strpljenje: toliko neizbrisivih slika te žene koja me je uvek samo volela.

Ali pozeleo sam da doživim ponovo poslednju stvar s njom.

Već nekoliko dana, Klaris spava kod svojih roditelja. Sam sam u krevetu, znam da je sad dobar trenutak. Ne vidim skoro ništa u tami sobe, ali ovo što ću napistati je toliko prosto da mi svetlost nije ni potrebna. Čak je i važno je da sam u mraku, da ništa ne izgubim od tog trena.

Otvaram beležnicu i počinjem odmah da pišem:

Fa la Ninna

Jedina svetlost koja je se probija kroz mrak dopire od lampe u obliku bubamare, na mom noćnom stočiću. Osećam svoje sićušno telo u tom velikom krevetu, a pomalo grub pokrivač me golica po bradi.

Baka sedi pored mene.

- Zatvori oči, sad.

Pomilovala me je po obrazu i počinje da pevuši.

- Fa la ninna,⁹ spavaj mi, spavaj, u bakinom naručju. Fa la ninna, bebice mala... Odmah osećam kako mi se sitno telo umiruje, opušta.

- ... Fa la ninna, bebice mala, spavaj mi, spavaj, u bakinom naručju. Usta su mi se lagano otvorila i iz njih izlazi tihi glas:

- Još, bako. Još...

- Fa la ninna, spavaj mi, spavaj, u bakinom naručju. Sitno telo mi se potpuno opustilo i više ga ne osećam.

- Fa la ninna, *bebice mala*... Prošlost i sadašnjost se mešaju.

Na zvuk bakinog nežnog glasa obuzeo me je san i u istom trenu moje sećanje je nestalo.

Verujem da nikada više neću zaspati tako punog srca, preplavljenog toplinom i ljubavlju.

Da, zaista je sjajno imati baku za majku.

Sem možda zbog jedne stvari: jednog dana shvatimo da, čak ako bi ona to i želela, baka ne bi mogla ostati s nama dovoljno dugo.

Ranije bih pomislio da je ovo previše brzo. Kupiti tako veliki, skoro raskošan stan ne liči na mene. Kupiti ga tek tako, skoro odjednom, bez razmišljanja, još manje liči na mene. Kad sam ga razgledao, jedva da sam i ušao unutra, a već sam znao da ću živeti tu. Zamislio sam sebe u toj velikoj dnevnoj sobi belih zidova i greda koje se vide, zatim kućni bioskop u jednom uglu na nižem nivou u dnu prostorije. Već sam se osetio kao kod kuće.

Šarlot je odabrala svoju sobu koju bi trebalo okrečiti naravno u roze. Klaris i ja smo zajedno odlučili koja prostorija će biti njen atelje, a onda smo dugo razmatrali raspored stola i ugaone garniture.

Da, onaj nekadašnji ja bi to smatrao smešnim.

Klaris je odmah preuzela stvar u svoje ruke, brinući se oko uređenja, izbora nameštaja i sitnijih radova u stanu. Kako baš i

nisam neki majstor, pomislio sam da dopunjavanje u jednom paru ima i dobrih strana.

Mik i Luiz se se takođe dobro uklopili. Sve se odigralo i bolje nego što sam se nadao.

Kad sam ih ostavio same, na dan mog malog iznenađenja, mislio sam da će hteti da se malo upoznaju; a zašto se isto veče ne bi našli i na romantičnoj večeri u nekom restoranu?

Međutim, oni su čitav vikend ostali kod njega u stanu, ne videvši dnevnog svetla. Ali, nisu vodili ljubav ta dva dana. Jednostavno su pričali i spavali zagrljeni.

Danas mi Mik kaže da je najsrećniji čovek na svetu kad Luiz i on krenu zajedno ujutro, uđu u isti lift i ljube se sve dok ne izađe jedan sprat pre nje. On je već u tom trenu uzbuđen što će se videti na pauzi za ručak, a to zadovoljstvo usled iščekivanja njihovog ponovnog susreta uveče traje čitavo popodne.

Pre nekoliko dana pozvali su nas kod Mika - mada oni kažu *kod nas* - i poklonili su mi nešto. Sat.

Bio sam malo uvređen i jedina reč koja mi se omakla iz usta bila je *hvala*.

Malo kasnije, kad smo Luiz i ja ostali sami u kuhinji, rekla mi je da je to bila njena zamisao.

- Znam dobro da je sat prava sitnica. Ali on označava sve sekunde, minute, sate sreće koje sam provela s Mikom zahvaljujući tebi. Bez tebe zaista ne bih doživela sve to.

Sad nijedna reč nije potekla iz mojih usta. Ali Luiz i ne očekuje ništa. Svake sedmice Mik joj kupuje buket cveća.

To je to. Shvatio sam.

Trebala su mi dva ili tri dana da odlučim da doživim ponovo moje devedeset deveto sećanje. Iako sam već odlučio, malo mi je teško da završim sa ovom beležnicom, a naročito da ponovo vidim dedu, dedu kojeg sam poznavao pre nego što se izgubio.

Ova bojazan je glupa, znam to dobro. Jednostavno, njegova slika će, siguran sam u to, oživeti i krivicu što nisam bio uz njega tih poslednjih dana - dana kada je trebalo da budem tu.

Ali na kraju sam skupio hrabrosti i evo me kako sedim u mraku naspram svoje beležnice. Prsti mi se blago tresu dok pišem ovih nekoliko reči:

Odlazak na pecanje sa dekom

Svetlost mi pada na moje gole nožice. Nosim neki crveni šorts, koji mi je malo širok. Čvrsto držim štap za pecanje, napravljen od dugačke trske, zaglavljen između nogu.

Beskarajno dug štitnik mog kačketa sprečava sunce da me zaslepi i dozvoljava mi da posmatram ribe. Nisu ni svesne kakva ih opasnost vreba tu u blizini moje udice, spretno skrivene mamcem koji je deka zakačio.

Nekoliko flaša vode, sendviči koje je baka pripremila i neizostavna ribarska mreža čine svu našu profesionalnu opremu.

Tako opremljeni prosto je nemoguće da nemamo ogroman ulov. Ajkula, možda? Da, da, ovde sigurno ima ajkula skrivenih pod kamenjem ove malene rečice, duboke jedva metar. U svakom slučaju i da ima samo jedna, ona je za mene! Nisam li ja najbolji pecaroš na svetu? kako mi je deka i rekao jednog dana.

Okrećem glavu ka dedi koji sedi na svojoj staroj stolici na rasklapanje, pali po deseti put požuteli opušak u uglu svojih usana. Daje mi znak glavom da ne puštam plovak iz vida. Jedan pravi pecaroš gleda samo u plovak i ni u šta drugo; to je dobro poznato.

Vreme prolazi i u jednakim vremenskim razmacima čuje se samo zvuk vode i pljuskanje zaronjenih žaba pošto uhvate mušice u letu.

Ja sam nestrpljiv da se crveno-zeleni plovak zatrese. To je to, znak, početak velikog trenutka. Znači da neka riba pokušava da pojede crva. Ali pažljivo, ne treba podići štap odmah u tom trenu, posebno ne tad! Treba sačekati malo. Najbitniji trenutak je kad riba reši da pojede crva pošto ga je probala. I onda, hop! Pod vodom! Plovak potone i sada treba jako povući, ne oklevati, da nam ulov ne umakne. Kad uhvatim jednu, lud sam od sreće jer znam da će baka biti ponosna što me vidi kako se vraćam kao pobednik iz borbe s gospođom Prirodom, s trofejem u rukama.

Sjajno je što moja baba samo od te jedne ribe koju ulovim, pripremi ručak za čitavu porodicu, čak je ne pojede ni nas petoro! Jedna od njenih tajnih veština, kako mi je rekla jednom.

Odjednom, deka mi zviznu tiho i pokaza mi prstom u vodu. Malo sam se nagnuo da bih izbegao sunčev odblijesak na površini vode i ugledao sam je.

Zver.

Okreće se, kao da odlazi, a onda se ponovo vraća, prilično odlučna ovog puta. Sad, plovak odmah tone, nestaje pod vodom! Vučem iz sve snage iznenađen tolikim otporom mog protivnika. Štap mi se savija toliko da se plašim kako će pući, ali izdržava. Udvostručio sam napor, uspevam da izvučem zver iz vode i da je nekako spustim u mrežu koju je deka pružio u mom pravcu.

Kad je mreža raširena na travi, posmatram s ponosom svoj ulov. Nije ajkula, ali liči! Siguran sam da je iz te porodice u svakom slučaju, nekakav rečni pas, verovatno neka retka vrsta! Kakav lep ulov, baka će poludeti od sreće! Biće je sigurno za dva dana gozbe, moći će čak da pozove i susede!

Deka me posmatra, izvija obrve i odmahuje glavom zadivljen. Ovo je najveća riba koju je ikad video, sigiran sam u to.

Pomazio me po glavi i malo mi mrsio kosu, a zatim me privukao k sebi. Naslanjam lice na njegov stomak i grlim ga malenim rukama. Zatvaram oči.

Ne progovaramo ni reči.

Ja sam najsrećnije dete.

Vid mi se povratio, ali ne plačem! Naprotiv, smešim se. Kao da nas je sećanje na njega, naša ljubav, smirila obojicu, oprostio mi je.

Ponovo sam pomislio na ono što mi je napisao na samom kraju pisma, onog koje mi je beležnik dao da pročitam dva dana nakon čitanja oporuke:

P.S. Sećaj me se.

Znao je, dok je pisao ove reči, da ću upotrebiti beležnicu da ga ponovo vidim, da ga se setim. Video sam ga lepo s bakom pored okeana, ali ovog puta je drugačije. Ovog puta sam ga video. Ili još bolje, videli smo jedan drugog. Kao neki otac i njegov sin. Shvatam da sam od njega zapravo nasledio ljubav koja je od mene napravila čoveka kakav jesam.

Čudim se što mu se obraćam glasno, očiju uprtih ka nebu:

- Hvala, deko. Hvala za sve što si mi ostavio.

Zatvaram beležnicu, vraćam lastiše okolo. Gotovo je zauvek. Mislim na Klaris. Završiti sa ovom beležnicom je kao da sam njoj rekao *volim te*, a da ona to i ne zna.

Sad je gotovo. Sakrivam beležnicu u neku kutiju za cipele koju ovom prilikom nazivam *kutijom sa uspomenama*. Ubacujem u nju fotografiju na kojoj smo Klaris, Šarlot i ja na karnevalu. Šarlot drži u rukama plišanog medveda dva puta većeg od sebe. Kutija mi izgleda pomalo prazno, ali verovatno ću je ispuniti vremenom. Možda čak to i neću ni primetiti.

Kao u nekakvom obredu, obavijam kutiju lepljivom trakom i vraćam je na vrh ormara, na najvišu policu.

Kad sam zatvorio vrata starog ormara, kao da mi je duša lakša za nekoliko grama, koliko je beležnica i teška.

Do kraja svog života nosiću u sebi beskrajno mali teret: teret jedne prazne strane. Stote strane.

Moje poslednje sećanje.

Radovi u novom stanu odvijaju se dobro, Klaris se pokazala užasno vrednom. Najviše me zadivilo kod nje to što ne samo da tačno zna koja je svrha alata neverovatnog oblika, već mu zna i ime! Za mene je to naučna fantastika.

Juče je izgovorila rečenicu koju nikada, ali stvarno nikada, nisam pomislio da ću čuti:

- Možeš li da mi dodaš tapetarsku lopaticu, molim te?

Pošto sam zanemio na to, ona je sišla s merdevina i uzela sama tu čuvenu, ne znam kakvu, lopaticu iz *svoje* kutije sa alatom.

To je zasita neverovatno: Klaris ima svoju kutiju sa alatom. Svoju kutiju. Svaka čast.

Čini mi se da je podela naših dužnosti prilično simbolična: ja treba da polako pakujem stvari iz svog starog stana dok ona radi u novom. Ja završavam sa svojom prošlošću dok ona gradi našu budućnost. I zovem je stalno da je pitam šta joj treba. Jedino strahujem da će mi zatražiti uslugu da kupim nešto od alata u nekom od onih ogromnih stovarišta gde mi je zaista nemoguće da išta pronađem.

- Halo, Klaris, ja sam! Je li sve u redu, treba li da dođem da ti pomognem?

- Ne, srce moje, hvala. Puno sam uradila, bićeš zadovoljan. Upravo sam okrečila poslednju sobu, stižem za pet minuta!

- Super, nestrpljiv sam da... Ah! Čekaj, neko zvoni. Ostavljam te, idem da otvorim, ljubim te, lepotice moja!

- Ljubim te!

Ovo ne prestaje. Nikada ranije toliko ljudi nije došlo kod mene kao u poslednje vreme. Ili su to Mik i Luiz ruku pod ruku ili moje sestre koje se takmiče u poklonima za Šarlot, pa Klarisini roditelji...

- Zdravo!

- Julija? Zašto si došla?

- Prvo se kaže dobar dan, nevaspitanko!

- Da, dobar dan. Šarlot ima neki problem? Bolesna je?

- Ne, tvoja ćerka je dobro... Ali ja sam želela da te vidim.

- Zbog čega?

- Volela bih da popričamo nasamo. Klaris nije tu?

- Stiže za nekoliko minuta.

- Biće mi dovoljno tih nekoliko minuta... Hoćeš li me poslužiti nekim pićem?

Nije ni sačekala da joj odgovorim, Julija je već sela na kanabe i kao po navici počela da mi priča svoje probleme.

- Robi i ja smo završili. I to zauvek ovog puta. - Ah.

- Ne znam šta mi je bilo da počnem ponovo s tim tipom, on je *looser*¹⁰ u svakom pogledu. I tako sam pomislila... Nije ozbiljno to s tvojom Klaris, je l' da?

- Naprotiv, veoma je ozbiljno. Uostalom, selimo se odavde za desetak dana.

- Da, Šarlot mi je rekla da ti je nov stan baš veliki i da će njena soba biti super. Zajedno ste ga kupili?

- Ne, ja sam ga kupio od Silviovog nasledstva. Ali kao da jesmo, svakako.

- Znaš, čudim se što te vidim s nekom devojkom poput nje.

- Šta to znači?

- Ne znam, ne bih da pričam loše o njoj, ali ona je veoma obična devojaka, poput nje ima ih na svakom ćošku...

- Ne, uopšte nije tako.

- Nećeš valjda da mi kažeš da je seksi koliko i ja, je li?

Spustila mi je ruku na podlakticu i privukla se ka meni polako kako bi se što više priljubila uz mene.

- Šta si smislila?

- Ništa... Zamisli - ti, ja i Šarlot u tvom novom stanu. Nas troje...

- I ne pomišljaj na to, Julija.

- Hajde, pogledaj istini u oči... Ta devojka nema ništa u sebi.

Približila mi se još više. Osećam joj topao dah i parfem koji tako dobro znam. Taj parfem...

Parfem koji sam joj poklonio za rođendan.

A isto to večerona je neskriveno zavodila mog zeta...

Za samo jedan tren slike su mi se vratile. Sve što sam nedavno ponovo video, sve što mi se gadi kod nje. Kao bljesak, sve ono što je u suštini prava Julija prolazi mi pred očima. Njene laži. Njena izdaja.

- Naprotiv, Julija. Klaris ima sve. Sve što ti nemaš...

Strelja me pogledom. Verujem da je najzad shvatila da ne može ništa da uradi kako bi nas rastavila.

U ovom trenu čujem kako neko ubacuje ključ u bravu ulaznih vrata.

- To ona dolazi? Tvoja mis savršenosti?

- Da. Hajde, odmakni se malo, molim te. Julija se ne pomera.

Vidim kako rukama hvata krajeve svog džempera i odmah shvatam.

Već sad znam da neću imati vremena da išta uradim. Postajem posmatrač, kao da usporavam dok se ceo svet kreće brzo. Prebrzo.

Dok se ključ okreće u bravi, Julija skida svoj džemper i baca ga. Ne nosi ništa ispod njega.

Džemper još nije ni dotakao pod, a Julija me je već uhvatila za košulju. Brava se spušta.

Julija hvata krajeve moje košulje i snažno ih širi. Nekoliko dugmadi se otkinu. Vrata se otvaraju.

Klaris podiže glavu i gleda ka Juliji i meni. Jedno dugme se kotrlja po podu.

- Dragi, ja...

Ućutala je, a čitavo telo joj se ukočilo. Pogled joj zastaje na tren na polugoljoj Juliji, a zatim na mojoj raskopčanoj košulji.

Nema potrebe da gleda dalje. Taj prizor naših polugoljih tela toliko blizu jedno drugom bio je dovoljan da me osudi u istom trenu.

- Čekaj, Klaris, objasniću ti...

Tuga koju joj vidim na licu sprečava me da nastavim. Sva tuga, sve razočaranje na svetu oslikala joj se u crtama lica. Okrenula se i otrčala.

- Klaris, ostavljam ti već drugu poruku, odgovori mi, molim te! Ona je sve to iscenirala da bi nas rastavila, shvataš? Nije se ništa dogodilo. Moraš da mi veruješ.

Zvao sam je dvadeset, trideset puta. Zvao sam njene roditelje. Ništa. Zvao sam Mika. Ni on čak nije uspeo da je pronađe. Išao sam kod nje, svraćao u naš novi stan, vratio se u sadašnji. Nigde je nema.

Ponovo sam je zvao dvadeset, trideset puta. Ništa.

Mik je došao kod mene, sve sam mu objasnio. Čekao je sa mnom, slušao me, govorio mi da će Klaris shvatiti kad je prođe bes, uvideće jasno Julijinu igru. Ne znam da li on zaista veruje u to, ali to mi je bilo potrebno da čujem.

Veče protiče tako između mojih telefonskih poziva, davi se u zvuku televizora koji nam ne privlači pažnju.

Ne znam gde gledam. Mislim da više ništa ne vidim.

Samo što je Mik otišao, telefon je konačno zazvonio. Klaris me zove:

- Klaris, šta ti...

- Ne trudi se. Zovem te samo da ti kažem zbogom.

- Ali pusti me bar da ti objasnim, ne možeš da me napustiš tek tako!

- Ne napuštam te, već se opraštam od tebe.

- Šta ti to znači? Brineš me, Klaris.

- Dosta mi je svega. Umorna sam od svoje nesreće. Verujem da nikada neću ni biti.

- Nećeš valjda da napraviš neku glupost?

- Već sam je napravila. Želela sam samo da ti čujem glas poslednji put...

- Klaris, reci mi gde si, dolazim odmah!

- Mislim da je prekasno.

- Nikada nije prekasno, reci mi gde si!

- To ti neće baš previše pomoći, ali kad si navalio... Ja sam tamo gde je sve počelo među nama.

- Šta, u restoranu?

- Ne, tamo gde je zaista sve počelo. Naša prva noć. Poželela sam da se sve završi u krevetu gde sam prvi put spavala s tobom, uz tebe. Bila sam toliko srećna te noći...

- Ti pričaš o hotelu? Ali ja se ne sećam gde je to bilo, ja...

- Onda šteta. Zato i ne vredi pokušavati. Zbogom.

Prekinula je vezu. Pozvao sam je odmah, ali ona ne odgovara. Sad treba da delam brzo.

Hotel gde smo spavali, hotel gde smo spavali... Bio sam potpuno pijan, ne sećam se ničega! Prokleti alkohol!

Nadam se da mi Klaris nije rekla istinu, da ne namerava da umre, ne zbog ovakve gluposti! Nećemo valjda dopustiti da nam život prođe pored nas samo zbog neke greške koju čak nisam ni počinio...

Ne, to je nepravedno!

Hajde, seti se, seti se... U kom pravcu smo otišli kad smo izašli iz kluba? Ja se čak ne sećam ni da smo izašli... Brzo, brzo, potrudi se...

Povratka onda, možda bih mogao da se setim unazad! Vraća mi se to jutro: ušao sam u taksi koji me vozi kući, a zatim... A zatim...

Oh! Toliko mi se maglilo pred očima da nisam ni gledao na ulicu, ne sećam se nimalo kuda sam se vratio, čak ni četvrti, ni najmanjeg...

Ni najmanje sećanje. Sećanje...

Pa da, ono će je spasti! Moje poslednje sećanje. Beležnica je u ormanu!

Šta mi bi da lepljivom trakom oblepim tu kutiju za cipele? Gubim dragocene sekunde na cepanje svega toga, sekunde koje bi je možda mogle spasiti.

Imam najzad svoju beležnicu u rukama. Brzo, hemijsku, brzo...

Iz kluba

sve do hotelske sobe, s Klaris

Prvi put tama ne najavljuje nikakav užitak, nikakvo osećanje. Prvi put nije bitno sećanje već budućnost. Ornela je bila u pravu.

Put je previše dugačak, zaista previše dugačak. Dok dajem uputstva taksisti koji ne razume gde želim da stignem - ni kuda želim da idem - usredsređujem se kako bih ponovo video važne pojedinosti sećanja koje upravo proživljavam.

- Tamo, desno, skrenite desno!

Zatim, vozimo se, poprilično dugo, samo pravo, sve do raskrsnice gde je bila...

- Apoteka, skrenite u ulicu kod apoteke! Ali ubrzajte, zaboga!

Prelazimo most, nekoliko semafora... Čujem Klarisin glas: Spavala bih ovde, ali mislim da nemamo sredstva...

- Tamo, trg!

- Da stanem ovde, gospodine?

- Ma ne! Nastavite pravo, brže, skoro smo stigli!

Na uglu, da, to je ta ulica, restoran s plavičastim osvetljenjem.

- Izaći ću ovde! Zadržite kusur! Pretrčavam ulicu što brže mogu. Najzad sam ga ugledao, prepoznao. Crveni natpis hotela. Upadam unutra i guram se u lift.

Ponovo vidim kako Klaris pritiska prstom dugme 4 i ono se uključuje, a zatim se

okreće da me poljubi. Pritiskam. Još samo četiri sprata.

Vozim se liftom nekoliko sekundi, ali meni se čini da to traje beskrajno dugo. Stižem, Klaris. Tu sam.

Volim te, Klaris, napisaću ti to, reći ću ti to hiljadu puta. Podižem glavu ka displeju. Broj 1 menja se u 2.

Ovog puta ti srce nisam slomio ja, već Julija. To se više nikada neće dogoditi, obećavam ti. Volim te toliko da ću te štiti od svih.

Broj 2 se menja u 3.

Ta devojka mi ne znači ništa, samo si mi ti bitna, odbio sam je, kunem ti se. Ona je niko u poređenju s tobom.

Najzad 4. Vrata se otvaraju.

Trčim ka sobi 42. Vrata su otključana.

- Klaris?

Leži nepomična, zatvorenih očiju.

Na podu pored kreveta kutije od lekova, na desetine. Sve bočice i kutije su prazne. Na noćnom stočiću velika čaša i flaša od vode. Takode prazne.

U levoj ruci drži malu beležnicu, beležnicu koja liči na moju. Bleda je.

Prilazim joj. Milujem joj lice. Ljubim je.

Zovem hitnu pomoć. Prekasno je. Vrištim.

Jecaji Klarisine majke odbijaju se od bolničkih zidova. U dnu hodnika čujem lekara kako joj govori:

- Samo nekoliko minuta ranije...

Ona još jače zaplaka i zagnjuri lice u maramicu koju joj je pružio suprug. Nekoliko minuta.

Da nisam bio pijan te noći, setio bih se. Ne bih izgubio dva dobra minuta na otvaranje kutije za cipele, na traženje hemijske da bih pisao u svojoj beležnici...

A zatim, koliko je moje sećanje trajalo u stvarnosti? Ne znam ništa o tome. Bilo je dovoljno da izgubim zbog njega samo tri ili četiri minuta i eto...

Posle svega Klaris je mrtva zbog mene još od samog početka. Od te prve noći.

Klarisini roditelji mi prilaze, oslanjaju se jedno na drugo, plaču oboje. Ne mogu da ih pogledam u oči. Ustajem, tražim neki prazan hodnik i zabijam se u neki slabo osvetljen ćošak.

Nisam im ništa rekao o beležnici koju je imala u rukama. Pre nego što je hitna stigla ubacio sam je u džep.

Pročitaću je sada. Treba da patim, da mi bude loše zbog onoga ko sam bio, zbog onoga ko sam. A onda ću im priznati. Priznaću im svoju krivicu.

Otvaram je.

Dobar dan, mala beležnice. Započinjem danas da pišem u tebi s nadom da ćeš mi biti dragocena koliko je tvoja bliznakinja bila čoveku kojeg volim. Čoveku kojeg toliko volim. Ali on mene ne voli. Mislila sam da se sve odvija dobro među nama, imaćemo naš stan, naš život, malu porodicu... Kad je obrisao ono što sam mu napisala, shvatila sam da verovatno ne može da me voli. Uostalom, on mi to

nikada nije ni rekao. Znaš, nikad nisam imala sreće u ljubavi, nijedan muškarac mi nije rekao volim te. Šteta za mene, to je moja greška. Previše sam ga volela, previše sam želela da verujem u to. I verovala sam u to. U poslednje vreme bila sam tako srećna...

Pretpostavljam da nisam dovoljno lepa za njega; on želi Juliju, ona je tako savršena... A uostalom, ona je Šarlotina majka, ne mogu da se borim protiv toga... Ne možeš da zamisliš koliko me povredilo to što sam ih videla zajedno.

Sada je svejedno, prekasno je.

Pre nego što sam počela da ispisujem tvoje strane, progutala sam sve lekove koje sam kupila u apoteci u prizemlju. Mnogo ih je, više mi i ne treba. Ali uveravam te da sam sve dobro obavila, prvo sam popila tablete za spavanje. Tako, videćeš me, biće lepo i bez patnji kako se uspavljujem. Da si živa, mala beležnice, da li bi pokušala da me spasiš?

Ljudi se uvek pitaju da li je samoubistvo čin hrabrsoti ili kuka: vičluka. U mom slučaju je kukavičkluk, ne sramim se da to i kažem. Dosta mi je da patim zbog njega, toliko sam se nadala da se više ne nadam ničemu. Ne želim više ništa, dakle ne želim više da živim. Ljuta sam na sebe zbog roditelja, verujem da će biti skrhani zbog mene. Nikada neće shvatiti zašto sam ovo uradila. Želela bih da ne budu tužni, da znaju da ovo nije njihova greška.

Ali to ne služi ničemu, ljubav nas pretvara u sebičnjake. Više bi voleli da sam nesretna i živa, nego slobodna i mrtva. To je u redu. Ali i ja sam sebična, radije bih da pate oni, a ne ja. Ko greši, koga treba najviše kriviti? Mene, verovatno. Jer sam ja odlučila da umrem.

Već mi se spava. Mislim da neću moći da pišem dugo koliko sam želela.

Nisam imala prilike da doživim taj osećaj kad smo na samoj ivici sna, na krajnjoj granici između svesti i praznine. Potpuno zadovoljstvo, bez ikakvog povoda. Ja mislim da smrt dolazi kad imaš osećaj da taj trenutak živiš večno.

Ne plašim se, znaš.

Evo, verujem da je ovo kraj. Zatvoriću oči i prepustiću se. Zbogom.

Poslednja stvar: imam poverenja u tebe, mala beležnice, ti to znaš. Dakle, sigurna sam da ti nećeš izbrisati ovih nekoliko reči koje sam napisala za njega.

Moje poslednje reči:

Volim te

Život mi se promenio u poslednjih nekoliko meseci. Iako sam završio s beležnicom, često mislim na nju. Ne zato što mi nedostaje, ne, već zato što se pitam šta da uradim s njom kasnije.

Treba li da je čuvam u dnu plakara, u kutiji za cipele, kako bih je kasnije dao Šarlot?

Jer sad kad je ona koristila, znam dobro da neću moći da je dam svom sinu. Moj sin...

Kad smo saznali da će biti dečak, plakao sam od sreće. Prvo devojčica, a onda dečak, ne postoji lepši san od toga. Već smo mu izabrali ime: zvaće se Silvio.

Svakog dana joj gledam stomak i imam utisak da vidim svog sina kako raste u njoj. Ali nikada neću doživeti sve to...

Ova sreća potrajala je samo nekoliko minuta... To je rekao lekar:

- Samo nekoliko minuta ranije...

Prvo sam pomislio da sam zahvaljujući beležnici spasio Klaris, da sam samo zbog nje stekao te dragocene minute, zahvaljujući kojima joj je lekar povratio srce.

Shvatio sam ipak nakon svega da se bez nje sve to ne bi ni desilo.

Kad je izbrisala njeno *Volim te*, umalo je izbrisala Klaris iz mog života.

Naravno da je ona uvela Šarlot u moj život, i na tome ću joj biti večno zahvalan. Ali znam dobro da mi je slučajno prikazala postojanje moje kćeri...

Dakle, treba li moja beležnica da prikaže prošlost Šarlot? Da li želim da mi se kćer često osvrće unazad?

Večeras je tačno godina otkad sam je nasledio. Čitava godina kako je imam u rukama. Pa sam odlučio da to proslavim na svoj način.

Kao i za svaku proslavu rođendana, potrebna je sveća. Usred noći, u tami i tišini moje dnevne sobe, upalio sam jednu sveću i stavio sam beležnicu na sto naspram sebe. Sklonio sam lastiše oko nje i otvorio je. A onda sam iz nje pažljivo istrkao prvu stranu. Moje prvo sećanje. *Čas flaute gospođe Frazje*. Približio sam list narandžastom plamenu koji se nakon toga ubrzo pojača i proširi se po papiru. Kad sam osetio kako mi plamen liže vrhove prstiju, bacio sam ostatak papira u kantu za otpatke i gledao ga kako gori.

Zatim sam istrhgao svoje drugo sećanje, *Moj susret s Julijom*, i uradio isto što i s prvim.

Stranu po stranu, palio sam jedno po jedno svoje sećanje.

Kad sam stigao do pedesete strane, raznežen sam pogledao Šarlotin crtež: te dve izdužene osobe i krug između njih. Prvi crtež koji mi je kći poklonila.

Istrhgao sam stranu, ali je nisam spalio. Savio sam ga napola i ubacio ga u unutrašnji džep jakne, tamo gde mi je nekad bila beležnica.

Pored srca.

A onda sam nastavio svoj obred, nudio sam svaku stranu plamenu. Trebalo mi je mnogo vremena.

Ali nisam žurio. Naprotiv, sladio sam se žrtvovanjem svake strane, kao kad igramo oko logorske vatre.

Kad sam stigao do stote strane, znao sam da sam doneo dobru odluku: spaliti sve kako bih počeo život od nule. Ili još bolje, da bih počeo svoj život u četvoro.

A onda sam video budućnost.

Zapravo jedan san o budućnosti u kome Klaris i ja učimo našu decu da sviraju flautu ili im poklanjamo psa za kojeg će biti ponosni što ga šetaju; budućnost u kojoj im pevamo italijansku uspavanku, veće posle povratka s dobrim ulovom s pecanja.

Budućnost u kojoj Klaris i ja s rukom u ruci stojimo ispred okeana.

U toj budućnosti nema mesta za beležnicu. Ne dolazi u obzir da nastavim tu tradiciju predavanja zatrovanog putira s kolena na koleno.

Umesto toga, pokušaću samo da svaki dan deci stvaram nasledstvo od svega što je meni moj deda ostavio: od osećanja.

KRAJ

Endnote

- 1 Lat: pre svega. (Prim. prev.)
- 2 Ital.: Lepotice, kako si lepa. (Prim. prev.)
- 3 Franc. soleil: sunce. (Prim. prev.)
- 4 Lat.: te, prema tome, označava logičku prethodnost značenja, a ne vremensku prethodnost. (Prim. prev.)
- 5 Engl.: povratak. (Prim. prev.)
- 6 Engl.: nekad veoma slavan. (Prim. prev.)
- 7 Eng.: Osećaj. (Prim. Prev)
- 8 Eng.: postporođajna depresija. (Prim. prev.)
- 9 Ital.: Spavaj mi, spavaj. (Prim. prev.)
- 10 Eng.: gubitnik. (Prim. prev.)

Table of Contents

[Cyril Massarotto Sto praznih strana](#)

[Prolog](#)

[Dobar dan!](#)

[Čas flaute gospođe Frazje](#)

[Moj susret s Julijom](#)

[Moj prvi put](#)

[Saba](#)

[Baka i deka ispred okeana](#)

[Prvi put da mi je neko rekao volim te](#)

[Moj prvi horor film](#)

[Jeste li vi stupili u mafiju?](#)

[Fa la Ninna](#)

[Odlazak na pecanje sa dekom](#)

[Iz kluba sve do hotelske sobe, s Klaris](#)

[Volim te](#)

[Endnote](#)

Table of Contents

[Cyril Massarotto Sto praznih strana](#)

[Prolog](#)

[Dobar dan!](#)

[Čas flaute gospođe Frazje](#)

[Moj susret s Julijom](#)

[Moj prvi put](#)

[Saba](#)

[Baka i deka ispred okeana](#)

[Prvi put da mi je neko rekao volim te](#)

[Moj prvi horor film](#)

[Jeste li vi stupili u mafiju?](#)

[Fa la Ninna](#)

[Odlazak na pecanje sa dekom](#)

[Iz kluba sve do hotelske sobe, s Klaris](#)

[Volim te](#)

[Endnote](#)